

democraat

AARGANG 12 NO. 9,

NOVEMBER 1979

POLITIEKE PARTIJ DEMOCRATEN '66

24 NOVEMBER – SYMPOSIUM D'66

DE VOLGENDE GENERATIE

De feit dat D'66 in mei 1979 12½ jaar bestond, is aanleiding om vooruit te kijken. Daarom organiseert D'66, in samenwerking met de Stichting Wetenschappelijk Bureau, een symposium, waar de problemen en mogelijkheden van "de volgende generatie" (de jonge burger van nu en straks) uitgebreid aan de orde komen. Luisteren naar en inbreng in de discussies is voor u mogelijk. Kom daarom op 24 november a.s.!

Plaats: Sonesta Koepelkerk,
Spuistraat/Kattegat,
Amsterdam
(2 minuten van C.S. gelegen)

Datum: 24 november 1979.

Aanvang: 10.30 uur, slot: ca 16.00 uur.

Entree: f 12,50 (inclusief een brochure, waarin de inleidingen en co-referaten)

PROGRAMMA:

- 10.30 - Opening door Henk Zeevalking.
- 10.40 - Referaat: Gerrit Mik over: "De levensomstandigheden van de nieuwe generatie."
- 11.10 - Co-referaat: Henri Potman.
- 11.25 - Referaat: Cees Schuyt over: "Welke vormen van ervaringen dragen wij over aan de nieuwe generatie?"
- 11.55 - Co-referaat: Else-Rose Kuiper.
- 12.10 - Lunch.
- 13.30 - Referaat: Jacqueline Soetenhorst-de Savornin Lohman over: "De inbreng van de volgende generatie."
- 14.00 - Co-referaat: Peter Hoefnagels
- 14.30 - Pauze.
- 14.45 - Forumdiscussie o.l.v. Jan Glastra van Loon.
- 16.00 - Sluiting.

INHOUD

CONGRESIMPRESSIES	pag. 3/36
GAST: WIM KOK	pag. 4
UIT DE FRAKTIE	pag. 6
CONGRESVERSLAG	pag. 8
CONGRESSTUKKEN	pag. 22

PARTIJSECRETARIAAT
BUREAU SWB D'66
BUREAU PSVI D'66
BEZUIDENHOUTSEWEG 195
2594 AJ DEN HAAG
TELEFOON: 070 - 858303

D'66 ACTIVITEITEN

SYMPOSIUM D'66	24 no
SONESTA HOTEL A'DAM	10.30 uur
CONGRES	1 dec.
DE FLINT AMERSFOORT	10.30 uur
SINTERKLAASAVOND	5 dec.
ADVIESRAAD	15 dec.
TRIANON UTRECHT	10.30 uur
ADVIESRAAD	26 jan.
TRIANON UTRECHT	10.30 uur
CONGRES	25/26 apr.
DE VEREENIGING NIJMEGEN	

Op zaterdag 1 december a.s. wordt ons najaarscongres in Amersfoort voortgezet.

Alle mededelingen daarover in deze democraat, vanaf pagina 22.

B

Het Redelijk
Alternatief:

EUROPA

UIT HET EUROPEES PARLEMENT

Van de redactie:

Het verslag van Aar de Goede over werkzaamheden in september en oktober in "Europa" zou, voluit weergegeven, zes kolommen in beslag nemen. Zoveel plaats is er helaas niet in deze Democraat. De redactie hoopt dat De Goede in het onderstaande zijn verslag in redelijke mate herkent.

De Goede blijkt teleurgesteld in de procedure en de behandeling van de agendapunten.

Wat de procedures betreft: de kleine fracties krijgen nauwelijks gelegenheid tot spreken.

"Onaanvaardbaar is, dat bij een dergelijk belangrijk debat (het ook in de Nederlandse dagbladen vermelde debat over het succesje van Dankert (soc.) inzake de landbouwpolitiek (red.) de spreektijd voor de 'kleintjes' zo gering is, dat je in feite niet kunt deelnemen.

Onze spreektijd was 1,1 minuut per persoon. Precies genoeg om driemaal diep te zuchten over zoveel tolerantie ten opzichte van minderheden in het Europees Parlement."

De Goede hoopt dat in de novemberzitting door reglementswijzigingen aan de wensen van kleine fracties enigermate zal worden tegemoetgekomen. De kleine fracties moeten helaas ook accepteren dat door hen ingediende resoluties eerst van de tafel worden geveegd om daarna door de "groten" te worden ingediend!

MENSENRECHTEN

"O.a. ons Tweede Kamerlid Brinkhorst zond ons een brief over de kwestie Mensenrechten/Olympische Spelen Moskou. Wij hebben er als enigen en als eersten op gereageerd (de brief werd aan alle 25 Nederlandse Euro-parlementariërs toegestuurd) door een ontwerp-resolutie op te stellen. We hebben geprobeerd mede-ondertekenaars te vinden bij PvdA, CDA en VVD en bij buitenlanders. Na veel geharrewar wilden het CDA en de VVD alleen mee-tekenen als dat gebeurde in volgorde van fractiegrootte, dus wijzelf helemaal als laatsten! Daar hebben we voor bedankt. Nu tekenden alleen mee enkele PvdA-mensen en enkele buitenlanders."

Wat agendapunten betreft:

"Debatten over databescherming, het transitovervoer in het Alpengebied, over uitvoer van boter naar Rusland, over een visserijovereenkomst tussen Italië en Tunesië, over synthetische benzine, over schapevlees, over de

problemen in het voormalige keizerrijk van Bokassa, over de orkaan Frederik in het Caraïbisch gebied, over de bosbranden in Zuid-Frankrijk, over aardbevingen in Midden-Italië, enz. enz. zijn uiteraard niet zonder belang, maar onbegrijpelijk is wel dat men verzuimt nog belangrijker zaken aan de orde te stellen."

Als belangrijke punten, waarbij de grote fracties als katten om de te hete brij dansen, noemt De Goede het energievraagstuk, de hongersituatie in grote delen van de wereld en Europa als veiligheids- en vredesfactor.

HORZELFUNCTIE

"In de september-Democraat schreef ik reeds dat we uitvoering hadden gegeven aan twee congresbesluiten van D'66 van maart j.l. We schreven brieven over de ons inziens noodzakelijke instelling van twee nieuwe parlementaire commissies, t.w. voor emancipatie-vraagstukken en voor de opstelling van een Europese grondwet." "Tot onze genoegdoening kan ik thans melden dat beide initiatieven vrucht beginnen te dragen:

1. Er is intussen een besluit gevallen tot instelling van een speciale commissie met betrekking tot emancipatie-vraagstukken.
2. Er ligt een uitvoerige ontwerp-resolutie van de Europese volkspartij ter tafel "over de verdere ontwikkeling van de juridische grondslagen van de Europese Gemeenschap", waarin de - ook - door ons bepleite punten van democratisering, grondrechten, medebeslissing van het EP bij benoeming van de Commissie enz. aan de orde komen. In deze resolutie wordt het Bureau van het EP verzocht de vereiste procedure vast te stellen."

(Samengevat door Piet van Baarsel)

Adressen en telefoonnummers van:

Aar de Goede, Brederode 28,
Leiderdorp, tlf.071-890769, en

Suzanne Dekker, Burg.Patijnlaan 470,
Den Haag, tlf.070-453607.

d'66

COLOFON

De uitgave van de Democraat geschiedt onder verantwoordelijkheid van een door het Hoofdbestuur benoemde redactieraad die als volgt is samengesteld

Piet van Baarsel
Frank Baas
Co Patist
Marie-Louise Tiesinga
Jan Veldhuizen
Stijn Verbeeck

Als sekretaresse is aan de redactieraad toegevoegd:

Kitty Warburg.

Korrespondentie, kopij e.d. richten aan het redaktiesekretariaat van

De Democraat,
Bezuidenhoutseweg 195,
2594 AJ DEN HAAG.

VERANTWOORDELIJKHEID

De redactieraad draagt de eindverantwoordelijkheid voor inhoud en opname van publikaties in de Democraat. Het moet duidelijk zijn dat deze verantwoordelijkheid zich niet uitstrekt tot bijdragen van het Hoofdbestuur, fracties in-vertegenwoordigende lichamen, het SWB-bestuur, het PSVI-bestuur, de Adviesraad en andere officiële partijorganen. Al deze bijdragen zijn als zodanig herkenbaar aan het rubriekshoofd. Ook de inhoud van ingezonden brieven, die steeds de naam van de schrijver vermelden, valt buiten de verantwoordelijkheid van de redactieraad. Voorzover er enig misverstand omtrent de redaktionele verantwoordelijkheid mocht dreigen, worden de titels van bijdragen die buiten die verantwoordelijkheid vallen, voorzien van een *

DE DEMOCRAAT

De Democraat wordt gratis toegezonden aan alle leden van D'66. Niet-leden kunnen zich abonneren voor f 25,- per jaar.

Losse nummers zijn verkrijgbaar bij het sekretariaat voor f 3,- per stuk

WANNEER VERSCHIJNT DE DEMOCRAAT?

De Democraat verschijnt 9 à 10 x per jaar.

Democraat nr.1 verschijnt 3-1-1980. Sluitingsdatum kopij: 3-12-1979.

ADVERTENTIETARIEVEN

1/1 pagina: f 500,--
1/2 pagina: f 300,-- liggend
1/3 pagina: f 250,-- staand
1/4 pagina: f 200,-- liggend
1/6 pagina: f 150,-- staand

Kontrakt Prijzen op aanvraag verkrijgbaar.

Plaatsing van advertenties is mede onderworpen aan de goedkeuring van de redactie.

OPPLAGE: 14.500

CONGRESIMPRESSIES

Wat moet ik nog schrijven over dat congres in Utrecht? Het loopt nog, we gaan immers door in Amersfoort op 1 december. En voor dat ene agenda-punt was ik nou net gekomen. Daar kun je D'66 op toetsen. Niet op grondslagen. Daar zijn net zoveel meningen over als er congresgangers zijn (994) en dat is goed ook. Het werd vrijdagavond weer discussiëren over de vraag of we nou wel of niet zouden stemmen over de vraag of artikel zus en zo nu terecht of onterecht... Op een gegeven moment dacht ik: nou zegt Jan van Ketwich dadelijk: 'Maak nu allemaal zelf het verhaal af en kleur de plaatjes'.

Hierbij derhalve de plaatjes, gemaakt door ene Gerard Helt die goed kan fotograferen en ook veel. Die foto's die we niet voor ons archief kunnen gebruiken, verkopen we op 1 december in Amersfoort aan belangstellenden. Wie het eerst komt...

Helaas kunnen we geen foto's afdrukken van

A. al die congresgangers die, Jan van Loon voorop, over het prikkeldraad zijn geklommen omdat Utrechters de ingang naast de achterdeur leggen.

B. Het tafereeltje op vrijdagavond dat aan twee congresgangers de volgende dialoog ontlokte:

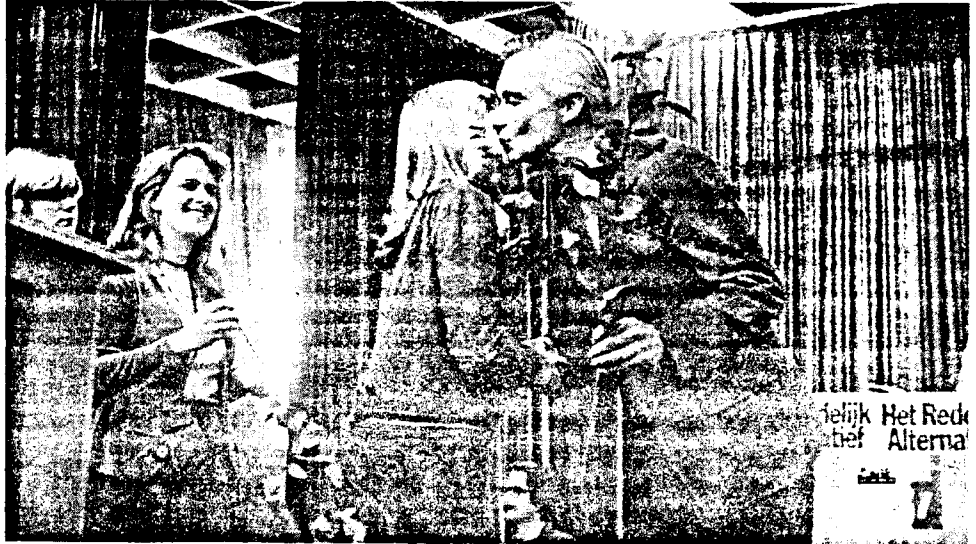
- 1. Jan Terlouw zit weer bij de mooiste vrouwen aan tafel...
- 2. Ach, daar kan Jan Terlouw toch niets aan doen.

C. Het veelbetekenende gezicht van Zeevalking die nadrukkelijk naar de bestuurstafel keek toen hij het had over 'oren wassen'.

D. Het bijna fluitgebaar van Jan Terlouw - hij had de vingers al in zijn mond - toen Zeevalking, nauwelijks voorzitter, zijn opmerking maakte over regeren met de PvdA.

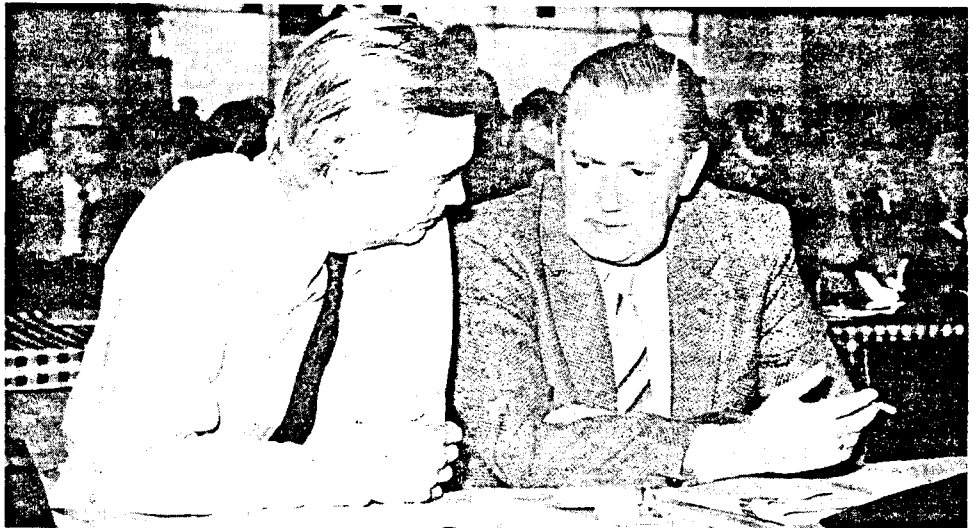
De rest is allemaal vastgelegd.

Stijn Verbeek

Een roos in de vuist, een tien van het hoofdbestuur en een zoen van de juffrouw.

Na elkaar staatssecretaris van Justitie onder van Agt. Na elkaar partijvoorzitter (onder van Agt!)

Om 23.30 uur tenslotte had vrijdagavond de laatste stemming plaats. Zoals gebruikelijk blijkt het hoofdbestuur achterom om te zien hoe het afloopt.

Ook na middernacht bleef er nog werk te doen voor de congresleiding, v.l.n.r. Jan Dirk van Ketwich Verschuur, Saskia van der Loo en Doeke Eisma.

Het zal u bekend zijn dat de Troonrede en de Miljoenennota voor 1980 bij de FNV slecht gevallen zijn. De stukken worden gekenmerkt door een gebrek aan beleid en dat is mis-schien nog wel erger dan een consequent verkeerd beleid.

Er is door het kabinet ingespeeld op de kritiek die van alle kanten, ook van onze kant, over Bestek '81 is uitgestort. Maar het gebeurt op een halfslachtige, inconsequente en chaotische manier. Belangrijke doelstellingen van Bestek (w.o. het stabiliseren van de belasting- en premiedruk) worden overboord gezet, echter zonder dat er van een duidelijk andere beleidsaanpak sprake is.

De bezwaren van de FNV spitsen zich toe op de lastenverdeling die het kabinet voorstaat en het werkgelegenheidsbeleid of liever: het ontbreken daarvan. Ik zal me in deze bijdrage beperken tot de werkgelegenheid. De opvattingen van de FNV over de lastenverdeling kunt u dezer dagen breed uitgemeten in de kranten tegenkomen. Ik denk daarbij niet in de laatste plaats aan het wetsontwerp over de sociale uitkeringen.

Het is triest om te zien hoe het kabinet de doelstelling verdonkere-maant waar het in Bestek '81 allemaal om begonnen was: het terugdringen van de werkloosheid tot 150.000 in 1981. De prognoses van het Centraal Plan Bureau maken duidelijk dat de doelstelling niet zal worden gehaald. Het kabinet haalt verontschuldigd de schouders op, het mompelt wat over nieuwe tegenvallers in de wereldeconomie en laat het daarbij. Er wordt zelfs niet een middellange termijn doelstelling geformuleerd.

Wat de Miljoenennota heeft te bieden op het punt van de werkgelegenheid kan ik geen beleid noemen. Het kabinet bestrijdt de werkloosheid met een paar aftandse bezweringsformules uit het repertoire van Bestek '81 plus een "arbeidsplaatsenplan" voor de (semi-)collectieve sector dat bij nader inzien alles behalve een "plan" blijkt te zijn. Het is een goedkope publiciteitsstunt. We hebben vastgesteld, dat het met veel ophef aangekondigde "plan" ten opzichte van het oorspronkelijke Bestek-scenario niet één extra-arbeidsplaats in de (semi-)collectieve sector oplevert.

Ik vrees dat het gebrek aan een werkgelegenheidsbeleid nu ons over een paar jaar lelijk zal opbreken. We zouden juist nu een kabinet moeten hebben dat geen verstoppertje speelt. Een kabinet dat eerlijk aan de mensen duidelijk maakt hoe het op dit moment met de werkgelegenheidssituatie gesteld is en wat ons in de tachtiger jaren boven het hoofd hangt. Juist nu zouden we een kabi-

GAST rubriek

WIM KOK
VOORZITTER F.N.V.

net moeten hebben dat met aansprekende plannen, maar dan echte plannen, de mensen mobiliseert voor een frontale aanval op de bestaande en dreigende werkloosheid.

Ik blijf erbij, dat het werkloosheidsprobleem in ons land chronisch wordt onderschat. Gedeeltelijk komt dat doordat een flink deel van de werkloosheid "verborgen" blijft (met name werkloosheid onder gehuwde vrouwen en - gedeeltelijk - arbeidsongeschikten). De onderschatting wordt daarnaast in de hand gewerkt door de ongelijkmatige verdeling van de werkloosheid over regio's, leeftijdsgroepen en beroepsgroepen. Voor een expert is het al moeilijk om een totaal-overzicht te krijgen, voor gewone mensen is het een bijkans onmogelijke opgave. De werkgevers maken op een, wat mij betreft, onverantwoorde manier misbruik van de ondoorzichtige situatie door verhalen rond te strooien dat de werkloosheid "eigenlijk" niet meer bestaat en dat het in hoofdzaak nog een kwestie is van "knelpunten op de arbeidsmarkt". De vele honderdduizenden werklozen weten dat deze verhalen leugens zijn. Voor werknemers met een relatief veilige baan is het echter veel moeilijker om de werkelijke situatie te overzien.

Bedenkelijker nog dan de onderschatting van de huidige werkloosheid is het verstoppertje spelen voor de problemen die in sneltreinvaart op ons af komen. Er dreigt massawerkloosheid in de tachtiger jaren als de koers van de trein niet snel

wordt verlegd. Het aanbod op de arbeidsmarkt zal de komende 5 à 10 jaar snel toenemen (onder invloed van demografische ontwikkelingen en een verdergaande sociale emancipatie van de vrouw), en de vraag dreigt blijvend te stagneren (onder invloed van verscherpte concurrentie uit de derde wereld, energieproblemen en waarschijnlijk ook de "chips").

Het kabinet zou volop bezig moeten zijn met het ontwikkelen van een toekomstgericht beleid dat op deze dreigende situatie inspeelt. Ik weet wel dat ik als politiek buitenstaander gemakkelijk praten heb. Een consistent toekomstgericht beleid is niet van de ene dag op de andere op poten te zetten. Maar het kabinet zou bezig moeten zijn.

Waarom kan er niet een echt arbeidsplaatsenplan voor de semi-collectieve sector worden gepubliceerd, zodat er in ieder geval een visie op tafel ligt op de bijdrage die de overheid als grootste werkgever, in de tachtiger jaren kan leveren. En waarom wordt er niet gewerkt aan een indicatief arbeidsplaatsenplan voor de marktsector, zo dat de marktsector in ieder geval een idee heeft welke bijdrage van haar wordt verlangd in de strijd tegen de werkloosheid.

De plannen hoeven niet volmaakt te zijn. Het gaat er mij om dat het kabinet initiatief toont en gedachten op tafel legt, waarover op een zinvolle manier gediscussieerd kan worden. De huidige politiek van verstoppertje spelen en de boot afhouden (als het bijvoorbeeld gaat over arbeidstijdverkorting en APO's) is volstrekt onverantwoord, gezien de ontwikkelingen die op ons afkomen.

Wim Kok.

RADIO & TV

TELEVISIE NEDERLAND I

	19.50 - 20.00 uur	
woensdag	23 januari	1980
woensdag	2 april	1980
woensdag	11 juni	1980

RADIO HILVERSUM II

	18.50 - 19.00 uur	
maandag	26 november	1979
maandag	17 december	1979
maandag	24 december	1979
maandag	6 januari	1980

ingezonden BRIEVEN

REFERENDUM EN KERNENERGIE

In zijn toespraak tot het najaarscongres heeft Jan Terlouw voorgesteld de brede maatschappelijke discussie over de kernenergie te laten afsluiten door een consultatief referendum -- een soort nationale opiniepeiling omtrent de opvattingen van het Nederlandse electoraat over de toekomstige energiepolitiek.

Het Nederlandse politieke bestel is nooit erg warm gelopen voor volksstemmingen en ook nu zullen er wel weer de nodige bedenkingen worden aangevoerd. Een referendum, zo wordt vaak aangevoerd, verzwakt de positie van het parlement; bovendien zou de uitkomst in belangrijke mate worden beslist door de vraagstelling zodat de opsteller van de vragen een onevenredig grote invloed zou hebben.

Het is echter de vraag of in dit speciale geval de traditionele bezwaren wel zo zwaar mogen wegen. Er laten zich nogal wat factoren aanvoeren die juist nu het houden van een consultatief referendum wél wenselijk maken:

1. Regering en parlement hebben besloten tot het houden van een brede maatschappelijke discussie. Deze discussie zal niet beperkt kunnen blijven tot de kernenergie, maar zal zich ook gaan bezig houden met het energievraagstuk in het algemeen en derhalve ook met de mogelijkheden voor een zuiniger gebruik van energie. Het zal onvermijdelijk zijn dat daarbij tevens de sociaal-economische structuur van onze samenleving aan de orde komt. In de door de regering voorgestelde opzet moet deze discussie uitlopen op een eindrapport, samengesteld door een stuurgroep, waarin de verschillende opvattingen worden weergegeven. Door tot de brede maatschappelijke discussie te besluiten heeft het parlement derhalve nu reeds een flink stuk van zijn traditionele speelruimte prijs gegeven. Het parlement zal het eindrapport ernstig moeten nemen wil het niet de hele brede maatschappelijke discussie met terugwerkende kracht tot een overbodige vertoning maken. De kwaliteit van het eindrapport zal evenwel in belangrijke mate gaan afhangen van de integriteit van de stuurgroep die het samenstelt. Het is de stuurgroep die de verschillende argumentaties zal gaan beoordelen en afwegen; het is de stuurgroep die tenslotte zal vaststellen wat het Nederlandse volk vindt van de (kern)energie. Toch functioneert deze stuurgroep autohoom en onafhankelijk; de stuurgroep legt geen verantwoording af en is politiek ongrijpbaar. Nog daargelaten of het verantwoord

is om de opiniebepaling over zo'n belangrijk onderwerp vooral te laten afhangen van de integriteit van de leden van de stuurgroep -- de kans dat de inhoud van het eindrapport voortdurend zal worden aangevochten is zeker niet denkbeeldig.

2. Discussie zonder een afrondende opinievorming is onbevredigend. Men kan moeilijk verwachten dat de brede maatschappelijke discussie inderdaad "breed" en "maatschappelijk" zal zijn zonder dat de deelnemers de gelegenheid krijgen om aan het eind van de discussie na te gaan of en in hoeverre hun opvattingen binnen de samenleving als geheel aanhang hebben of gekregen hebben. Een discussie zonder een opiniepeiling aan het slot is inspraak zonder daarop volgende uitspraak.

3. Een consultatief (= raadplegend) referendum hoeft in het geheel niet te bestaan uit een ja/nee vraagstelling. Moderne besluitvormingstechnieken kennen heel andere mogelijkheden dan de nog al autoritair aandoende ja/nee situatie. Met name in vraagstukken van algemeen maatschappelijk karakter, waarbij in belangrijke mate de bepaling van toekomstige ontwikkelingen aan de orde is, laat zich het werken met verschillende toekomstscenario's heel goed realiseren. Zo zou men het electoraat de keus kunnen laten uit een stuk of vier scenario's. In elk van die scenario's kan worden uitgegaan van een verschillende graad van toekomstig energiegebruik met van geval tot geval de daaraan verbonden maatschappelijke consequenties. Op die manier worden een aantal opvattingen binnen het Nederlandse volk zichtbaar, terwijl dan tevens kan blijken in hoeverre die opvattingen op meer of minder maatschappelijke steun kunnen rekenen. Dat zijn gegevens waarmee het parlement inderdaad iets kan doen.

4. Het houden van een consultatief referendum zal de politieke partijen dwingen om tot standpuntbepalingen te komen. Volgens de thans ingediende plannen zal de brede maatschappelijke discussie in het najaar van 1981 worden afgerond, d.w.z. ruimschoots ná de volgende kamerverkiezingen. Het is heel goed denkbaar dat een aantal politieke partijen bij de verkiezingscampagne een onduidelijk standpunt zal innemen, "omdat eerst de uitslag van de brede maatschappelijke discussie moet worden afgewacht." Maar als die uitslag ook vaag en vrijblijvend zal zijn (en het eindrapport van de stuurgroep zal eerder uitmunten in vaagheid dan in duidelijkheid) is de

situatie uiterst onbevredigend: de verkiezingen leverden geen duidelijkheid op, maar de brede maatschappelijke discussie ook niet. Als evenwel vast staat dat de discussie zal uitmonden in een aantal vraagstellingen, zal het electoraat reeds bij de kamerverkiezingen een sterke neiging hebben om de politieke partijen aan de tand te voelen en het oordeel van de politici over de verschillende scenario's te willen weten.

5. Het openlaten van standpunten door de politieke partijen is juist in dit geval zeer ongewenst. Het is niet waar dat er niets gebeurt zolang niet besloten is wat er moet gebeuren. Het samenlevingspatroon is zonder meer gericht op een toeneming van het energiegebruik; dat de toeneming de laatste tijd niet zeer groot is, valt niet toe te schrijven aan een bewuste, op afremming gerichte politiek, maar veeleer aan het teruglopen van de bedrijvigheid, het inzakken van de conjunctuur enz. .. d.w.z. aan factoren die men vooral kan omschrijven als een geluk bij een ongeluk.

Wat dit laatste betreft: ook D'66 koos in het programma van 1977 voor een politiek van pas op de plaats: voorlopig afzien van verdere invoering van kernenergie. De laatste tijd wordt duidelijk dat die afwijzing alléén niet voldoende is. Zolang deze afwijzing niet wordt ondersteund door een beleid dat zich positief richt op een effectief besparingsbeleid, op een laag gebruiksscenario, alsmede op de ontwikkeling en introductie van maatschappelijk aanvaardbare energievormen -- zolang dat niet gebeurt, zullen de voldongen feiten (d.w.z. een toeneming van het energiegebruik) ons in een situatie brengen waarin afwijzing van de kernenergie nauwelijks nog kan worden volgehouden.

In dit verband lijkt het mij van het grootste belang dat de partij op het congres van 1 december tot duidelijker uitspraken komt dan thans in het partijprogramma staan vermeld.

Jan Vis.

STEMRECHT

ALS U WILT STEMMEN OP
HET CONGRES .....

LEES BLZ. 22

UIT DE FRACTIE

door Co Patist.

De drukste periode uit het parlementaire jaar, de maanden tussen het zomerreces en het kerstreces in in volle gang. Na de Algemene Beschuwingen worden nu de begrotingen van de diverse departementen behandeld, terwijl daar tussendoor nog de behandeling van allerlei wetsvoorstellen loopt.

De afgelopen weken heeft de fractie herhaaldelijk succes geboekt: ik denk daarbij aan de motie van Maarten Engwirda, die de aftopping voor ambtenaren en bedrijfsleven regelt, en de eveneens van hem afkomstige motie inzake de Arabische boycot. De aftoppingsmotie had tot doel om in het kader van de inkomensmatiging, de hogere inkomens wat forser aan te pakken, ten einde op die manier ruimte te scheppen voor een extra beloning voor diegenen die vuil en onaangenaam werk verrichten. De motie wil een aftopping van de ambtenarensalarissen bij f 45.000,- en de salarissen in het bedrijfsleven vanaf f 50.000,-.

In het debat over de Arabische boycot steunde de Kamer in meerderheid de opvattingen van Engwirda, dat legalisering van hadtekeningen onder negatieve goederenverklaringen (goederenverklaringen waarin te lezen staat dat deze uit Israël afkomstig zijn of op enigerlei wijze iets met Israël te maken zouden hebben) door het Ministerie van Buitenlandse Zaken en de Kamers van Koophandel niet meer mochten plaatsvinden. In een motie werd de Regering gedwongen zich daar voor in te spannen.

In het debat over de politie heeft Elida Wessel als enige de politieke moed gehad om niet zonder meer maar akkoord te gaan met ongebreidelde uitbreiding van het politie-apparaat, en dat militairisering van het apparaat door het gebruik van steeds zwaardere wapens moest worden voorkomen. De politie moet in de D'66-opvatting wat dichter bij het publiek komen te staan. Misdaadpreventie bestaat niet bij de gratie van een steeds verdergaande technologisering van het politie-apparaat. Het menselijk gezicht daarvan zal eerder een positief effect hebben op allerlei negatieve maatschappelijke ontwikkelingen, ook de democratisering van het politie-apparaat zelf speelde in Wessels verhaal in de Kamer een belangrijke rol.

Bij de begroting van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening gaf Erwin Nypels met vele voorbeelden aan dat het ingewikkelde complex van subsidies zelfs voor de experts, de

gemeente-ambtenaren en de mensen op de ministeries een onontwarbare brei was geworden, laat staan van de eenvoudige huurder of koper. Nypels pleitte voor een vereenvoudiging van het subsidiestelsel, waarbij kopers/eigenaars dezelfde voor (en na-)delen zouden genieten als huurders. Enig onderscheid in deze was niet op zijn plaats, zeker niet gezien de D'66-opvatting om het eigen woningbezit te stimuleren.

ALGEMENE BESCHOUWINGEN

Grote belangstelling ging uiteraard uit naar de Algemene Beschuwingen. Jan Terlouw gebruikte die om een aantal in de nabije toekomst zeer knellende problemen maar eens aan Kamer en Regering voor te leggen. Hij wees op het gebrek aan inspiratie van het Kabinet om de grote problemen met voortvarendheid en verbeeldingskracht aan te pakken. De grote matheid van de jaren zeventig, waarbij merkwaardigerwijs veel mensen zeggen: met het land gaat het slecht, maar met mij persoonlijk gaat het goed.

Terlouw wees op het falen van de verzorgingsstaat door de vele regels en verordeningen, de vele ondemocratische functionerende stichtingen voor allerlei groepen in de bevolking, het niet op de maatschappelijke werkelijkheid afgestemde onderwijs, de onmondigheid van de patiënt in de veel te dure en commerciële gezondheidszorg, de teruglopende werkgelegenheid en het niet altijd even adequaat reagerende bedrijfsleven, waar het product- of productievernieuwing betreft. Uitgebreid belichtte Terlouw de opmars van de micro-electronica en de consequenties daarvan.

Over de welvaart en werkgelegenheid, de formele en informele economie, zei Terlouw het volgende:

"Voor de welvaart niet al te veel zorg dus, wel voor de werkgelegenheid. De Regering biedt geen perspectief, het is ons althans niet opgevallen. Het arbeidsplaatsenplan is heel aardig, maar het heeft met structurele verbetering niets te maken.

Toch zijn er minstens twee filosofieën denkbaar. De eerste mogelijkheid is dat iedereen werk heeft, doordat het loonniveau sterk wordt gedrukt. Zo gebeurt het in Oost-Europa. Een tweede lijn van denken is de tweeledige economie.

In deze gedachtengang bestaat er een formele en een informele economie. De formele economie draagt bij aan het BNP. Je neemt er aan deel als je een betaalde baan hebt, als je belasting betaalt, als je pensioen-

rechten opbouwt. De meeste mensen werken echter ook gedeeltelijk in een informele economie. Ze kweken doperwten in hun tuin, ze schilderen in hun schuurtje, ze adviseren een bevriend politicus, ze leren Marokkaanse vrouwen Nederlands. De informele economie wordt steeds belangrijker. We leven in een doehet-zelf maatschappij. "Diensten" worden weer vertaald in duurzame kapitaalgoederen, zoals afwasmachines en videorecorders.

Niet iedereen heeft de vrije keus of en in welke mate hij zal deelnemen aan de formele economie. Vrouwen bijvoorbeeld vinden veel moeilijker werk dan mannen en als ze het vinden is het vaak in nederige functies. Etnische minderheden hebben minder kansen. Jongeren hebben vaak minder kansen. Mensen in bepaalde regio's hebben minder kansen.

Het vervelende is, dat juist de mensen waaronder zoveel werkloosheid voorkomt, werk in de formele economie het hardst nodig hebben. Vrouwen omdat ze een alternatief nodig hebben voor hun gedwongen informele economische activiteiten in het huishouden. Mensen met een lagere sociale status, omdat ze de opleiding missen die het bezig-zijn in de informele economie zo aantrekkelijk kan maken. Je kunt het vervelend vinden dat zoveel mensen zich (gedeeltelijk) onttrekken aan de formele economie, je kunt dat hele complex van informele diensten en goederen ook ten goede proberen te wenden.

Door de realiteit gedwongen, wordt het waarschijnlijk tijd om de doelstelling van volledige werkgelegenheid in de formele economie te laten varen en liever als maatstaf te nemen een optimale deelname van de burgers aan het maatschappelijk proces. Want wat kan belangrijker zijn dan dat de burgers zich bij het maatschappelijk proces betrokken voelen?

We kunnen een beleid voeren dat probeert een brug te slaan tussen de formele en de informele economie. Dat betekent bijvoorbeeld eerlijker verdelen van formeel werk. Het betekent een reorganisatie van werkgelegenheid in de richting van een aanvaardbare vorm van een tweeledige economie. Het beleid zou er op kunnen worden gericht om in plaats van, of naast dure diensten aan te bieden in de formele economie, het publiek faciliteiten te verstrekken met hulp waarvan mensen zich diensten kunnen verschaffen in de informele economie.

D'66 en DE BEPERKING VAN DE DUUR VAN DE ALIMENTATIE

De door D'66 ingediende motie over beperking van de duur van de alimentatie heeft naast instemming (alleen CDA, SGP en GPV stemden tegen) binnen en buiten de partij ook vraagtekens opgeroepen. Was hier geen

sprake van "doorgeslagen progressiviteit" zo vroeg men zich af en is de emancipatie hiermee wel gediend? Daarover wil ik graag duidelijkheid scheppen. Momenteel is de rechter door geen wetsartikel gedwongen om bij alimentatie-toewijzing een tijdsduur vast te stellen. Dat is volkomen begrijpelijk in een tijd waarin het huwelijk naast een bevestiging van een liefdesband tevens werd gezien als een financieel-economisch onderkomen, vooral voor de vrouw.

In een maatschappij die het kostwinnerschap wil afschaffen en ruimte wil bieden voor de onafhankelijkheid van de partners ten opzichte van elkaar, past een ander huwelijksbeeld. Het huwelijk is dan veeleer een kameraadschappelijk contract, waarin twee gelijkwaardige partners hun besluit bevestigen langere tijd samen door het leven te willen gaan. Ook in deze opvatting bestaat een zekere verantwoordelijkheid voor elkaar. Een verantwoordelijkheid die ook na het huwelijk blijft bestaan, maar niet voor eeuwig. Na het altijd moeizame besluit om te scheiden is er een overgangssituatie. In die tijd moeten de ex-partners elkaar niet "laten vallen", nee, zij moeten elkaar helpen een nieuwe inhoud of richting aan hun leven te geven. Een hulpmiddel daarbij kan

Nadat begin september, ter herdenking van de staatsgreep in Chili, eerst de minister van Buitenlandse Zaken onder Allende, Almeida, de Tweede Kamerfractie bezocht, vereerde twee weken later de echtgenote van wijlen president Allende, D'66 met een bezoek.

Op de foto van links naar rechts: Jan Glastra van Loon, mevrouw Allende, Laurens Jan Brinkhorst, Ank Haastrecht, tolk, en fractie-voorlichter Co Patist.

alimentatie zijn. Dikwijls is het de man die een betere opleiding heeft. Hij zal zijn ex-vrouw in

staat moeten stellen een eigen opleiding te gaan volgen. Dat kan hij doen door financiële bijstand, door voor de kinderen te zorgen terwijl zijn vrouw een opleiding volgt of hoe dan ook. Hoe lang die overgangssituatie duurt zal van geval tot geval verschillen. Zo zijn voor oudere mensen de kansen op b.v. de arbeidsmarkt veel slechter dan voor jonge. Hiermee moet de rechter rekening houden. Daarom vroegen wij in de motie niet één bepaalde vaste termijn, maar verschillende maxima, gecombineerd met criteria. Natuurlijk denkt D'66 aan overgangsmaatregelen. Helaas is nu de emancipatie van de vrouw nog niet zover gevorderd dat zij al dezelfde kansen heeft als de man. Voor hen die nooit kansen kregen dienen passende maatstaven gehanteerd te worden.

Zijn deze gedachten in strijd met de D'66-opvatting over emancipatie? De fractie is van mening van niet. Wij hebben emancipatie nooit opgevat als een strijd van vrouwen tegen mannen, wij hebben emancipatie altijd gezien als een beweging van mensen voor mensen. Een beweging die ruimte laat voor eigen ontplooiing en die zich verzet tegen een maatschappij die mensen op grond van hun sexe een bepaalde rol of een bepaald gedrag wil opdringen.

Wie nu het huwelijk instapt weet dat hij/zij hiermee geen levensverzekering sluit. Dit zal stimulerend werken op eigen initiatief en het aanboren van eigen talenten en mogelijkheden. Is dat niet helemaal D'66?

Maarten Engwirda, lid Tweede Kamerfractie van D'66, zoekt voor indiensttreding per 1 januari 1980 een

(part-time) PERSOONLIJK MEDEWERKER/MEDEWERKSTER

Taakomschrijving:

- voorbereiden van wetgevingsactiviteiten op het terrein van Financiën (incl. belastingen), Economische Zaken e.d.;
- afhandeling van correspondentie;
- onderhouden van externe contacten in en buiten de partij D'66;
- voorbereiding en begeleiding van werkbezoeken, met name in Noord-Brabant en Zeeland.

De voorkeur gaat uit naar een pas afgestudeerd econom/econome c.q. jurist(e) met financieel-economische belangstelling.

Verwantschap met de ideeën van D'66 is voor deze functie vereist.

Voor iemand met persoonlijke interesse in het functioneren van de praktische politiek wordt een zeer afwisselende werkkring geboden met onregelmatige werktijden.

Aanvangssalaris: f 2.095,-- bruto per maand (+ 7% vakantietoeslag per jaar).

Inlichtingen: Maarten Engwirda of Marcel Prop, fractie D'66, Binnenhof 1A, Den Haag.

Mr. L.J. Brinkhorst, lid Tweede Kamerfractie van D'66, zoekt voor indiensttreding per 1 januari 1980

PERSOONLIJK MEDEWERK(ST)ER

Taakomschrijving:

- voorbereiding van wetgevingsactiviteiten op het terrein van Binnenlands Bestuur, Grondwet Zaken, e.d.;
- voorbereiding en begeleiding van werkbezoeken met name in Limburg;
- afhandeling van correspondentie;
- onderhouden van externe contacten in en buiten de partij D'66.

De voorkeur gaat uit naar een pas afgestudeerd jurist(e) c.q. politicolo(o)g(e) met staats- en bestuursrechtelijke belangstelling.

Verwantschap met de ideeën van D'66 is voor deze functie vereist.

Voor iemand met persoonlijke interesse in het functioneren van de praktische politiek wordt een zeer afwisselende werkkring geboden met onregelmatige werktijden.

Salaris f 2.095,-- (bruto per maand) + 7% vakantietoeslag per jaar.

Inlichtingen zijn te verkrijgen bij Mr. L.J. Brinkhorst of Mr. H. Prop, fractie D'66, Binnenhof 1A, Den Haag tel. 070 - 61 49 11.

UIT DE REDE VAN . . . . .

JAN GLASTRA VAN LOON

"DEMOCRATEN '66

Onze naam heeft twee bestanddelen. Het eerste is bepalend voor ons politieke gezicht, het andere geeft, lijkt het, alleen maar onze leeftijd aan. Wie het zó ziet, maakt in mijn ogen een grote vergissing.

1966 duidt niet alleen op ons geboortjaar en geeft ons niet alleen een optische herkenbaarheid in de vorm van een karakteristiek embleem. Het verwijst ook naar een periode die een waterscheiding is geworden in de politiek, een tijd van geestelijke, maatschappelijke en politieke vernieuwing, die velen heeft opgewekt, anderen opgeschrikt. Het is het waarmerk van een avontuur dat zijn einde leek te hebben gevonden maar dat geen einde kent, omdat het het avontuur is van de mens die zijn vrijheid zoekt."

Zo begon Jan Glastra van Loon zijn laatste toespraak als voorzitter van D'66 tot de algemene ledenvergadering in Utrecht.

Hij constateert, dat "de grote mateheid over ons land is neergedaald", dat "we nu zitten met een kabinet Van Agt - Wiegel, dat de restauratieve krachten in de politiek bundelt" en hij zoekt naar de misrekeningen die in eigen progressieve gelederen zijn gemaakt. "De ene heeft te maken met de reacties van het politiek niet geïnteresseerde deel van de kiezers ..."

De politiek actieven en de activisten vergeten dat ze veelal als bemoeiallen worden gezien door diegenen, die zichzelf "ordelijke, zich constructief inzetende, werkende leden van die maatschappij" beschouwen.

De laatste groep vergeet dat het die activisten te doen is om misstanden op te heffen, die betrekking hebben op "hen, die in de maatschappij meedraaien doordat zij daarin meege-draaid worden." "Zij worden er niet door bewogen, zij voelen zich er integendeel door bedreigd en zoeken dan vaak veiligheid bij rechts. Dit schept het dilemma van de onbewogen zwiigende meerderheid."

Van Loon gaat ook in op het spanningsveld van de rationalisatie van de productie: "Wij beschikken over een fabelachtig hoog opgevoerd productie-vermogen en als gevolg daarvan over een waanzinnig aantal keuzemogelijkheden" enerzijds en de beperkingen van de vrijheid daardoor, anderzijds. De "netto-opbrengst" voor het welzijn is voor verschillende groepen geheel verschillend. "De onrechtvaardigheden zouden wel eens belangrijker kunnen zijn dan die van onze inkomensverdeling."

"Wat nu meer dan ooit noodzakelijk is, is een op de toekomst gericht langere termijn beleid dat overtuigt door zijn innerlijke samenhang, ..."

"Komt dat beleid er niet, dan zal iedere belangengroep er in toenemende mate op uit zijn hâar belangen op haar manier volgens haar kijk op de ontwikkelingen te behartigen met voorbijgaan, niet alleen van andere deelbelangen en inzichten, maar ook van een visie op het totaalproces. Regeling van eigen zaken in eigen kring zal steeds aantrekkelijker worden en ook steeds meer worden nagestreefd. Aan werkgeverszijde niet minder dan aan werknemerskant. Het neocorporatisme zal zich als een veenbrand in de maatschappij uitbreiden.

Democraten '66,

Wij hebben een programma dat de hoofdlijnen van zo'n samenhangend, op de toekomst in een andere wereld gericht beleid bevat. Wij zijn op geen enkele manier aan enige belangengroep gebonden. Onze fractie heeft keer op keer getoond, dat haar standpunten en haar stemgedrag niet door electorale overwegingen worden bepaald. Ik voorzie daarom, dat de betekenis van onze partij juist in de omstandigheden die ik schetste en de problemen die nu het hoofd moeten worden geboden zal groeien. Niet door naar een veilig midden te koersen of door de ene keer naar bakboord, de andere keer naar stuurboord te zwenken, al naar gelang de wind in de partij-politiek blaast, maar door consequent onze eigen lijn te volgen van vernieuwingsgezinde, radicaal democratische partij, waarvan het brandmerk '66 niet is af te wissen. Een partij, kortom, die haar koers uitzet niet op restauratie, maar op emancipatie."

Aansluitend aan de inleiding besluit Van Loon: "Democraat zijn

is beslist niet zomaar iets. Het vereist een mentale instelling van openheid en tolerantie, maar ook van kritische waakzaamheid en bereidheid zich actief voor het behoud en het functioneren van de democratie in te zetten. En toch willen Democraten '66 nog iets meer.

Het jaartal '66 kortom staat voor een appèl dat een beweging werd en voor een beweging die een partij werd - maar een partij die niet ophield en niet op mag houden een appèl en een beweging te zijn.

Congres, ik wens u veel bewogen bewoening toe. "

(Samengevat door Piet van Baarsel.)

P.S. Beter dan dit uittreksel te lezen, is de hele toespraak op te vragen bij het landelijk secretariaat.

P.v.B.

JAN TERLOUW

VOORUITSTREVENDE IS NIET ALLEEN MAAR WILLEN VERANDEREN

(door Stijn Verbeeck ernstig verminkte weergave van de congresrede van de fractievoorzitter)

Na een korte schildering van de sombere gezichten van het kabinet bij de algemene politieke beschouwingen zei Jan Terlouw dat hij in deze rede met geen woord zou reppen over andere partijen, hoeveel aanleiding zij daar ook toe geven en 'als ik het tenminste vol kan houden'.

D'66 maakt een succesperiode door. Succes houdt gevaar in. Je kunt er kritiekloos van worden en zó worden meegesleept dat je je koers uit het oog verliest. Daarom is het goed na te gaan wat onze overtuiging is, waaraan onze bezieling wordt ontleend. Vooruitstrevend in politieke zin is niet alleen maar "willen veranderen". Ik zou vooruitstrevendheid of progressiviteit zó willen definiëren: je bent progressief in politieke zin als je streeft naar veranderingen in de structuur van de samenleving waardoor de graad van zelfzucht lager wordt. Volgens deze definitie is progressiviteit iets anders dan belangbehartiging, zelfs belangbehartiging van een zwakke groep.

'Dit soort overwegingen trekt nieuwe kiezers naar ons toe, denk ik. Mensen die weigeren te geloven dat iedere daad goed en vernieuwend is als je een bepaald etiket op zet. Mensen die menen dat de vraag of iemand hoort bij een zwakke of een sterke groep niet uitsluitend kan worden bepaald door de hoogte van het inkomen. Maar ik wil die mensen waarschuwen. Wie D'66 stemt, stemt niet voor zijn eigen belang.

Hij stemt voor een andere structuur, waarin zwakken beter tot hun recht komen, en sterkeren dus minder. Veranderen naar een lagere graad van eigenbelang. Daar kan een beleidsprogramma aan worden getoetst.'

'Stappen in de bewapeningswedloop zijn bepaald geen in het oog springend voorbeeld van veranderingen in de richting van een lagere graad van zelfzucht.'

'Wie voor D'66 kiest, kiest voor gedurfde veranderingen in de richting van vermenselijking van de samenleving.'

CONGRESVERSLAG

Ik verheug me er bovenmate over dat steeds meer Nederlanders dat blijkbaar zo zien, dat blijkbaar zo willen.'

...
'Tot nu toe heeft de politiek het altijd tot zijn eerste (in de ogen van sommigen bijna uitsluitende) taak gerekend om er voorwaarden voor te scheppen dat zoveel mogelijk geproduceerd kon worden, en dat het geproduceerde op deze of gene manier werd verdeeld.

...
Allemaal voor de welvaart en de verdeling ervan. De verzorgingsstaat. En wat blijkt? Matheid, defaitisme, moedeloosheid. Wetenschap, technologie, politieke prioriteiten, alles in dienst gesteld van welvaartsverhoging, aan materiële productie. Met groot succes. Met weinig voldoening. Daarom is levensvulling ook een politieke zaak. Daarom moet de politiek zijn prioriteiten verschuiven. Daarom moeten we toe naar structuren (...) waarin mensen kunnen zien wat hun plaats is in het geheel, wat ze doen en waarom ze het doen.'

Jan Terlouw weigert te geloven dat D'66 zijn succes voornamelijk te danken heeft aan zijn redelijkheid. Belangrijker is de hoopvolle lijn die uit onze beleidsdaden spreekt, 'belangrijker is het besef dat er nieuwe normen nodig zijn die stoelen op oude waarden, zoals menselijke waardigheid en wederzijds respect.'

D'66 heeft een nieuwe stijl van politiek voeren, zegt de fractievoorzitter. Een open politiek. We bepalen een standpunt op basis van argumenten en zoeken geen argumenten om een vooringegenomen standpunt te verdedigen.

'D'66 wil het begrip rechtvaardigheid nieuwe inhoud geven'.
'Wat gisteren recht was, kan vandaag in onrecht zijn veranderd'.
'Uit de grondslagendiscussie in de partij zijn twee dingen duidelijk geworden:
a. D'66 rust op zeer degelijke grondslagen, zeker niet van mindere kwaliteit dan die van socialisten, liberalen of christen-democraten.
b. Het heeft geen nut daar een klassiek beginselprogramma uit op te bouwen en neer te schrijven. Opgeschreven beginselen maken weinig duidelijk en verhullen veel.'

...
'Het is gemakkelijk om over een woord te beschikken. De woorden socialist en liberaal hebben een lange geschiedenis. Ze roepen een beeld op. En toch geloof ik dat wij het kunnen stellen zonder te beschikken over zo'n veelomvattend woord.'

...
'Ik hoop dat wij bereiken dat men in Nederland bij het woord democraat direct denkt aan D'66, zonder te denken dat andere partijen ondemo-

cratischer zijn, wel bedenkend dat voor de Democraten '66 democratie zowel middel als doel is, zowel het bindmiddel als de essentie van alle beleidsdaden.'

...
'Ik meen te mogen zeggen dat wij op het ogenblik, hoewel we geen opgeschreven beginselen hebben, toch een geloofwaardige partij in Nederland zijn geworden. De partij die het hardst groeit, de partij die de grootste electorale bedreiging is, de partij die getacled moet worden. Zijn we daar bang voor? Nee, dat zijn we niet, zolang onze progressieve politiek gekenmerkt wordt niet door enge belangenbehartiging, maar door het dienen van het algemeen belang, door vertrouwen te stellen in de bereidheid van mensen om mee te willen nadenken en mee te willen beslissen, door zwakkeren de extra kansen te bieden die ze nodig hebben, en door fundamentele democratisering, dat is vermenselijking van de samenleving.'

HENK ZEEVALKING

De leden van de redactieraad van de Democraat hebben na elk congres de eer de rede van partij- en fractievoorzitter en sinds kort ook die van de D'66-fractie in het Europese Parlement 'persklaar' te maken. In de meeste gevallen betekent dat gewoon 'inkorten', omdat de teksten op papier staan. Met de rede van onze nieuwe partijvoorzitter Henk Zeevalking lag dat anders. Die werd à l'improviste gehouden en dat gaf voor uw verslaggeefster een ander karakter aan het karwei.

Henk Zeevalking werd, zo mogen we wel zeggen, met de overweldigende meerderheid van 562 van de 729 stemmen gekozen. Hij begon zijn speech met het congres daarvoor te bedanken. Hij zei er begrip voor te hebben dat een aantal leden moeite had met zijn dubbel functie. Persoonlijk ziet hij dat niet als een probleem. Het aantal kandidaten voor het voorzitterschap was mager en hij meende met zijn kandidatuur de partij een dienst

te hebben bewezen. Verder had hij zich ook duidelijk vrij gemaakt voor deze functie door geen andere voorzitterschappen op zich te nemen.

Vervolgens wendde hij zich in gloedvolle bewoordingen tot de scheidende partijvoorzitter, Jan Glastra van Loon, die hij de geestelijke inspirator van de partij noemde. Hij memoreerde dat hij Glastra van Loon opnieuw opvolgde. In 1975, op het moment van de diepste neergang van de partij, volgde Zeevalking hem op als staatssecretaris. "Voor ons beiden", zei Zeevalking, "is het moment nu heel wat vreugdevoller." "In 1976", vervolgde hij, "kwamen we met D'66 op het kritieke punt: doorgaan of stoppen. Er was veel scepsis en veel twijfel. Maar een groep van negen: de vier bewindsliden, Nypels, Terlouw, Van Mierlo, Ten Brink en Glastra van Loon, ging verder. Zijn in '77 Terlouw's charisma en politiek inzicht van groot belang geweest, in '76 was jij het die je schouders er onder zette en zei: we gaan door! Was je in '66 de inspirator van de partij, in '77 was je de organisator."

Zeevalking schetste ook Glastra van Loon's verdienste voor de opbouw van de partij. Tijdens zijn voorzitterschap is er veel van de grond gekomen: SWB, PSVI en de partij functioneert weer in alle geledingen. Zich weer tot het congres wendend zei Zeevalking dat hij in zijn presentatie al duidelijk had gemaakt wat voor soort voorzitter hij wilde zijn: raadsman, ambassadeur en orenwasser (geweten) van de partij. Hij kondigde verder een nauwe samenwerking met de Tweede Kamerfractie aan. "Ik hou er niet van om teruggefloten te worden," zei hij, "mij zal niet overkomen wat de voorzitter van de PvdA overkwam." Daarmee doelt op het incident waarbij de PvdA-voorzitter Max van den Berg de week daarvoor eerdere kritiek op de kamerfractie openlijk moest inslikken. Hij noemde het onlangs door het CDA gepubliceerde rapport over het kabinetsbeleid moedig en vroeg zich af, wanneer de VVD met een dergelijk rapport zou komen.

Zeevalking herhaalde na zijn verkiezing zijn eerdere uitspraak, dat D'66 niet gauw zonder de PvdA in een regering zal gaan zitten. Hij bracht daarbij wel de relativering aan "dat dit ook weer niet wil zeggen, dat in ieder kabinet waarin de PvdA treedt, D'66 ook zal moeten deelnemen." Verder zei Zeevalking goed te willen luisteren naar de wensen van afdelingen, regio's en congressen.

"Dit was een eerste kennismaking," zei hij tot slot, "ik stel mij er veel van voor. Het zal niet gemakkelijk zijn om Glastra van Loon op te volgen. Ik zal het doen op mijn manier, samen met u!"

Marie-Louise Tiesinga.

VAN DE VICE-VOORZITTER ORGANISATIE

NAJAARSCONGRES NABESCHOUWD EN VOORBESCHOUWD

Eigenlijk zou de kop van dit artikel moeten spreken van tussen-beschouwing, omdat deze ALV nog niet is beëindigd en op 1 december a.s. wordt voortgezet.

Deze Democraat staat dan ook sterk in het teken van het najaarscongres. Van het gedeelte dat op 26 en 27 oktober 1979 plaats vond, zijn diverse verslagen, samenvattingen van toespraken en een overzicht van aangenomen, aangehouden, overgenomen of verworpen resoluties, moties en amendementen, opgenomen.

Voor het vervolgcongres van 1 december 1979 zijn alle congresstukken opgenomen, zodat de leden zich zo goed mogelijk op dit congres en de te behandelen onderwerpen kunnen voorbereiden. De organisatie van dit vervolgcongres kost het Hoofdbestuur en het landelijk secretariaat veel hoofdbrekens en extra inspanning, maar het belang van een goede besluitvorming over essentiële onderwerpen als Kernbewapening en Energie maakt dit naar de mening van het Hoofdbestuur noodzakelijk.

Sommige leden vragen zich af in hoeverre een dergelijk congres over kernbewapening nog wel zin heeft, nu onze kamerfractie al een standpunt heeft ingenomen. Dit zijn zeer begrijpelijke twijfels, die ook in en rond het Hoofdbestuur leven, maar toch hebben wij gemeend de eenmaal ingeslagen weg te moeten vervolgen. Uiteindelijk heeft de ALV zich nog niet uitgesproken en mag over een dergelijk wezenlijk onderwerp, waarover de opvattingen in de partij zeker niet eensgezind zijn, niet alleen door het 'Haagse circuit' worden beslist. Elders in deze Democraat maakt Jan Terlouw duidelijk waarom de fractie door de feiten gedwongen reeds een standpunt moest innemen. Het Hoofdbestuur hoopt, dat veel leden dit vervolgcongres zullen bijwonen en aan de discussie en besluitvorming willen bijdragen.

Het aantal bezoekers van het eerste gedeelte van dit najaarscongres was zeer redelijk. Met 993 betalende bezoekers hebben wij weliswaar het record van het beroemde verkiezingscongres 1977 in Utrecht niet gebroken, maar toch bijna 100 deelnemers meer binnen de congresruimten mogen verwelkomen dan op het voorjaarscongres 1979 in Amsterdam. Laten wij de stijgende D'66-lijn ook op dit punt voortzetten. Immers, hoe meer congresdeelnemers, hoe representatiever en democratischer de besluitvorming. Willen wij in onze steeds groeiende partij het democratische principe van 'one man one vote' kunnen handhaven, dan moeten de congressen ook een redelijke af-

spiegeling van onze leden blijven. Wij hopen dan ook op het voorjaarscongres op 25 en 26 april 1980 in het concertgebouw De Vereniging in Nijmegen minimaal 1000 maar liever nog meer leden te ontvangen. Dit geldt ook voor de vrijdagavond, waarop wij dit congres toch ook reeds ruim 400 bezoekers telden. Het is een vraag, of dit hoge aantal bereikt werd door de behandelde onderwerpen of door het feest, dat jammer genoeg wat laat begon, maar overigens zeer gezellig was. Bedankt, afdeling Utrecht!

Over de vraag, of de discussies op het congres boeiend en levendig genoeg waren, verschillen de meningen. Uit de persverslagen zou de indruk kunnen ontstaan, dat het najaarscongres 1979 saai en weinig geïnspireerd was. Ook de tijd, die het NOS-journaal aan dit congres besteedde, bevestigt deze indruk. Misschien was dit congres minder spectaculair en dus minder aantrekkelijk voor de op enige sensatie beluste beeldende en schrijvende pers, maar dat wil toch niet zeggen, dat de discussies saai en het congres tam waren. Zeker de agendapunten Grondslagen en Ruimtelijke Ordening leverden een levendige en soms zelfs felle discussie op en gaven een ALV te zien, die zeker niet slaafs de voorstellen overnam en vooral dat laatste verschijnsel is toch verheugend. Ook op vrijdagavond werden de organisatorische voorstellen sterk geamendeerd en de behandeling ervan vergde veel meer tijd dan voorzien. Een aardig resultaat is ook, dat sommige zich van congres tot congres voortslappende onderwerpen eindelijk afgehandeld werden. Driemaal bleek ook scheepsrecht voor de Adviescommissie Interne Kandidaatstelling, die na zeer langdurig ingrijpen toch eindelijk werd geaborteerd.

Al met al lijkt toch de conclusie gerechtvaardigd, dat dit najaarscongres, althans op 26 en 27 oktober 1979, redelijk boeiend en besluitvaardig is geweest.

LANDELIJKE ORGANISATIE

Als eerste onderwerp kwam op 26 oktober de landelijke organisatie aan de orde. Naast de HB-resolutie III, die aansloot op het rapport van de Adviescommissie Landelijke Organisatie (ECD 3), waren zes moties (1 t/m 6) en negen amendementen (1 t/m 9) ingediend. Het merendeel van de moties en amendementen (8) had betrekking op de positie van de subregio's, die naar de mening van de Adviescommissie en het Hoofdbestuur, als vierde bestuurslaag in de partijorganisatie dienden te verdwijnen.

De indieners van deze moties en amendementen, die als fervente aanhangers van de subregio kunnen worden beschouwd, wilden uiteraard de subregio handhaven. Met kracht bestreden zij, met als gedreven woordvoerder Pieter Fokkink, de voorstellen van het Hoofdbestuur, dat met redelijke argumenten de mening van het merendeel van de regio's en de Adviescommissie verdedigde. Deze oppositie had succes en had tot gevolg, dat een meerderheid van de slechts vierhonderd aanwezige congresbezoekers de indieners steunde. Dientengevolge kregen de Adviescommissie en het Hoofdbestuur de opdracht het huiswerk over te maken en nieuwe voorstellen op het voorjaarscongres 1980 in te dienen.

Het belangrijkste amendement 2, dat weliswaar slechts drie bestuursniveaus in de organisatiestructuur van de partij erkent, maar een variabel middenniveau omschrijft, werd echter aangenomen, zodat in geen geval vier bestuurslagen mogen ontstaan.

Ook de moties 3 en 4, die eveneens op de subregio's betrekking hadden, werden aangenomen. Motie 2, die de organisatie binnen een regio nageen geheel vrij wilde laten, en de moties 5 en 6, die beoogden de subregio's min of meer de regio-status te verlenen, werden ingetrokken, toen de moties 3 en 4 waren aangenomen.

Amendement 1, dat ook de ondersteuning van niet-rechtstreeks gekozen openbare lichamen regelde, werd eveneens aangenomen.

Amendement 8, dat aan de subregio Rijnmond een bijzondere regio-status wilde toekennen, wordt aangehouden tot het voorjaarscongres 1980.

De door de afdeling België ingediende motie 1, die het Hoofdbestuur verzocht de positie van buitenlandse afdelingen te regelen, werd door het Hoofdbestuur overgenomen.

De amendementen 3, 4 en 5, die op verschillende manieren de door het

Hoofdbestuur voorgestelde positie van steunfracties wilden wijzigen, werden door het Hoofdbestuur met enig succes bestreden. Wel werden de delen 2 en 3 van amendement 5, dat de verantwoordelijkheid van de steunfracties bij de fracties wilde schrappen, aangenomen.

Amendement 6, dat afdelingsbesturen ook de taak geeft om politieke standpunten te bepalen en naar buiten te brengen, werd eveneens aangenomen, nadat op voorstel van het Hoofdbestuur was toegevoegd, dat dit in overleg met de eventueel aanwezige fractie moet geschieden.

CONGRESVERSLAG

Amendement 9 over deelname aan buitenparlementaire acties werd aangehouden totdat een nadere discussie hierover binnen de partij heeft plaatsgevonden.

De landelijke organisatie vergde al met al een zeer langdurige discussie, die voor sommige indieners van moties en amendementen succesvol verliep, maar voor het Hoofdbestuur tot gevolg had dat dit onderwerp wederom maandenlang overleg noodzakelijk maakt en op het voorjaarscongres 1980 wederom aan de orde moet komen.

Frans Rogier,
vice-voorzitter organisatie.

P.S. In de volgende Democraat zal verslag worden gedaan van de behandeling van de voorstellen inzake de Statuten en het Huis-houdelijk Reglement van de partij en de Statuten van SWB en PSVI.

VERKIEZINGEN VOORBESTUREN EN COMMISSIES

Op het najaarscongres 1979 moesten wederom diverse besturen en commissies worden aangevuld. Onderstaand zijn de resultaten van deze verkiezingen weergegeven.

DAGELIJKS BESTUUR:

De verkiezing van een partijvoorzitter werd voorafgegaan door een presentatie van de drie kandidaten en enige schermutselingen en positieve en negatieve aanbevelingen uit de zaal. De schriftelijke stemming had tot resultaat dat 729 geldige stemmen als volgt werden uitgebracht:

1. Henk Zeevalking	: 562
2. Bert van Wijk	: 160
3. Joop Coorengel	: 7

De oproep om blanco te stemmen werd slechts door 48 leden opgevolgd. Henk Zeevalking werd dus met een overweldigende en absolute meerderheid gekozen tot 8ste partijvoorzitter van D'66.

Voor de verkiezing van secretaris-buitenland, waarvoor na het onverwachte terugtrekken van Joop van Ginkel nog vier leden kandidaat waren, werden 696 geldige stemmen uitgebracht. Het resultaat was als volgt:

1. Pauline van Tets	: 363
2. Bob van den Bos	: 175
3. Werner Uerz	: 80
4. Kees Klompenhouwer	: 78

Pauline van Tets werd dus met een absolute meerderheid tot secretaris-buitenland gekozen en hierdoor heeft het Dagelijks Bestuur voor het eerst sinds 1975 wederom een vrouw in zijn midden.

SWB-BESTUUR:

De verkiezing van een secretaris en acht leden van het bestuur van de

Stichting Wetenschappelijk Bureau D'66 vond bij acclamatie plaats, omdat er evenveel kandidaten als vacatures waren. Gekozen werden:

- tot secretaris: Piet van Baarsel,
- tot Teden: Boudewijn van Eenennaam, Martijn van Empel, Marco Gans, Herman Hutte, Bert Schwarz, Jacquélien Soetenhorst-de Savornin Lohman, Cees Spigt en Theo Timman.

PSVI-BESTUUR:

Ook de verkiezing van een lid van het bestuur van het Politiek Scholings- en Vormingsinstituut D'66 kon bij acclamatie geschieden, omdat zich slechts één kandidaat had aangemeld voor een vacature. Herkozen als lid van het PSVI-bestuur werd: Martien van Dedem-van der Does.

PROGRAMMACOMMISSIE:

Voor het lidmaatschap van de Programmacommissie stonden zes leden kandidaat, terwijl er vier vacatures moesten worden vervuld. De uitslag van de schriftelijke stemming gaf aan, dat onderstaande leden in deze volgorde zijn gekozen:

1. Jan Glastra van Loon,
2. Jar ten Brink,
3. Herman Schaper,
4. Walter Zegveld.

FINANCIËLE COMMISSIE:

Voor drie vacatures in de Financiële Commissie waren zes leden kandidaat gesteld. De schriftelijke stemming heeft uitgewezen dat de onderstaande kandidaten in de aangegeven volgorde zijn gekozen:

1. Rick ten Have,
2. Hessel van Dijk,
3. Ed Berkhout.

GESCHILLENCOMMISSIE:

Voor de Geschillencommissie stonden eveneens zes leden kandidaat voor drie vacatures, zoals reglementair voor deze commissie en de Financiële Commissie is voorgeschreven. Uit de schriftelijke stemming bleek dat de volgende kandidaten in de aangegeven volgorde werden gekozen:

1. Jan Dirk van Ketwich Verschuur,
2. Jacob Kohnstamm,
3. Frank van Dooren.

LANDELIJKE VERKIEZINGSCOMMISSIE:

Voor de Landelijke Verkiezingscommissie waren vijf kandidaten voor vijf vacatures, zodat de onderstaande leden per acclamatie werden gekozen:

- Manfred Albersen, Emmy Bolsius, Joep Fakkel-Hengeveld, Ernst Jansen en Fred van Kleven.

De RAPPORTAGECOMMISSIE werd op het advies van het Hoofdbestuur door de ALV niet aangevuld, in afwachting van een nadere taakafbakening of combinatie met de Congresvoorbereidingscommissie.

Frans Rogier

VAN DE

VICE-VOORZITTER POLITIEK

Het congres heeft een aantal belangrijke politieke uitspraken gedaan. De behandeling van moties over o.a. kernbewapening, kernenergie en de Markerwaard zijn verschoven naar 1 december a.s. Ik denk dat dat één van de redenen was voor de kribbige reacties in de pers. De dames en heren journalisten hebben een hele dag zitten wachten op wat niet kwam en hadden niet in de gaten wat er ondertussen wél gebeurde. Dezelfde journalisten die over vorige congressen schreven dat D'66 zich teveel bemoeide met het zich afzetten tegen anderen; de journalisten die steeds schrijven dat D'66 geen kans ziet de vierde stroming ook "filosofisch vorm te geven" en deze zelfde journalisten die hele pagina's wijdden aan een toch echt niet hoogstaande beginselwijziging van de VVD, het zijn diezelfde journalisten die de grondslagdiscussie op het congres als zelfgenoegzame zelfbevrediging hebben afgedaan. Een merkwuurde manier van journalistiek bedrijven.

Goed, we spraken dus over Grondslagen en over Ruimtelijke Ordening en een beetje over Europa.

Wat Europa betreft nam het congres vijf moties aan.

Twee moties-Gelderland werden door het congres aangepast en spreken in aangenomen vorm nu uit dat de controle van het Europees Parlement over de begroting moet worden versterkt, respectievelijk dat er op Europees niveau een afstemming moet plaats vinden van de maatregelen die worden getroffen ten opzichte van het gebruik van televisie-satellieten.

Verder werd een motie-Mulder aangenomen, die uitspreekt dat multinationale bedrijven in ieder geval in Europees verband ook multinationale personeelsvertegenwoordigingen zouden moeten hebben.

Tenslotte vonden ook twee moties-Van Hoogstraten een willig oor. Eén spreekt uit dat het Europees Parlement invloed op de samenstelling van de Europese Commissie moet kunnen uitoefenen; de ander stelt dat het voorzitterschap van die Commissie de komende periode maar eens door een klein land moet worden bezet. De behandeling van de concept-tekst Ruimtelijke Ordening liep wat minder gemakkelijk. Twee moties waren zo ontevreden met de tekst, dat ze vonden dat de hele concept-tekst nog maar eens over moest worden gemaakt. Het Hoofdbestuur verzette zich hier krachtig tegen. Het congres kon immers via amendering de - overigens zeer gedegen - tekst nog aanpassen naar zijn genoegen. Dat vond de ALV ook en nadat nog was duidelijk ge-

maakt dat de paragraaf Volkshuisvesting niet aan de orde was en nadat naar aanleiding van een motie-Baars was toegezegd dat later nog met een instrumentenparagraaf zou worden gekomen, kwamen de amendementen in behandeling.

Tegen de wens van het Hoofdbestuur in nam het congres een amendement-De Vuyst aan, waarin uitgangspunten voor het ruimtelijk-orderings beleid werden verwoord. Het Hoofdbestuur vond de uitgangspunten te algemeen voor zo'n specifieke paragraaf en stelde dat ze elders reeds waren verwoord. De ALV vond ze toch belangrijk genoeg om ze op te nemen.

Amendementen die aandacht vroegen voor de kleinschaligheid, de relatie stedeling-natuur, de problemen van de kleine kernen en de ruimtelijke effecten van de intensivering van de landbouw werden al dan niet naar de lenter aanvaard. Ook een amendement-Utrecht, waarin de doelstellingen van het stedelijk beleid opnieuw worden beschreven, vond het congres een verbetering t.o.v. de voorgestelde tekst.

Verworpen werden o.a. amendementen die uitspraken dat gezinnen, die de stad verlaten naar een ander huis, dat steeds zouden doen omdat ze op zich de stad uit willen; dat er geen bijzondere natuurgebieden als voorbeeld in de paragraaf moeten worden genoemd, omdat je steeds onvolledig bent; dat er speciale terreinen voor milieu- en mensgevaarlijke industrieën moeten komen en dat er veranderingen in de rechtsbeschermingsprocedures van de ruimtelijke ordening moeten komen ten behoeve van degenen die nog geen rechten hebben.

Tenslotte de discussie over wat als grondslagen begon en als uitgangspunten eindigde. Nadat Gruyters in gloedvolle woorden had betoogd dat D'66 aan grondslagen in het geheel niet moest beginnen en nadat Nypels geprobeerd had het begrip "actie-beginselen" overeind te houden, koos het congres met een ruime meerderheid voor de Hoofdbestuur-voorstellen. Moties die trachtten boven de uitgangspunten een hoger beginsel te formuleren, haalden het evenmin.

Een aantal moties vroegen echter de tekst nog niet vast te stellen, maar de discussies te laten voortduren. Het congres besloot die moties niet te volgen en volgde daarin het Hoofdbestuur, dat er op wees dat weliswaar de uitgangspunten tekst onderhevig moet blijven aan voortdurende zelfkritiek en democratische controle, maar dat dat niet wil zeggen dat wij nu geen tekst kunnen vaststellen. Het Hoofdbestuur zegde toe te trachten van het geheel een korte handzame tekst te maken, die voor de leden dagelijks bruikbaar is als bijvoorbeeld ons Signalement. Aldus de geest van de motie-Noord

Brabant, die op grandioze wijze door Ad Bakhuizen werd verdedigd.

Van de inhoudelijke punten noem ik er enkele. In de tekst blijft democratie verwoord als doel en middel, blijft de vertaling naar de actuele politiek gehandhaafd (par.3), wordt solidariteit uitgebreid verwoord en is de relatie tussen productiviteitsverhoging en sociaal-culturele ontplooiing verduidelijkt. Verder werd een aantal tekstverbeteringen aangenomen en daarna besloot de ALV dat het aan de Programma-commissie zal worden overgelaten om de definitieve tekst tot stand te brengen.

Hein van Oorschot.

VAN DE PENNINGMEESTER

Het congres heeft het de penningmeester niet lastig gemaakt bij de behandeling van de partijbegroting voor 1980 (hoofdbegroting en deelbegrotingen). Slechts één amendement was hierover ingediend (amendement nr.17) dat verhoging vroeg van de maximale bijdrage van de partij aan de Stichting Wetenschappelijk Bureau. Dit amendement werd echter reeds vóór de begrotingsbehandeling ingetrokken. De begroting werd bij acclamatie aangenomen.

Hoewel het enerzijds plezierig is te constateren dat het congres het blijkbaar eens is met de gehanteerde uitgangspunten voor de begroting en de uitwerking hiervan, mag anderzijds de geringe hoeveelheid congres-tijd die aan de begrotingsbehandeling werd besteed, niet leiden tot een geringe betrokkenheid van de leden bij het financiële wel en wee van de partij. Daarvoor zijn we een partij, die in het verleden al te zeer aan den lijve heeft moeten ondervinden, welke de gevolgen zijn als de financiën niet op orde zijn.

De globale uitgangspunten van de begroting 1980 zijn:

1. reëel begroten en niet teveel een wissel op de toekomst trekken,
2. geen negatief saldo inbouwen; dit zou namelijk in toenemende mate onverantwoord zijn, daar het uitgavenpatroon steeds minder flexibel wordt en bij een tegenvallende inkomstenontwikkeling nauwelijks meer tussentijds een neerwaartse aanpassing mogelijk is in de uitgaven.

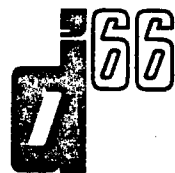
Als door een meevallende inkomstenontwikkeling méér mogelijk zal blijken te zijn dan is begroot aan uitgaven, komen vooral eerst een viertal prioriteiten voor realisatie in aanmerking (volgorde zonder rangorde):

- a. extra nummer Democraat,
- b. meer publiciteit,
- c. verhoging maximale bijdrage aan SWB en

d. verhoging maximale bijdrage aan PSVI.

D'66 is een partij met een uitzonderlijk lage organisatiegraad. Een hoog activiteitsniveau en een potentieel relatief groot aantal kiezers gaan gepaard met een klein aantal partijleden. Of wat aan activiteiten wenselijk is, ook mogelijk zal zijn, hangt af van de inspanning van alle huidige leden om nieuwe leden te werven en van de bereidheid van de leden om aan hun contributieverplichting te voldoen. Wat betreft de financiële situatie voor 1979: de inkomsten blijven achter bij de cijfers van de taakstellende begroting 1979; de uitgaven blijven door een uiterst terughoudend beleid echter eveneens onder de begrote bedragen. Mogelijk zal hierdoor toch voor 1979 een niet al te ongunstige situatie resulteren. Wel bestaan er momenteel liquiditeitsspanningen, die vooral hun oorzaak vinden in een overmatig beroep op de financieringsbereidheid van de partij door de SWB.

Jan Prevoo

Lot in eigen hand.

Hieronder vindt u de winnende nummers van de loterij van 26/27 oktober j.l. In Amersfoort (voortzetting congres op zaterdag 1 december a.s.) zijn de prijzen af te halen, voorzover dat nog niet is gebeurd. Na 1 december kunnen de prijzen u toegezonden worden, uiteraard tegen overleggen van het winnende lot en bovendien vergoeding van porto en verzendkosten. Stuur uw lot met duidelijke vermelding van naam, adres en woonplaats aan Postbus 2456, 3500 GL Utrecht.

Alle loten die eindigen op 41: Geschiedenis van de partij.
Alle loten die eindigen op 13: Besparen is vooruitzien (E5, SWB).
Alle loten die eindigen op 17: Oude nummers Peperbek.
Op lot nummer 660116: Democraat, oktober 1967, 1e jrg., nr.1.
En verder allerlei schitterende boeken op de nummers:

660041	660320	660448
660061	660327	660453
660077	660365	660457
660107	660394	660461
660131	660395	660542
660149	660396	660615
660162	660400	660741
660165	660417	660777

De prijzen die op 1 februari 1980 nog niet zijn afgehaald of gereclaimd vervallen aan de afdeling Utrecht van D'66.

CONGRESVERSLAG

BESLUITENLIJST ALV VAN 26 en 27 OKTOBER 1979

LANDELIJKE ORGANISATIESTRUCTUUR

HB-resolutie III: vervallen

Moties:

Aangenomen: 1, 3 en 4.
Ingetrokken/vervallen: 2, 5 en 6.

Amendementen:

Aangenomen: 1, 2, 5² en 3, en 6.
Verworpen: 3, 4, 5¹ en 7.
Aangehouden: 8 en 9.

ADVIESCOMMISSIE INTERNE KANDIDAAT- STELLING

HB-resolutie IV: verworpen; daarmede
vervallen V, VI en VII.

Moties:

Aangehouden: 7, 8 en 9, ter nadere
bestudering; terug op voorjaarscongres

Artikel 108 HR geschrapt.

WIJZIGING STATUTEN EN HUISHOUDELIJK REGLEMENT

Amendementen:

Aangenomen: 15 (met toevoeging:
Desgewenst)

Verworpen: 10, 11, 12, 14 en 16.
Aangehouden: 13.

Moties:

Aangenomen: 10 en 11.

FINANCIEN

Amendement 17: ingetrokken.

EUROPESE POLITIEKE MOTIES

Moties:

Aangenomen: 12 (in gewijzigde vorm),
13 (m.u.v. 4de overweging)
14, 15 en 16.

BELEIDSPROGRAMMA RUIMTELIJKE ORDENING

Moties:

Aangenomen: 20.
Verworpen: 17, 18 en 19.

Amendementen:

Aangenomen: 18, 19, 22 (met wijzigin-
gen), 23 (met kleine wij-
ziging), 27 en 30³.
Verworpen: 20, 25, 26, 29 en 31.
Ingetrokken: 24, 28 en 30⁴.
Overgenomen door het HB, althans naar
de geest: 21.

GRONDSLAGEN

HB-resolutie I: aangenomen.

Moties:

Aangenomen: 22 en 29.
Verworpen: 21, 23, 24, 25, 26, 27,
28 en 30.

Amendementen:

Aangenomen: 33, 35, 40, 41, 43, 44, 45,
46, 49, 50, 52, 53 en 54.
Verworpen: 32, 34, 37, 38, 39, 42 en
47.
Ingetrokken/vervallen: 36, 48, 51.

ALGEMENE POLITIEKE MOTIES

HB-resolutie II en amendement 55:
verschoven naar 1 december.

HB-resolutie VIII: aangenomen.

Moties:

Aangenomen: 45.
Verworpen: 46.
Aangehouden: 49.
Overgenomen door het HB: 50.
Ingetrokken: 44.

NAAR 1 DECEMBER VERSCHOVEN MOTIES:

Energie: 31 t/m 43.
Kernbewapening: 51 t/m 56.
Markermeer: 57 t/m 59.
Diversen: 60 t/m 67.

CONTRIBUTIE 1980

Het is u natuurlijk al lang bekend, want u leest de Democraat, dat onze ledenadministratie in de computer is gestopt. Dit rekent uig kan ons een hoop werk uit handen nemen, daar is het ook voor!

Een van de opdrachten die wij deze maand aan het rekent uig hebben gegeven is, dat het voor alle leden een acceptgirokaart voor de contributie 1980 uitschrijft en verzendt.

Let nu op, want hier gaat het om: gebruik voor het betalen van uw contributie 1980 deze door de computer aangemaakte acceptgirokaart! Maak uw contributie 1980 niet op andere wijze over, en doe het snel.

N.B.: -Wilt u in de acceptgirokaart geen wijziging aanbrengen in de daarop vermelde gegevens! Mochten daarin fouten zitten, stuur de verbeterde acceptgirokaart aan het secretariaat terug, u krijgt dan een nieuwe met de juiste gegevens.

- Wilt u de acceptgirokaart vooral niet gebruiken om voor twee of meer personen tegelijk de contributie over te maken.

- Als u uw contributie 1980 al hebt betaald - ja, zulke mensen zijn er! - krijgt u toch een acceptgirokaart. U kunt daarmee twee dingen doen:
1. in de prullemand gooien,
2. nog een bedragje mee overmaken om uw contributie te verhogen.

Mocht u uw acceptgirokaart kwijt zijn, bel ons op of schrijf ons, u krijgt gratis een nieuwe, dat kost ons minder dan dat u uw contributie op andere wijze aan ons overmaakt.

Als u de acceptgirokaart voor de contributie 1980, die u dus binnenkort thuisgestuurd krijgt, goed bekijkt, dan zult u merken, dat er een ander gironummer op vermeld is dan u gewend was, en wel: 4131966 t.n.v. Penningmeester Contributierekening D'66. Dit gironummer is uitsluitend voor contributies 1980 en latere jaren.

Onze andere gironummers blijven bestaan en ik geef hier op waarvoor die bestemd zijn:

1477777 t.n.v. Penningmeester
Democraten '66

voor al uw andere betalingen aan D'66, bijvoorbeeld voor beleidsprogramma's, campagnematerialen, contributie 1979 en, misschien bent u wel achter met betalen, ook contributie 1978, maar u hebt daarvoor een acceptgirokaart met het juiste gironummer gekregen.

1000000 t.n.v. Penningmeester
Verkiezingsfonds Democraten '66, uitsluitend en alleen voor bijdragen aan het verkiezingsfonds. Ook hiervoor krijgt u jaarlijks een acceptgirokaart toegezonden met het juiste gironummer.

Hans Muylaert,
administrateur.

Kandidaatstelling voor het lidmaatschap van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

LAATSTE OPROEP

In de Democraten 7/79 en 8/79 werd bekendgemaakt dat de kandidaatstelling voor het lidmaatschap van de Eerste Kamer der Staten-Generaal was opengesteld.
De kandidaatstelling sluit op

10 december 1979 om 12.00 uur.

Kandidaten wordt geadviseerd zo spoedig mogelijk hun aanmeldingsformulier op voorgeschreven wijze in te dienen.

NB. Teneinde misverstanden te voorkomen maken wij kandidaten erop attent, dat de in art. 103, lid 2.c. van het HR bedoelde bereidverklaring een eventueel kamerlidmaatschap als een volledige dagtaak te beschouwen uiteraard niet geldt voor de Eerste Kamer. Deze uitzondering werd abusievelijk niet in art. 110 vermeld. Op het aanmeldingsformulier is deze verklaring ook niet opgenomen.

HET HOOFDBESTUUR

UIT DE HOOFDBESTUURSVERGADERINGEN

Omdat door plaatsgebrek het Hoofdbestuursverslag uit de tweede Congres-Democrata verdween, zal ik in telegramstijl door de HB-vergaderingen scheren.

30 augustus 1979

- Besloten wordt tot goedkeuring en instelling van het PEAC, dat de PEAC-commissie voorlopig één jaar zit en dat aan de hand van een verslag besloten zal worden over de opvolging.

- De secretaris-organisatie heeft zijn personeelsplan, inhoudend de werkomstandigheden en functies van de medewerkers op het landelijk secretariaat, ingediend en ziet dit zonder wijzigingen goedgekeurd. De belangrijkste wijzigingen in werkzaamheden zijn het gevolg van het invoeren van de mechanisering van de ledenadministratie en het volledig uitbesteden van de Democrata. Hierdoor zal een evenwichtiger werkverdeling plaatsvinden, ook zal hierdoor binnen de personeelsbegroting ruimte zijn voor een publiciteits-assistente.

7/8 september 1979

Twee keer per jaar vergadert het Hoofdbestuur gedurende een week-end, waardoor belangrijke punten uitvoeriger kunnen worden behandeld.

- Besloten wordt het advies van de Adviesraad over te nemen inzake het voorzittersoverleg progressieve partijen (zie het persbericht hierbij).

- Ook wordt besloten dat uitspraken over samenwerking met politieke partijen voor de vorming van de volgende regering pas op het congres vóór de volgende verkiezingen zullen plaatsvinden. (Heden, 10 november, hebben de PvdA en het CDA uitspraken met dezelfde strekking gedaan. JV)

20 september 1979

Deze vergadering staat grotendeels in het teken van het najaarscongres. De HB-resoluties, de voorstellen tot wijziging van het Huishoudelijk Reglement, de begroting en de congres-agenda komen uitgebreid aan de orde.

11 oktober 1979

Tijdens deze HB-vergadering wordt besloten aan de ALV voor te leggen om het vraagstuk van de kernbepapening en vrede en veiligheid op een apart congres (in december) aan de orde te laten komen, om de leden de

gelegenheid te bieden hier uitgebreid over te kunnen beraadslagen.
25 oktober 1979

De laatste HB-vergadering die vóór de ALV plaatsvindt, staat sinds jaar en dag in het teken van de standpuntbepaling van het HB t.o.v. de ingediende amendementen en moties.

Tot slot wordt de aftredende voorzitter door de vice-voorzitter politiek oprecht bedankt voor zijn inzet voor de partij in de afgelopen vier jaar. Ook de secretaris buitenland wordt bedankt voor zijn inzet en initiatieven in de twee jaren die achter ons liggen.

1 november 1979

Met z'n allen gaan we even wennen aan onze nieuwe - en toch wel heel andere - voorzitter.

De werkverdeling - als gevolg van de congresbesluiten - wordt bepaald, evenals de voorbereiding van het vervolgcongres.

De Werkgroep Bedrijfsleven wordt ingesteld en heeft tot doel contacten te onderhouden met de werkgevers en werknemers, teneinde direct geïnformeerd te worden over de zaken die in het bedrijfsleven aan de orde zijn.

Om 10.15 uur sluit de voorzitter de vergadering, hetgeen ondergetekende bij thuiskomst de vraag oplevert: "Waar kom jij zo vroeg vandaan?"

Jan Veldhuizen.

PERSBERICHT:

Het Hoofdbestuur van D'66 heeft kennis genomen van het voorstel tot het plegen van overleg tussen PvdA, PPR, PSP en D'66 en het standpunt daarover van de Adviesraad van D'66.

Het Hoofdbestuur is van mening, dat overleg tussen deze partijen alleen zin heeft als het kan leiden tot een gezamenlijk optreden in de oppositie of dient ter voorbereiding van een regeringscoalitie.

Het eerste acht het Hoofdbestuur ongewenst, omdat de oppositie sterker en geloofwaardiger is als ieder van deze partijen op zijn eigen manier zijn eigen kritiek op het regeringsbeleid vertolkt dan wanneer die kritiek mede wordt bepaald door overleg tussen besturen van die partijen.

Voor de voorbereiding van een gezamenlijke regeringsvorming door de genoemde partijen ontbreekt naar de mening van het Hoofdbestuur van D'66 een reële grondslag, zowel omdat zij samen geen meerderheid zullen behalen in de volgende verkiezingen voor de Tweede Kamer, als omdat de standpunten van D'66 en die van de PSP en, zij het in mindere mate, de PPR met betrekking tot een aantal belangrijke politieke kwesties te ver uit elkaar liggen.

Daarentegen meent het Hoofdbestuur van D'66, dat een debat over actuele politieke vraagstukken met de PvdA als zijn meest gereede regeringspartner een nuttige verduidelijking van hun standpunten kan opleveren aan elkaar en aan de kiezers. Het Hoofdbestuur van D'66 heeft daarom besloten de PvdA uit te nodigen tot zo'n debat. Het stelt daarbij tevens voor na dat debat in onderling overleg te bepalen of een uitbreiding daarvan met andere partijen zin heeft. "

ADVIESRAAD

Op de Adviesraadsvergadering van 29 september stond centraal de discussienota Vrede, Veiligheid en Kernwapens, die de werkgroep Buitenland en Defensie op verzoek van de Adviesraad - al maanden geleden gedaan - heeft opgesteld. En nu het ter tafel lag was een van de eerste suggesties om de nota alleen opinierend te bespreken, geen conclusies te trekken, geen uitspraken te doen. Maar je moet van goede huize komen om de Adviesraad af te houden van het doen van uitspraken; de moties rolden over tafel, want de nota werd met gemengde gevoelens ontvangen; er werd te weinig in aangegeven hoe uit de spiraal van de wapeningswedloop te komen, er werd te veel uitgegaan van de noodzaak van strategische bewapening. Het voorstel van Betty Groen ten slotte, om een studiedag te wijden aan deze problematiek, werd aangenomen. Maar het was opmerkelijk dat daarnaast toch nog een advies uit een handtasje werd opgediept waar de leden zich staande de vergadering over uitspraken, met een kleine meerderheid weliswaar. Dit advies-Driessen hield onder meer in: voorshands aan de nucleaire afschrikking vast te houden, de VS zoveel mogelijk bij de Europese veiligheid betrokken houden en tegen te gaan dat de Bondsrepubliek als enig Europees NAVO-land tot modernisering van kernwapens zou (moeten) besluiten.

Overigens is het allemaal een achterhaalde zaak geworden nu aan de kernbepapening op 1 december a.s. een congres zal worden gewijd.

Namens de fractie was Jan Terlouw aanwezig. Hij ging onder meer in op de geruchten die de ronde doen over "geheime" gesprekken die er plaats vinden met leden van VVD en PvdA. Uit zijn verhaal bleek dat er niets geheimzinnigs aan de hand is. Al eer aantal jaren zijn er uit de drie niet-confessionele partijen een paar mensen met elkaar aan de praat en die doen dat op persoonlijke titel. Uit de gesprekken mag geen enkele conclusie ten aanzien van het beleid van D'66 worden getrokken.

Verder passeerden de Adviesraad-revue zaken als: troonrede, miljeonnota, innovatiebeleid, energievoorziening, volumebeleid, rente-af trek, toppers van 2 maanden geleden waarvan een paar een evergreen zullen blijven.

Het voorstel van het hoofdbestuur om een aantal artikelen in het Huis-houdelijk Reglement te wijzigen welke betrekking hadden op de wijze van kiezen van adviesraadsleden, stuitte op bezwaren bij een aantal leden. De ALV heeft zich echter inmiddels akkoord verklaard met de voorgestelde wijzigingen.

Helaas is dit verslag wel erg na-kaarten geworden: met veel zaken zijn we al een stuk verder. En het treurige voor uw verslag-reefster is dat ook het verslag van de Adviesraadvergadering van 15 december a.s. u pas laat (in februari) onder ogen zal komen. Het is niet anders.

Kitty Warburg.

P.E.A.C.

Per 1 november 1979 is, dankzij een subsidie van het ministerie van CRM, Elske Schreuder als emancipatie-medewerkster in dienst getreden. Zij werkt ter ondersteuning van het PEAC, en is als zodanig mede het contactpunt voor de regionale emancipatie werkgroepen. Zij is 23 jaar en onlangs afgestudeerd in het Nederlands recht. Elske is in ieder geval elke donderdag te bereiken op de Bezuidenhoutseweg 195 te Den Haag, tel. 070 - 85 83 03.

Emancipatiebijeenkomst voor D'66- ensen in vertegenwoordigende lichamen:

Na een kleine enquête onder de betrokkenen heeft PEAC besloten een bijeenkomst te organiseren voor D'66 mensen in de vertegenwoordigende lichamen die zich direct of indirect bezig houden met (de ontwikkeling van) het emancipatiebeleid. De bedoeling is om, mede aan de hand van tevoren toegestuurd materiaal, te discussiëren over beginselen, ontwikkeling van en knelpunten in emancipatiebeleid op m.n. provinciaal en gemeentelijk niveau. Tevens kan men, voor zover nog nodig, kennis maken met de coördinatoren van de regionale emancipatiegroepen. Nadere gegevens over inhoud en bedoeling van deze bijeenkomst volgen zo spoedig mogelijk. Maar houd de datum alvast vrij!
Datum van de emancipatie-bijeenkomst: donderdag 24 januari 1980, vanaf 19.00 of 19.30 uur.
Plaats: Utrecht.
Belangstellenden kunnen zich nu alvast melden bij emancipatiewerkster Elske Schreuder, die in ieder geval elke donderdag op het partij-secretariaat bereikbaar is.

WETEN SCHAPPELIJK BUREAU

S W B - JONGERENWERK GROEP

De werkgroep Jongeren had op 3 november j.l. haar vierde plenaire vergadering. Er werd gesproken over de verdere opbouw van de werkgroep. De sub-werkgroepen leverden hun werkplannen in en er werd van gedachten gewisseld over de taken van het actiecentrum. Naar aanleiding daarvan zal een werkplan worden opgesteld.

Momenteel zijn de sub-werkgroepen "Jongerenhuisvesting", "Onderwijs", "Passende Arbeid" en "Rechten voor Minderjarigen" druk bezig zoveel mogelijk informatie te verzamelen. Hierna zullen zij bekijken waar de fouten zitten en problemen zich in de huidige situatie voordoen, om tot een verbetering te komen.

De taken die de werkgroep voor het actiecentrum ziet om, zoals gezegd, tot het opstellen van een werkplan te komen, zijn:

1. de externe aanspreekbaarheid,
2. de coördinatie van de verschillende fasen van aanspreekbaarheid,
3. het uitdragen van standpunten binnen het partijprogramma,
4. het aanleggen van een lijst van sprekers,
5. de coördinatie bij een verkiezingscampagne.

De coördinatoren droegen hun taak over aan Regien Neuman en ondergetekende. Het contactadres van de werkgroep is veranderd en luidt nu:

Ewald van Wees,
Essesteynstraat 5,
2272 XT Voorburg,
tlf. 070-86.84.60.

Op de vergadering waren deze keer 35 personen aanwezig. We nemen aan dat dit niet alle jongeren van D'66 zijn en hopen dus dat we bij de volgende vergadering ook die jongeren ontmoeten die tot nu toe niet konden komen. De reiskosten kunnen, als dat strikt nodig is, vergoed worden en je hoeft heus niet actief lid van een sub-werkgroep te worden (liefst wel, want de sub-werkgroepen zitten te springen om leden). Mocht je er eerst iets meer over te weten willen komen, bel mij op. Jullie zijn allemaal van harte welkom!

Agendapunten voor de volgende vergadering op 19 januari 1980 dienen uiterlijk vóór 30 december a.s. te

worden doorgegeven. De volgende vergadering zal weer plaatsvinden in Utrecht en wel in restaurant Vredenburg (gelegen tegenover de uitgang "Vredenburg" van Hoog Catharijne). De aanvang is 13.00 uur en de voorzittershamer zal deze keer door Harry Ros gehanteerd worden.

Tot ziens!

Ewald van Wees.

WERK GROEP PARLEMENT EN DEMOCRATIE

De in september j.l. gestarte werkgroep blijkt zich in tamelijk grote belangstelling te mogen verheugen. In een drietal oriënterende bijeenkomsten is inmiddels een groot aantal aspecten van de problematiek aan de orde gesteld. Terwille van een effectieve werkwijze is er nu een opsplitsing gemaakt in drie subwerkgroepen. Eén gaat zich voornamelijk bezig houden met politieke en staatsrechtelijke punten (formele verantwoordelijkheden en partijverhoudingen). Een andere met nieuwe parlementaire middelen en verbetering van de technische mogelijkheden. De derde subgroep zal zich vooral richten op de maatschappelijke en economische factoren die van belang zijn voor de positie en het functioneren van het Parlement: invloeden van de 'verzorgingsstaat', van de hoogte van de overheidsuitgaven, van de stagnerende economische groei, etc. daarnaast de macht van belangen- en pressiegroepen en, niet te vergeten, de media.

Vooraf (maar niet alleen) deze laatste subgroep (maatschappelijke en economische factoren) kan nog enige versterking gebruiken. Het is van het grootste belang dat zoveel mogelijk D'66-ers meedenken en meepraten aan zo'n belangwekkend onderwerp als de parlementaire democratie in de nabije toekomst!

Voor inlichtingen en opgave voor deelname kunt u zich richten tot:
Bob van den Bos, voorzitter,
tlf. 070-648214,
of tot Tjeerd Jansen, secretaris,
tlf. 070-275760

Overwin onnodige schroom.
De partij heeft u nodig.

Bob van den Bos.

WERK GROEP FISCALE ZAKEN

De Werkgroep Fiscale Zaken zoekt nieuwe leden. Belangstellenden kunnen voor nadere informatie contact opnemen met de coördinator van de werkgroep: Douwe van der Werff,
Lange Jansstraat 47,
3512 BA Utrecht.
tel. 030 - 31 71 05 (huis)
03404 - 19884 (werk).

WERK GROEP STAATSRECHT EN BINNEN- LANDSE ZAKEN

De werkgroep vergadert op de volgende dinsdagen:

- 11 december 1979
- 15 januari 1980
- 19 februari 1980.

Alle vergaderingen beginnen om 19.30 uur en worden gehouden in het gebouw van de Tweede Kamer, Binnenhof 5 te Den Haag.

Gedurende de komende maanden maakt de werkgroep een ontwerp voor het hoofdstuk Binnenlandse Zaken van het nieuwe verkiezingsprogramma. Nieuwe leden zijn welkom. Zij kunnen zich opgeven bij ondergetekende.

Ronald L.M. Verhagen,
Bleulandweg 134,
2803 HH GOUDA.

LANDELIJKE WERK GROEP VOLKSHUISVESTING EN RUIJTELIJKE ORDENING:

OPROEP

De eerstvolgende vergadering is op 13 december a.s. in de Poort van Kleef, Marianplaats te Utrecht, aanvang 20.00 uur.

Agenda: actualiseren paragraaf Volkshuisvesting voor het nieuwe Beleidsprogramma '81-'85.

Mij vragen hiervoor leden die in de subgroep tekstwijzigingen kunnen uitwerken. Uitbreiding leden in onze subgroep erfpacht is dringend gewenst. Telefonisch aanmelden bij:

Mw. T.F. de Willigen-Vriens,
tel. 02940 - 15062 (kantoor) of
020 - 27 23 26 (huis).

PSVI D'66

Verslag te politieke cursus voor D'66 vrouwen te Heeze op 5 en 6 oktober 1979 van Wia Schoonhoven-Okken

Ondanks dat ik al vanaf 1968 lid ben van D'66, was het toch voor mij een hele stap om aan zo'n vrouwen-cursus deel te nemen. Ik had wel veel bestuurlijk werk gedaan, ook binnen D'66, maar van echte politieke zaken had ik me vaak wat afzijdig gehouden. Voor mij was dan ook het grootste pluspunt van het weekend te ontdekken, dat ik best ook van veel dingen op de hoogte ben en er met anderen over kan discussieren. Door het praten met elkaar ontdek je bij je zelf steeds nieuwe dingen waar je wat aan hebt hetgeen je dan in je eigen afdeling uit kunt dragen. Volgens mij is er in het weekend te lang stil gestaan bij het onderwerp "Wat weerhoudt mij ervan om actief bezig te zijn

buitenshuis". De dames die aanwezig waren hadden deze drempel reeds lang geleden genomen. Wat niet weg neemt dat het toch belangrijk is om eens over allerlei dingen die met de emancipatie verband houden te praten. Ik zelf zit in een afdeling met alleen mannen, zodat het het moeilijk is om dingen te veranderen opdat vrouwen beter functioneren. Door dit weekend voel ik me sterker in mijn schoenen staan. Het was goed dat Bertie Sixma het gesprek zaterdagmiddag ging ombuigen naar D'66 en politiek. Want voor ons was het de bedoeling om daar meer informatie over te krijgen, en over wat we kunnen doen om meer vrouwen te inspireren binnen D'66 actief te worden. Door over en weer wat suggesties aan te dragen is hier uitgebreid over gediscussieerd. Aan echte politieke onderwerpen zoals aktiebeginselen en grondslagen van D'66 zijn we helaas niet toegekomen. Ook lijkt het mij belangrijk om eens duidelijk te praten over de verschilpunten tussen D'66 en andere politieke partijen, zodat je dat zelf ook beter naar buiten kunt brengen. Misschien zijn dat onderwerpen voor een volgende cursus waar ik me dan zeker weer voor zal inschrijven. Voor mij is het in alle opzichten een fijn en leerzaam weekend geweest, en het heeft me opgepept om me nog actiever voor D'66 in te zetten.

In december vindt de vrouwenkursus in het noorden plaats, in februari in het oosten en in maart in het westen. Deze cursussen zijn al vol. Hebt u zich daarvoor niet opgegeven maar hebt u wel belangstelling, bel dan op. Het is misschien mogelijk bij voldoende belangstelling een extra cursus te organiseren.

Kaderkursus

De kaderkursus in het westen in december vindt plaats op 8 december en 14/15 december (dit in verband met het kongres op 1 december).

In januari organiseren we een extra kaderkursus in Utrecht. Wie daarvoor belangstelling heeft kan zich opgeven bij het PSVI.

Jongerenkursus

De jongerenkursus in Roderesch is nog niet helemaal vol. Er kunnen zich nog mensen opgeven.

Infocentrum gemeenteraadsleden

In ons bezit zijn de volgende nota's

- De burgers dichterbij het bestuur! Een nota over voorlichting door D'66 Emmen maart 1979
- Sociaal Cultureel Centrum Naaldwijk, de aanzet tot een sociaal cultureel beleid, Werkgroep Progressief Naaldwijk, juni 1979
- Apeldoorn, doe je wat aan woning-isolatie? Gemeenteraadsfractie D'66 Apeldoorn, maart 1979
- De Markerwaard, een discussie meer dan waard! D'66 afdeling Lelystad

- Notitie Volkshuisvesting, D'66 Voorburg, oktober 1979
- Nota woonwagengebeleid Wierden, afdeling D'66 Wierden, november 1979

Graag zouden wij van de gemeenteraadsleden hun algemene beschouwingen ontvangen!

Tenslotte: Bij het PSVI is te bestellen "De geschiedenis van D'66". Voor f 15,- (inclusief verzendkosten) kunt u in het bezit komen van deze 166 pagina's tellende historie. U ontvangt het boek na overmaking van het bedrag op het gironummer van de penningmeester van het PSVI: 3909120.

NIEUWS

uit de regio

REGIO UTRECHT

PROVINCIALE STATEN FRACTIE D'66 UTRECHT ZOEKT ONDERSTEUNING

De provinciale staten fractie van D'66 Utrecht vraagt medewerking van D'66-ers, die bepaalde onderwerpen willen uitdiepen. Naast algemene onderwerpen wordt hierbij speciaal gedacht aan:

- cultuurbeleid (b.v. notitie over monumentenzorg),
- milieubeleid
- ruimtelijke ordening,
- landbouw,
- verkeersveiligheid,
- fietsen/wandelpadenplan,
- recreatie vlak bij huis,
- sociaal-economisch beleid (b.v. werkgelegenheid).

Door het maken van notities op bovengenoemde gebieden is de fractie in staat om beter onderbouwd te werken.

Nadere informatie en opgave bij:
Emar F. Vogelaar (fractiemedewerker),
Marskramersbaan 17, Bunnik,
tlf. 03405-4260 (privé) en
030-515041 (werk).

Bij voorbaat reeds mijn hartelijke dank,

Emar F. Vogelaar, Bunnik.

REGIO NOORD-BRABANT

Het secretariaat van het regio-bestuur Noord-Brabant wordt gevoerd door:
Maurice Witsema,
Akeleilaan 1, 5582 GG Waalre,
tlf. 04904-2372.

REGIO GELDERLAND

Op 4 september j.l. werd de afdeling Almelo en Keppel van D'66 opgericht, voor afsplitsing van de afdeling West-Gelderland.

De afvaardiging van het regiobestuur als bij de oprichtingsvergadering aanwezig, alsmede Jan Veldhuizen als plaatsvervalter.

De voorzitter werd gekozen: E.N. Dijkxhoorn-Hacquebard.

Eveneens werden gekozen tot bestuursleden: Hans Herberts (penningmeester) en Jan Scholten (secretaris).

De nieuwe afdeling draagt door haar activiteiten bij te dragen aan de groei van D'66 en de verwezenlijking van haar doelstellingen.

De afdeling heeft het plan om deel te nemen aan de gemeenteraadsverkiezingen van 1982.

Secretariaatsadres: Valkenbos 17, Hooq-Keppel, tlf. 08348-1732.

REGIO OVERIJSSSEL

Het regiobestuur deelt de Overijsselse leden mede dat de 5e Algemene Regio Vergadering, zoals in de oktober-Democraat was aangekondigd, op zaterdagmiddag 8 december te Almelo is uitgesteld!

Een nieuwe uitnodiging met datum en agenda zal tijdig in de Democraat worden geplaatst.

ZUID-HOLLAND

EMANCIPATIEWERK GROEP

Woensdag 28 november a.s. zal voor de regio Zuid-Holland de emancipatiewerkgroep worden opgericht. De bijeenkomst wordt gehouden ten huize van Margriet Brugman, A.Schweitzerlaan 6, Benthuizen; aanvang 20.30 u. Voor nadere informatie kunt u bellen met Margriet Brugman (tel. 079-310970) of met Marijke Balk (tel. 079-312679), beiden na 16.00 uur te bereiken.

D'66-BURGEMEESTERS

-door Frans Rogier

Onlangs is de benoeming bekend gemaakt van het D'66-lid Barend Ferman tot burgemeester van Muiden; waar hij op 17 december a.s. wordt geïnstalleerd. Momenteel is de nieuwbenoemde burgemeester nog werkzaam op het Ministerie van Verkeer en Waterstaat.

Kort tevoren werd het aantal D'66-burgemeesters plotseling uitgebreid doordat Jan Kok, burgemeester van Reeuwijk, zijn lidmaatschap van de VVD opzegde en zich aanmeldde als lid van D'66. Een duidelijke stap, die er geen twijfel over laat bestaan, dat er voor vooruitstrevende VVD-ers slechts één redelijk alternatief bestaat. Wie volgt?

Door deze beide feiten is het aantal D'66-burgemeesters van drie tot vijf gestegen. Op zich een verheugend verschijnsel, maar nog steeds een forse onderbedeling van de vierde partij van ons land. Nog afgezien van de mooie verkiezingsvoorspellingen van de laatste maanden en de fraaie resultaten van de Europese verkiezingen en van tussentijdse gemeenteraadsverkiezingen, staat het aantal burgemeesters in geen enkele verhouding tot de resultaten van Tweede Kamerverkiezingen van 1977. Vijf burgemeesters in ruim 800 gemeenten is slechts 0,6%. Ruim 106.000 inwoners van Nederland worden nu bestuurd door een D'66-lid. Dit aantal inwoners is slechts 0,76% van de Nederlandse bevolking, terwijl wij toch minimaal 5,4% van de kiezers vertegenwoordigen. Volgens dit percentage zouden ruim 750.000 inwoners een D'66-burgemeester moeten hebben.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Commissarissen van de Koningin moeten er nu toch langzamerhand serieus werk van maken om deze forse achterstand weg te werken. Er zijn capabele D'66-kandidaten en er zijn regelmatig vacatures in plaatsen, waar D'66 een behoorlijke kiezersaanhang kan aanwijzen. Dit geldt in nagenoeg alle provincies maar ook in de provincies Noord-Brabant en Limburg, waar het CDA nog steeds fors overbedeeld is, en voor de provincies Groningen en Drenthe, waar de PvdA aardig overbedeeld is.

Opvallend is voorts, dat D'66 in Utrecht, waar bij de kamerverkiezingen 6,6% van de kiezers D'66 stemde, geen burgemeestersposten meer bezet.

Een vluchtige blik op het vacaturelijstje roept de vraag op, waarom er geen D'66-burgemeester kan worden benoemd in bijv. Oosterbroek (Groningen), Roden (Drenthe), Markelo (Overijssel), IJsselstein (Utrecht) Noordwijkerhout (Zuid-Holland), Westvoorne (Zuid-Holland) Halsteren (Noord-Brabant) en vooral in Lelystad, waar D'66 zo'n overweldigend succes bij de recente gemeenteraadsverkiezingen heeft behaald (18,4%).

Zelfs wanneer in al deze gemeenten een D'66-burgemeester zou worden benoemd, zou nog slechts 1,6% van de inwoners van Nederland door een D'66-er worden bestuurd. Dat lijkt toch niet teveel gevraagd in vergelijking met onze sterker stijgende aanhang!

TWINTIG DISCUSSIEPUNTEN OVER KERNWAPENS, door drs. J.G. Siccama.

Onmisbaar om een goed inzicht te krijgen in alle aspecten van het kernwapenbezit. Bij elk aspect worden argumenten, tegenstrijdigheden en dilemma's overzichtelijk gepresenteerd. Geschikt als leidraad voor groepsdiscussies. Verkrijgbaar bij het Nederlands Instituut voor Vredesvraagstukken (NIVV), postbus 85581, 2508 CG Den Haag, à f 2,50 + f 1,70 portokosten (bij 5 of meer exemplaren geen verzendkosten). Tlf. 070-469412.

Over het vraagstuk van de kernbewapening zijn voorts o.m. nog verkrijgbaar:

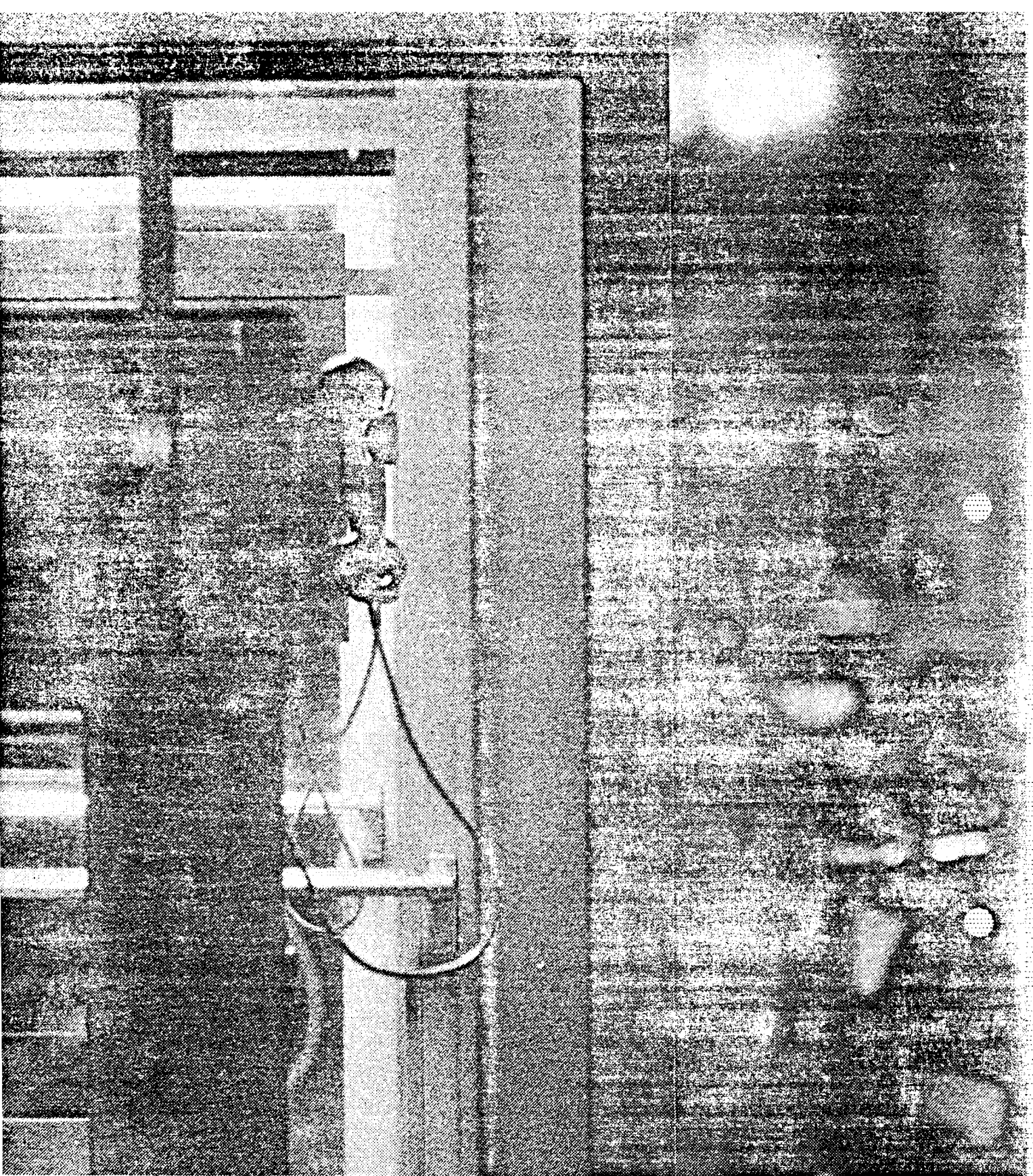
ANGST ALS RAADGEVER, door S. Rozemond (geschikt voor o.m. lessen maatschappijleer). Per post f 3,50 (bij 10 exemplaren f 2,50 per stuk). Ook verkrijgbaar bij de boekhandel en de Staatsuitgeverij.

SALT-2 EN DE WESTEUROPESE VEILIGHEID, NIVV-reeks 20, door F.M. Roschar. Per post f 9,70. Ook verkrijgbaar bij de boekhandel en de Staatsuitgeverij.

Ik wil graag een tweetal kanttekeningen plaatsen bij de presentatie van kandidaten voor het dagelijks bestuur op het afgelopen congres. In de eerste plaats vind ik een mondelinge presentatie van twee minuten te kort. Voor een "bekende" D'66-er mag het voldoende zijn, van andere kandidaten kan men in die tijd geen goed beeld krijgen, hetgeen nadelig voor hen kan zijn. In de discussie over de commissie interne kandidaatstelling kwam vooral de behoefte aan goede en volledige informatie over kandidaten naar voren. Daartoe behoort m.i. ook de mondelinge presentatie. Driehonderd worden in de Democraat is voor mij onvoldoende. Ik wil met name van kandidaten voor dit soort functies ook horen zeggen wat ze voorstaan. Dat laatste brengt me op mijn volgende opmerking. Ook de discussiemogelijkheden met de kandidaten vond ik beneden de maat, zowel wat de gelegenheid ervoor, als wat de bereidheid van de kandidaten daartoe aangaat. We hebben in het verleden toch afgesproken, dat er ruime mogelijkheid moet zijn om de kandidaten "aan de tand te voelen"? Ook dat behoeft verbetering.

Marie-Louise Tiesinga.

STA MIDDEN IN DE WERELD.

Iedere zaterdag de wereld van mensen en dingen in Parool PS, een rijk gevarieerde bijlage van Het Parool, waarin ook is opgenomen Parool Werk. Met exclusieve interviews, heldere beschouwingen, wat dichtelijke mijmeringen en zomaar aardigheden tussendoor. Met kunst, sport en spel. Met veel personeelsadvertenties. Voor elk wat wils. Want Het Parool is een krant die midden in de wereld staat.

LEES HET PAROOL.

Elke week 5 verschillende bijlagen (Sport, vrije tijd, kunst, weekend, werk). Zes dagen per week het laatste nieuws uit alle hoeken van binnen- en buitenland. Exclusieve artikelen en series. Economische en financiële berichtgeving. Radio- en tv-programma's. Teveel om op te noemen. Lees 't zelf. In dat complete en eerlijke avondblad: Het Parool.

Drie weken voor f 3,15.

- Bezorg mij Het Parool 3 weken voor f 3,15.
  - Noteer mij meteen als abonnee. De eerste twee weken krijg ik de krant dan zelfs helemaal gratis.
  - Ik betaal: Per maand (alleen automatisch) f 13,68
  - Per kwartaal f 41,05 Per jaar f 161,70
- Aankruisen wat de bedoeling is. U krijgt een acceptgirokaart thuis.

Naam: .....

Adres: .....

Postcode: ..... Plaats: .....

Gironummer: .....

Deze bon in open envelop zonder postzegel opsturen naar Het Parool, Antwoordnr. 2470, 1000 PA Amsterdam. Bellen kan ook: 020 - 914400.

DEMOCRAATJES

n de Democrat/Alkmaar kwam ik een proep tegen van Ineke van der Steur m deel te nemen aan de provinciale erkngroep emancipatie, die in Noord-olland werkt gedeeltelijk ter onder-teuning van de Statenfractie, maar ie zich ook met allerlei andere roblemen op dit terrein bezig houdt. e werkgroep komt gelukkig aardig an de grond. Hopelijk is dit in ndere provincies ook zo. Er kan niet enoeg aandacht aan emancipatie wor-en besteed! Nog veel te vaak is het en "sluitstuk" in het beleid van racties op provinciaal en gemeent-ijk niveau.

p het congres hoorde ik tot mijn enoegen dat er binnenkort een soort afstemming" over dit onderwerp tus-en vertegenwoordigers in staten en eemeenteraden zal plaatsvinden.

n de rubriek "Gehoord" van 'Oliphant/Amsterdam: (van de frac-
ie) "Ik wil huide uitbrengen aan nze afdelingsvergadering voor het n de grond slaan van de D'66-
rondslagen" en (op de afdelingsver-
adering) "d'Oliphant is een goed eesbaar blad, geschreven in begrij-
elijke Nederlandse taal. De Demo-
raat daarentegen bevat zoveel arti-
elen met een moeilijk taalgebruik.
aardoor zijn veel leden verhinderd ennis te nemen van de bedoeling en le boodschap van het artikel".
laarvan akte.

n de nieuwste Drenthse Democrat en prima artikel "Moderniseren kern-
apens, een keuze?" van de hand van lan Mulder. Hij zet de zaken nog ens even voor ons op een rijtje en omt voor zichzelf tot een voorlopi-
je standpuntbepaling. Het zou te ver oeren op deze plaats hierop nader n te gaan, maar wie zich serieus
oorbereidt op het congres van 1 de-
ember a.s. moet zeker kennis nemen
an Mulders bijdrage. (Tel. redactie:
5926 - 1960).

In het Regionieuws/Gelderland een itukje over het "voeden" van de erugkoppeling door Adviesraadsleden lie afdelingsvergaderingen in de regio zouden moeten bijwonen zodra er onderwerpen op de agenda staan lie ook landelijk van belang zijn.

D'66 Geldermalsen heeft een Inspraak-
ota gepubliceerd. Warm aanbevolen!
nlichtingen: Werkgroep 2000, tel.
33 - 24244.

In de Nieuwsbrief/Groningen een arti-
kel van Dick Pegtel die schrijft
over zijn ervaringen als regio HB-
lid in het afgelopen jaar. Aardig
voor wie vues op zo'n functie heeft.
Het is een niet geringe taak wil men
als regio HB-lid optimaal functione-
ren en volgens Pegtel zijn we er nog
lang niet, want de regionale inbreng
is op een uitzondering na helaas nog
veel te beperkt.

Eveneens wordt in deze Nieuwsbrief de vraag gesteld: wie kan nog sta-
tenlid zijn? Statenlid Gerrit Mik
doelt daarbij op de geweldige hoe-
veelheid tijd die het statenlidmaat-
schap onslokt, zonder dat daar
bezoldiging tenenover staat.

Over bezoldiging gesproken: in de
Groene Landsmeerder rekent Ad van
Thiel ons voor dat een gemeente-
raadslid voor een dubbele werkweek
netto ongeveer f 300,-- ontvangt.
"Probeer daar maar eens van rond te
komen", zegt hij. "Toch proberen
steeds meer gemeenteraadsleden het.
Wil je namelijk goed functioneren
als raadslid, dan lukt het niet meer
het lidmaatschap van de gemeenteraad
te combineren met een normale baan."
Hij citeert voorts de PvdA-er Wim
Polak die onlangs heeft gezegd:
"... Als de gemeenschap niet bereid
is betere condities te stellen,
selecteert ze haar eigen bestuurders.
Een negatieve selectie die haar elk
recht van kritiek ontnemt."

Citaat uit het Afd.bulletin/Helmond:
een echte Brabander zegt: "een goeie
verstaander heeft maar een halve
liter nodig", en zo is 't.

Drevel is de naam van de nieuwe
tweemaandelijke uitgave van D'66
Noord-Holland. Zestien pagina's
groot en in kleine, doch duidelijke
lettertjes. Op A3 formaat kan er zo
een grote hoeveelheid informatie de
regio bereiken. Succes redactie!
En .... Noordhollanders, maak dat
tientje nog even voor u aan uw
sinterklaasinkopen begint!

Nieuw is ook het Democatern/Rijswijk.
Fijn afdeling Rijswijk dat u in
staat bent zo'n smakelijke periodiek
op poten te zetten!

De afd. Lelystad publiceerde onlangs
de nota "De Markerwaard, een discus-
sie meer dan waard." De nota is het
bestuderen meer dan waard.
Te bestellen bij L. van Wingerden-
Visser, tel. 03200 - 26730.

Leuk om te lezen zijn altijd de
interviews met D'66 in vertegen-
woordigende lichamen.
Zo las ik in de Voorburgse Democrat
over een gesprek met Riet Krol, die
voor D'66 in de raad van Voorburg
zit. Als haar echter wordt gevraagd
naar het contact naar buiten, met
de pers, antwoordt ze: "De pers,
nee daar heb ik geen contact mee".
Dat is iets waar ik niet bij kan.
Hoe bedrijf je politiek zonder dat
de pers zich met jou bemoeit, Riet?
"Ik vind het jammer", zegt Riet Krol,
"dat de meeste vrouwen denken dat
politiek een mannenaangelegenheid
is, dat moest maar gauw veranderen".
Daar ben ik het roerend mee eens.

Verder ontving ik nog van Aart
Resoort een verslag van de D'66
subregio Zuid-Limburg over de perio-
de aug. '77-febr. '79. Zeven blad-

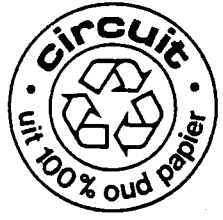
zijden lang. Als je dat zo leest
dan denk je toch: wat wordt er toch
veel gedaan in D'66!

Dan is er, beste democraten, een
afdeling in een lommerrijke omgeving,
die uit een enveloppe van het lande-
lijk secretariaat de post haalt,
zijn afdelingsblad erin stopt en het
geheel weer post met het opschrift:
retour afzender.

Ik denk niet dat dit de vindingrijk-
heid van de mens is die we bij D'66
bedoelen!

Tot slot herinner ik er graag de
redacties nog een keer aan, dat ik
uw nieuwsbrieven en kranten graag
op mijn privé-adres ontvang om er
zo snel mogelijk kennis van te kun-
nen nemen. Ook Arthie Schimmel ont-
vangt graag een exemplaar voor het
PSVI-archief.

Tot de volgende keer.
Marie-Louise Tiesinga,
Bazuinhof 2,
1544 XN Zandijk.

MENSENRECHTEN

SOLIDARIDAD
Laan van Meerdervoort 148
Den Haag, 070-655207

In de nieuwe brochure "Uit het slop"
wordt het lot beschreven van de kro-
bewoners in Latijns-Amerika.
De brochure is te bestellen via
antwoordnummer 180, 2500 WL, Den
Haag. Prijs f. 4,50 (excl.verzend-
kosten).

ANTI APARTHEIDSBEWEGING
NEDERLAND
Postbus 10500
1001 EM Amsterdam

In het kader van haar langlopende
kampagne Onderwijs tegen apartheid
heeft de Anti Apartheidsbeweging
Nederland besloten om in actie te
gaan voor de Solomon Mahlangu Vrij-
heidsschool. De beweging vraagt fi-
nanciële steun voor deze actie.
Giro 580900.

STICHTING WAAKZAAMHEID
PERSOONSREGISTRATIE
Postbus 711
1000 AS Amsterdam

In het kader van de Brede Maatschap-
pelijke Discussie over kernenergie
wordt 7 december in het gebouw De
Duif, Prinsengracht 756, Amsterdam,
aanvang 20.00 uur een avond belegd
met als spreker Robert Jungk, auteur
van het boek De Atoomstaat.

NIEUW TIJDSCHRIFT :
ARBEID EN MILIEU

Begin oktober is het eerste nummer van een nieuw tijdschrift uitgekomen: Arbeid en Milieu.

Arbeid en Milieu (A&M) wil functioneren als platform voor discussie over de gezamenlijke problemen van de arbeid en het milieu, zowel binnen als tussen "de" arbeidersbeweging en "de" milieubeweging.

Uitgangspunt daarbij is de visie dat de beide bewegingen de laatste tien jaar naar elkaar toe zijn gegroeid en in de komende tijd ook meer zullen moeten samenwerken, omdat het tegelijk bestaan van een economische en een milieucrisis op langere termijn maar langs één weg kan worden bestreden: een overgang op een productie en consumptie die maatschappelijk zinvol is en het milieu niet overbelast.

A&M wordt uitgegeven door de Stichting Arbeid en Milieu, waarvan het bestuur als redactieraad fungeert. Deze raad is verantwoordelijk voor het redactiebeleid, waarbij een gekozen kernredactie voor de uitwerking zorgt. In de redactieraad zitten - op persoonlijke titel - mensen uit de vakbeweging, progressieve partijen en onderzoeksgroepen die zich met problemen van arbeid en milieu bezighouden.

A&M kost per nummer (64 pagina's) f 5,-. Een abonnement voor de eerste jaargang kost f 17,50 (alle 4 nummers) of f 13,- vanaf nr. 2, (dat in december verschijnt).

Abonnementen zijn te verkrijgen door een briefkaart met naam en adres te sturen naar de Stichting Arbeid en Milieu, Dam 47, 4331 GG Middelburg.

(Van redactiewege bekort)

MOET D'66 WEL TEGEN
KERNENERGIE ZIJN?

Rekening houdend met de vele ontwerp-resoluties tegen kernenergie die zijn ingediend voor het oktobercongres - en die nu behandeld gaan worden op 1 december - vraag ik mij af of we wel op de goede weg zijn. Er is natuurlijk een begrijpelijke wens bij velen in de partij om op vragen als "en waar staat D'66 ten aanzien van de kernenergie" een eenvoudig antwoord te kunnen geven. Deze wens is des te sterker, omdat men in Nederland kennelijk voor progressief wordt versleten - vooral in de pers - als men tegen kernenergie is. Laten we niet in die fuik lopen en, als nuchtere partij die alles op zijn voors en tegens wil bekijken, niet te snel ons oordeel vellen over de hoogst gecompliceerde energiepolitiek.

ingezonden BRIEVEN

Hier is des te meer reden voor nu een unieke gebeurtenis in Nederland gaat plaatsvinden: een zgn. Brede Maatschappelijke Discussie (BMD), en wel over (kern)energie. De regering, in casu Economische Zaken, is schoorvoetend akkoord gegaan met zo'n discussie, al is nog niet duidelijk hoe een en ander georganiseerd moet worden. Maar daar komt nog een debat over in de Tweede Kamer. Hoe dan ook, de bedoeling is dat door vele organisaties, belanghebbenden en geïnteresseerden, gedurende een substantiële periode alle voor- en nadelen van verschillende energiesystemen, in het bijzonder kernenergie, op een rijtje worden gezet. Pas hierna vindt besluitvorming door regering en parlement plaats.

Onze Tweede Kamer fractie is zeer actief om te zorgen dat Economische Zaken niet al stilletjes allerlei zaken doordrukt waardoor vooruitgegaan wordt op de uitslag van de discussie. Dit is broodnodig want Economische Zaken heeft zijn standpunt al bepaald: er moet meer kernenergie komen in Nederland.

De procedure voor de BMD kan, en moet, zodanig zijn dat inderdaad pas na die discussie besluiten worden genomen. Het is niet uitgesloten dat zo'n procedure wordt gevonden, middels een neutrale sturgroep of wat dan ook. Het idee van Jan Terlouw voor een consultatief referendum laat ik dan nog maar even buiten beschouwing.

Wat wil ik hier nu mee zeggen? Wel, D'66 is altijd een partij geweest die erop heeft toegezien, en toeziet, dat besluiten op de juiste wijze en democratisch worden genomen. Onder druk van D'66 en anderen komt er nu een Brede Maatschappelijke Discussie.

Nu moeten we niet dezelfde fout maken die we terecht de regering verwijten, namelijk al vóórdat de discussie begint onze stellingen betrekken, d.w.z. een uitspraak doen voor of tegen kernenergie. Het spreekt vanzelf dat allerlei aktiegroepen hun mening verkondigen: ten slotte zullen die vooral het materiaal moeten aandragen voor de discussie. Maar een politieke partij en zeker een partij als D'66, dient pas nadat zoveel mogelijk informatie is vergaard en geanalyseerd tot conclusies te komen.

Nu kun je wel zeggen dat deze informatie er al is, en al geanalyseerd is door onze uitnemende werkgroepen terzake, maar in dat geval is een Brede Maatschappelijke Discussie niet meer nodig (behalve als je die puur wilt gebruiken als een truc om gelijk te krijgen). Nu de BMD er wel

komt en D'66 zich daarvoor heeft verklaard, dient D'66 daaruit ook de consequenties te trekken, net zoals we van de regering verlangen: niet vooruitlopen op het resultaat daarvan.

Dit kan niet anders betekenen dan dat D'66 voorlopig geen uitspraak doet over wel of niet kernenergie. Dat betekent natuurlijk niet dat we maar eens een paar jaar gaan zitten afwachten. Er is genoeg te doen.

In onze werkgroepen dient, gebruikmakend van de BMD, optimaal informatie te worden verzameld en, omgekeerd, toegespeeld naar de discussie. Alternatieven dienen te worden bestudeerd en procedureel moet ervoor gezorgd worden dat in de BMD deze inderdaad voldoende worden bekeken. Onderzoek naar alternatieven dient gestimuleerd te worden, w.o. uiteraard besparingen, etc. etc..

Ons partijprogramma biedt voldoende aanknopingspunten daarvoor. Vooral de fractie zal er nauwkeurig op moeten toezien dat de regering geen trucs uithaalt en inderdaad niet vooruitloopt op de resultaten van de Brede Maatschappelijke Discussie. En tegen de tijd dat de BMD afloopt dient D'66 uiteraard wel zijn conclusies te trekken. Maar niet nu.

Arend Meerburg.

7 NOVEMBER 1979

Beginnt de victorie in Lelystad op 7 november 1979, of was deze al vijf maanden eerder begonnen bij de Europese verkiezingen?

Laten we daar maar niet over strijden. Feit is, dat de gemeenteraadsverkiezingen in Lelystad de trend, zoals die door Maurice de Hondt in de VARA-Rode Haan-enquête werd bekend gemaakt in nog positievere zin volgen.

Wij plaatsen het beeld van Maurice de Hondt samen met de verkiezingsresultaten in Nederland en in Lelystad:

	Nederland	Lelystad
'77 T.K.	5,4 %	7,9 %
'78 P.S.	5,2 %	9,9 %
'79 E.P.	9,03 %	13,00 % *
'79 M.de Hondt **)	10,9 %	18,4 %

De cijfers spreken voor zich. Lelystad heeft 5 D'66 gemeenteraadsleden: Jo Bosma, Aleid Zuidema, Hubert Fermina, Joke Huizinga en Boudewijn Coppens.

Proficiat! Jan Veldhuizen.

*) Voor de Zuidelijke IJsselmeerpolders waren dat verkiezingen van de zgn. Adviesraad (ZIJP is nog geen provincie).

***) Prognoses van oktober 1979.

CONGRESAGENDA

voor de verlenging van de 25ste Algemene Ledenvergadering van de Politieke Partij Democraten '66, op zaterdag 1 december 1979 in De Flint te Amersfoort.

- 10.30 uur 1. Heropening door partijvoorzitter en voorstellen van de congresleiding
2. Benoeming van notulen- en stemcommissie
- 10.35 uur 3. Politieke moties inzake Markerwaard
- 11.00 uur 4. Politieke moties inzake Energie
- 12.00 uur 5. Overige algemene politieke moties
6. INLEIDINGEN over Defensie en Kernbewapening door:
- 12.30 uur a. Laurens Jan Brinkhorst, lid van de Tweede Kamerfractie D'66
- 12.45 uur b. Hein van Oorscot, vice-voorzitter politiek van het Hoofdbestuur
- 13.00 uur c. Jan Glastra van Loon, oud-voorzitter van het Hoofdbestuur
- 13.15 uur LUNCH
- 14.15 uur 7. Moties over Defensie en Kernbewapening
- 16.15 uur 8. Sluiting van de Algemene Ledenvergadering door de partijvoorzitter

CONGRESMEDEDELINGEN

AGENDA

Op 27 oktober 1979 werd de 25ste Algemene Ledenvergadering van D'66 geschorst, omdat de ALV besloot een afzonderlijke congresdag op 1 december 1979 te besteden aan het onderwerp Defensie en Kernbewapening en de overige algemene politieke moties, waaraan op 26 en 27 oktober onvoldoende aandacht kon worden besteed om tot verantwoord besluitvorming te komen.

Bijgaand is de congresagenda van deze verlenging vermeld. Wij hopen hiermede aan de wens van vele leden te voldoen om aan deze zo belangrijke onderwerpen bijzondere aandacht en voldoende tijd te besteden.

Laat dit door een grote opkomst en actieve deelname aan de discussie blijken!

STEMRECHT

Evenals op het eerste gedeelte van deze ALV hebben tijdens deze verlenging van het congres alleen de leden die hun contributie over 1979 hebben voldaan, stemrecht en dit kunnen aantonen door middel van hun lidmaatschapskaart 1979.

Iedereen wordt dringend verzocht de lidmaatschapskaart of betalingsbewijs mee te nemen, daar anders geen stemkaart mag worden uitgereikt. Ook op dit congres kunt u uw contributie 1979 of 1980 voldoen.

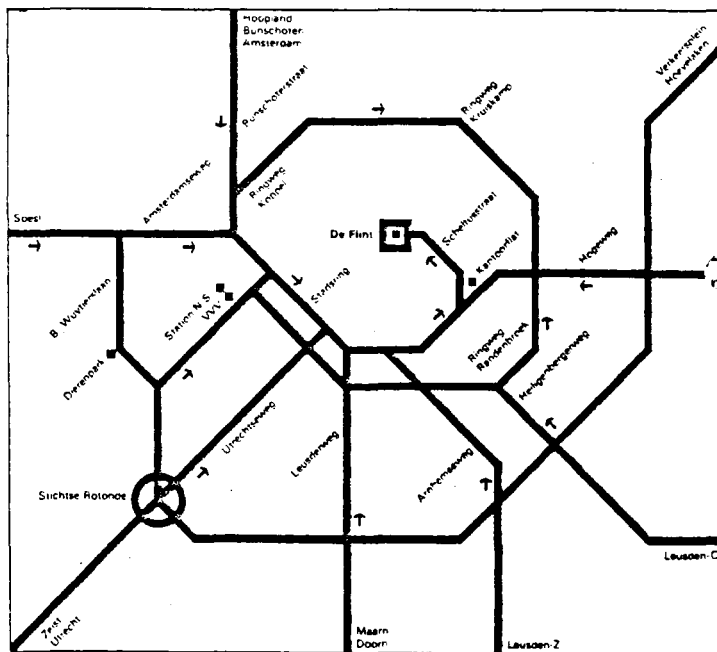
Om vergissingen te voorkomen zullen nieuwe stemkaarten worden uitgereikt. Stemkaarten van 26 en 27 oktober 1979 zijn dus niet meer geldig!

CRECHE

Afhankelijk van de accommodatie en bij voldoende belangstelling zal er een crèche worden georganiseerd. Wilt u vóór 29 november laten weten aan het landelijk secretariaat of u uw kinderen meebrengt?

HOE DE FLINT TE BEREIKEN?

Voor wie per auto komt: op het kaartje ziet u de omgeving van de Flint. We hopen dat het u duidelijk is. Voor wie per trein komt: direct bij het station is het beginpunt van alle lijnen van de stadsbusdienst. Van deze blauwe bussen brengt lijn 6 u tot vlak voor de deur. Vertrek van beginpunt: 5 minuten voor elk heel en half uur.

De Flint is gelegen in Amersfoort aan de Coninckstraat 60 en is zowel met openbaar vervoer als per auto goed bereikbaar. Bijgaand treft u een schets aan van Amersfoort en enige aanwijzingen om dit congrescentrum te bereiken. U wordt verzocht alleen de ingang Coninckstraat te gebruiken, die bij het Theater ligt, waar het congres wordt gehouden. De andere ingang wordt gebruikt voor de Stadshal, waar een ander evenement plaatsvindt.

Voor het congres van 26 en 27 oktober j.l. hebben wij op veler verzoek reductiebonnen van de NS laten drukken en in de Democraat gevoegd. In verband met de vrij hoge kosten die hieraan verbonden zijn, is besloten eerst de evaluatie van dit experiment af te wachten, voordat het herhaald wordt. Dientengevolge treft u in deze Democraat geen reductiebonnen aan.

TOEGANGSPRIJS

De D'66-congressen mogen zich weliswaar in een stijgende belangstelling van de leden verheugen, maar de aan deze congressen en vooral aan de voorbereiding ervan verbonden kosten nemen schrikbarend toe. Vooral de congres-Democraaten en het congresboek worden steeds dikker, omdat meer congresstukken, resoluties, moties en amendementen worden ingediend en dus moeten worden gepubliceerd. Deze kosten worden reeds jarenlang uit de congresbegroting en niet uit de normale deelbegroting Democraat bestreden. Dit congres vergde tot nu toe reeds 32 Democraat-pagina's en 40 pagina's congresboek, hetgeen alleen aan drukkosten al ruim f 9000,- betekende. Hoewel wij er ernstig naar gestreefd hebben om de kosten van dit vervolgcongres te drukken, lukt het ons niet minder dan f 7.500,- hiervoor uit te geven. Dit betekent helaas dat wij de toegangsprijs voor zaterdag 1 december 1979 wederom op f 15,- per persoon moeten bepalen. Wij hopen, dat de leden hiervoor begrip kunnen opbrengen.

doorlezen naar volgende pagina

MOTIES EN AMENDEMENTEN

Hoewel dit vervolgcongres een voortzetting van het na-jaarscongres 1979 vormt en dientengevolge volgens het in de Eerste Congres-Democratie gepubliceerde congresreglement de indieningstermijn voor moties en amendementen is gesloten, heeft het Hoofdbestuur reeds op 27 oktober 1979 meegedeeld, dat alleen voor de alsnog geagendeerde onderwerpen nog moties en amendementen kunnen worden ingediend. Dit houdt in, dat moties en amendementen die betrekking hebben op andere onderwerpen, zullen worden geweigerd.

Voor het agendapunt 6 - Overige algemene politieke moties - geldt dit ook, zodat alleen moties over reeds aangemelde onderwerpen - in de moties 60 t/m 67 - worden geaccepteerd.

Zowel de Rapportagecommissie als het Hoofdbestuur verzoeken de leden zeer dringend zich bij de indiening van moties en amendementen tot het uiterste te beperken om te voorkomen dat de behandeling van de geagendeerde onderwerpen wederom te veel tijd vergt.

Moties en amendementen (bij voorkeur in getypte vorm, zodat reproductie in oorspronkelijke vorm mogelijk is) dienen ondertekend door vijf leden uiterlijk op woensdag 28 november om 17.00 uur op het landelijke secretariaat te worden ingediend.

Frans Rogier
Vice-voorzitter organisatie.

AGENDAPUNT 3

MARKERWAARD/MARKERMEER

MOTIE

nr. 57

Indieners: L.J. van der Veen e.a.
Woordvoerder: L.J. van der Veen
Onderwerp: Markerwaard

De ALV van D'66 in vergadering bijeen te Utrecht op 26 en 27 oktober 1979,

overwegende

- dat in het beleidsprogram 1977-1981 ten aanzien van de Markerwaard staat geformuleerd: "nog geen inpoldering"
- dat in recente uitspraken van Tweede Kamerleden met betrekking tot deze problematiek inpoldering van de Markerwaard ten stelligste wordt afgewezen, is van oordeel
- dat het standpunt van bovenbedoelde fractieleden veel verder gaat dan het op 4 en 5 februari 1977 in Utrecht vastgestelde beleidsprogram 1977-1981
- dat voorts een zakelijke discussie over al dan niet inpolderen binnen onze partij nog niet heeft plaatsgevonden

besluit

dat zonder deze discussie het op dit moment niet zinvol is op dit congres een definitief standpunt te bepalen draagt het hoofdbestuur op

op korte termijn een commissie in te stellen, samengesteld op basis van deskundigheid t.a.v. de diverse facetten van deze problematiek. Deze commissie dient tijdig voor het voorjaarscongres 1980 te Nijmegen met een beleidsadvies over al dan niet inpolderen van de Markerwaard te komen,

en gaat over tot de orde van de dag.

MOTIE

nr. 58

Indieners: M. Verwey e.a.
Woordvoerder: M. Verwey
Onderwerp: Markerwaard

De ALV van D'66 in vergadering bijeen te Utrecht op 26 en 27 oktober 1979,

overwegende

- dat het beleidsvoornemen van de regering m.b.t. de Markerwaard, alsmede het Structuurschema Burgerluichtvaarterreinen binnenkort zullen worden gepubliceerd
- dat het Structuurschema zal aangeven, dat indien er een Tweede Nationale Luchthaven (TNL) zal worden aangelegd, de Markerwaard daarvoor de meest geschikte lokatie zal zijn en zich derhalve over de noodzaak van een TNL niet zal uitlaten
- dat in het beleidsvoornemen (waarschijnlijk) de inpoldering van het MARKERMEER wordt voorgestaan

van mening

- dat door de regering onvoldoende argumenten worden aangedragen voor de inpoldering van het Markermeer op grond waarvan een zo verstrekkende beslissing thans kan worden genomen,
- dat op grond van de thans beschikbare gegevens de aanleg van een TNL in de Markerwaard niet kan worden gerechtvaardigd
- dat ook geen behoefte bestaat aanwezige natuurgebieden tegen zeer hoge kosten in andersoortige natuurgebieden om te zetten,

verzoekt de Tweede Kamerfractie

zijn standpunt in overeenstemming met het bovenstaande te bepalen,

en gaat over tot de orde van de dag.

MOTIE

nr. 59

Indieners: H. van Oorschoot e.a.
Woordvoerder: H. van Oorschoot
Onderwerp: Markerwaard

De ALV van D'66 in vergadering bijeen te Utrecht op 26 en 27 oktober 1979,

overwegende

- dat de regering onlangs een besluit heeft genomen over de inpoldering van de Markerwaard en dat dit besluit positief (althans vóór inpoldering) luidt
- dat het D'66 beleidsprogram zich negatief over de inpoldering uitspreekt en dat deze lijn steeds en consequent is vastgehouden

van mening

- dat het Markermeer als natuurgebied en zoetwaterreservoir van groot belang is
- dat een dergelijke inpoldering een onomkeerbare handeling is, die slechts mag worden uitgevoerd als een kosten-baten-afweging de inpoldering onontkoombaar maakt
- dat de zgn. baten van de inpoldering - landbouw - en bosbouwgrond, ruimte voor woningbouw, een tweede nationale luchthaven en de werkgelegenheid - onvoldoende kunnen worden aangetoond en/of in strijd zijn met het D'66-beleid
- dat de aanleg van de Markerwaard bovendien ernstige consequenties zal hebben voor de waterhuishouding en de infrastructuur van Noordholland benoorden het Noordzeekanaal

spreekt als haar mening uit

- dat de inpoldering van de Markerwaard ongewenst is
vraagt

de Tweede en de toekomstige Eerste Kamerfractie dit
standpunt steeds en duidelijk te (blijven) verwoorden,
en gaat over tot de orde van de dag.

AGENDAPUNT 4

ENERGIE

MOTIE

nr. 31

Indieners : Piet van Baarsel e.a.
Woordvoerder: Piet van Baarsel
Onderwerp : Energie

De ALV van D'66 in vergadering bijeen te Utrecht op
26 en 27 oktober 1979,

overwegende

dat het van belang is dat de Nederlandse consument zich
bewust wordt welke hoeveelheden energie voor de ver-
vaardiging van produkten nodig is,

verzoekt de D'66-fracties in de Tweede Kamer en het
Europees Parlement

te bevorderen dat bij de etikettering van verbruiks-
goederen een aanduiding wordt gegeven van de bij de
produktie cumulatief toegevoegde energie,

en gaat over tot de orde van de dag.

MOTIE

nr. 35

Indieners : Anton van Lijssel e.a.
Woordvoerder: Anton van Lijssel
Onderwerp : Energie

De ALV van D'66 in vergadering bijeen te Utrecht op
26 en 27 oktober 1979,

overwegende

dat de beschikbare energie zo zuinig mogelijk moet
worden gebruikt,

dat de opwekking van elektriciteit enorme hoeveelheden
fossiele brandstof vereist,

dat een elektriciteitscentrale een grote belasting
voor het milieu betekent,

dat de producenten en leveranciers van elektriciteit
een monopoliepositie innemen, waarbij het winstoogmerk
een belangrijke plaats inneemt,

dat de elektriciteitsvoorziening wordt geregeld door
diverse samenwerkingsverbanden van een aantal gemeenten
en provincies,

dat daarop de eigen inwoners en hun vertegenwoordigers
nauwelijks en de overige inwoners van Nederland geen
enkele invloed hebben,

dat de gezamenlijke elektriciteitscentrales overkoepeld
worden door een soort gemeenschappelijke regeling op
landelijk niveau: de Samenwerkende Elektriciteits-
produktiebedrijven N.V. (S.E.P.),

is van oordeel

dat de gehele elektriciteitsvoorziening onder direkte
verantwoordelijkheid en controle van rechtstreeks en
democratisch gekozen vertegenwoordigers dient plaats te
vinden,

verzoekt de Tweede Kamer fractie
hiertoe de nodige stappen te ondernemen,
en gaat over tot de orde van de dag.

Toelichting:

De problemen rond de voorgenomen bouw van een nieuwe
centrale te Dordrecht ten behoeve van de elektriciteits-
voorziening voor Noord-Brabant en Zuid-Holland maken
duidelijk dat het hier niet meer gaat om een zaak van
gemeentelijk belang.

De verantwoordelijkheid voor het al dan niet bouwen van
een dergelijke supercentrale kan niet langer bij de
gemeenteraadsleden worden gelegd, temeer omdat deze
over onvoldoende informatie kunnen beschikken en geen
enkele invloed hebben op alternatieve mogelijkheden,
b.v. de bouw in een andere gemeente, van kleine cen-
trales ter benutting van de afvalwarmte.

MOTIE

nr. 36

Indieners : Piet van Baarsel e.a.
Woordvoerder: Piet van Baarsel
Onderwerp : Kernenergie

De ALV van D'66 in vergadering bijeen te Utrecht op
26 en 27 oktober 1979,

overwegende

dat in de toekomstige energievoorziening de mate van
beschikbaarheid van duurzame, voor het milieu en voor
de maatschappij aanvaardbare energievormen bepalend
moet zijn voor het energieverbruik,

dat, zolang problemen rond radio-actief afval en veilig-
heid niet volstrekt toereikend zijn opgelost, niet kan
worden uitgegaan van een verdere bijdrage van kern-
energie aan onze energievoorziening (dit geldt in ver-
sterkte mate voor een dicht bevolkt land met intensief
bodemgebruik als het onze),

is van mening

dat daarom een uiterst effectief energiebesparingsbeleid
moet en kan worden gerealiseerd dat de ruimte schept om:

- aan het uitstel van verdere toepassing van kernenergie
strikt de hand te houden,
- een uiterste inspanning te leveren voor het ontwikke-
len en introduceren van andere energiebronnen,
- ons economisch bestel blijvend af te stemmen op een
laag gebruiksscenario,

is voorts van mening

dat ook in Europees verband t.a.v. de verdere toepassing
van kernenergie de uiterste terughoudendheid geboden is,

dat in ieder geval krachtig stelling moet worden genomen
tegen het realiseren van nucleaire projecten in dicht-
bevolkte gebieden in Europa,

dringt er bij de D'66-fracties in het Europees Parlement,
de Tweede Kamer, Provinciale Staten en Gemeenteraden
op aan

alles in het werk te stellen om in het beleid aan deze
opvatting recht te doen,

en gaat over tot de orde van de dag.

MOTIE

nr. 37

Indieners : P.A. van den Brandhof e.a.
Woordvoerder: J. Vis
Onderwerp : Kernenergie

De ALV van D'66 in vergadering bijeen te Utrecht op 26 en 27 oktober 1979,

overwegende

dat in de toekomstige energievoorziening de mate van beschikbaarheid van duurzame, maatschappelijk aanvaardbare energievormen maatgevend moet zijn voor het energieverbruik,

van oordeel

dat de aan kernenergie verbonden problemen en risico's zo ver van een oplossing verwijderd zijn, dat kernenergie naar huidig inzicht niet kan worden aangemerkt als een aanvaardbare energievorm,

spreekt als haar mening uit

- dat daarom vooralsnog niet kan worden uitgegaan van een bijdrage van kernenergie aan onze toekomstige energievoorziening,
- dat ook iedere activiteit die, direkt of indirekt, een stap is in de richting van zo'n bijdrage moet worden afgewezen,
- dat met hoge prioriteit moet worden gewerkt aan:
  1. het realiseren van een uiterst effectief energiebesparingsbeleid,
  2. het blijvend afstemmen van ons economisch bestel op een laag gebruiksscenario,
  3. het ontwikkelen en introduceren van maatschappelijk aanvaardbare energievormen,

dringt er bij de D'66-ers in vertegenwoordigende lichamen op aan

zich ervoor in te spannen dat in het beleid aan deze opvatting zoveel mogelijk recht wordt gedaan,

en gaat over tot de orde van de dag.

MOTIE

nr. 38

Indieners : B.S. Wilpstra e.a.
Woordvoerder: Jan Apotheker
Onderwerp : Kernenergie

De ALV van D'66 in vergadering bijeen te Utrecht op 26 en 27 oktober 1979,

overwegende

dat kernenergie een energiebron is, waaraan op dit moment grote bezwaren kleven, waarbij maatschappelijke consequenties (b.v. bewaking), veiligheid en opslag van radio-actief afval de grootste problemen vormen,

dat op dit moment het risico verbonden aan het gebruik van kernenergie onaanvaardbaar groot is,

besluit

ook indien praktische toepassing van kernenergie nodig zou zijn, toepassing van kernenergie af te wijzen tot dat de problemen rond kernenergie zijn opgelost,

en gaat over tot de orde van de dag.

MOTIE

nr. 39

Indieners : D.J. Ligterink e.a.
Woordvoerder: D.J. Ligterink
Onderwerp : Kernenergie

De ALV van D'66 in vergadering bijeen te Utrecht op 26 en 27 oktober 1979,

overwegende

dat aan de kernenergie verbonden problemen en risico's voor maatschappij en milieu te groot zijn,

is van mening

dat daarom niet kan worden uitgegaan van een bijdrage van kernenergie (t.g.v. kernsplitsing) aan onze toekomstige energievoorziening,

verzoekt de D'66-frakties in het Europees Parlement, de Tweede Kamer, Provinciale Staten en Gemeenteraden

om in het beleid aan deze opvatting recht te doen,

en gaat over tot de orde van de dag.

MOTIE

nr. 40

Indieners : Peter de Jong e.a.
Woordvoerder: Peter de Jong
Onderwerp : Kernenergie

De ALV van D'66 in vergadering bijeen te Utrecht op 26 en 27 oktober 1979,

overwegende

dat de onlustgevoelens ten aanzien van de toepassing van kernenergie in korte tijd snel zijn toegenomen, o.a. door de gebeurtenissen in de kerncentrale te Harrisburg in de Verenigde Staten, waardoor er nieuw inzicht is gekomen in het gevaar dat kernenergie met zich meebrengt,

is van oordeel

dat de huidige afwijzende houding van D'66 t.a.v. de opslag van radio-actief afval in zoutkoepels en de bouw van nieuwe kerncentrales, verder moet worden aangevuld,

en spreekt zich uit

tegen alle toepassing van kernenergie in Nederland en tegen deelname van de Nederlandse overheid aan kernenergie-projecten in het buitenland (behoudens zuiver wetenschappelijk onderzoek) zolang er onvoldoende garanties zijn voor onze veiligheid en voor die van onze kinderen,

en gaat over tot de orde van de dag.

MOTIE

nr. 41

Indieners : B.S. Wilpstra e.a.
Woordvoerder: Jan Apotheker
Onderwerp : Kernenergie

De ALV van D'66 in vergadering bijeen te Utrecht op 26 en 27 oktober 1979,

constaterende

dat in het europees programma in artikel 3.11.D. de indruk wordt gewekt als zou D'66 in europees verband een minder stringente afwijzing van kernenergie voorstaan dan in Nederland,

overwegende

dat een dergelijk verschil in standpunt niet acceptabel is,

besluit

artikel 3.11.D. van het Europees programma te schrappen en draagt het HB op het artikel te herschrijven in die zin dat in Europees verband een zelfde standpunt wordt ingenomen tegenover kernenergie als in Nederland,

en gaat over tot de orde van de dag.

MOTIE

nr. 42

Indieners : regio Zeeland
 Woordvoerder: E.J. Grootaarts
 Onderwerp : Kernenergie

De ALV van D'66 in vergadering bijeen te Utrecht op 26 en 27 oktober 1979,

overwegende

dat energieopwekking door middel van atoomsplitsing zeer vergaande veiligheidswaarborgen vereist,

dat deze vorm van energieopwekking voorshands vrijwel onoverkomelijke afvalproblemen schept welke waarschijnlijk in de nabije toekomst niet zullen worden opgelost,

dat beslissingen over nucleaire technologie primair van landelijk en internationaal belang zijn,

dat beslissingen over het voortbestaan van de kerncentrale Borssele pas genomen moeten worden na afloop van de Brede Maatschappelijke Discussie,

dat stopzetting van de kerncentrale Borssele zeer nadelige invloeden heeft op de financiële positie van de provincie Zeeland,

besluit

de statenfractie van D'66 in Zeeland te adviseren het voortbestaan van de kerncentrale Borssele te accepteren, mits:

- een voortdurende en gewapende bewaking van het object wordt gegarandeerd,
- een nationale of Europese onafhankelijke en periodiek wisselende procesbewaker in het vooruitzicht wordt gesteld,
- geen wezenlijke uitbreiding aan de functie van de centrale wordt gegeven en de capaciteit van de opslagmogelijkheden van splijtstofelementen maximaal wordt uitgebreid tot 240 elementen,
- niet getracht moet worden het voortbestaan van de centrale langer te rekken dan strikt noodzakelijk is (1990),
- de energieproductie, mede gezien de amoveringskosten, economisch verantwoord blijft,

besluit tevens

op het volgende partijcongres het standpunt over het gebruik van kerncentrales te formuleren,

besluit voorts

de D'66 fracties in de Tweede Kamer en het Europees Parlement te verzoeken:

- het bovengenoemde, aan voorwaarden gebonden standpunt over de kerncentrale in Borssele over te nemen,
- te bevorderen dat op Europees gebied en nationaal gebied een onafhankelijk instituut wordt gevormd, dat tot taak krijgt - met steeds wisselende mensen - het op een juiste wijze functioneren van de procesbewaking van kerncentrales en andere potentieel gevaarlijke objecten, te controleren,

en gaat over tot de orde van de dag.

MOTIE

nr. 43

Indieners : B.S. Wilpstra e.a.
 Woordvoerder: Jan Apotheker
 Onderwerp : Kernenergie

De ALV van D'66 in vergadering bijeen te Utrecht op 26 en 27 oktober 1979,

overwegende

dat kernenergie een energiebron is, waaraan op dit moment grote bezwaren kleven, waarbij maatschappelijke consequenties (b.v. bewaking), veiligheid en opslag van radio-actief afval de grootste problemen vormen,

dat de kerncentrale in Borssele dagelijks radio-actief afval produceert waarvan het probleem van de opslag nog niet opgelost is,

dat de energievoorziening van deze centrale overgenomen kan worden door andere centrales,

spreekt zich uit

voor de sluiting van deze centrale,

en gaat over tot de orde van de dag.

HOOFDBESTUURSRESOLUTIE II

De Algemene Ledenvergadering van D'66, in congres bijeen op 26 en 27 oktober 1979 te Utrecht,

overwegende

- dat het van essentieel belang is dat de te houden "Brede Maatschappelijke Discussie" over het energiebeleid als open en democratische meningsvorming een wezenlijke bijdrage kan leveren aan de uiteindelijke besluitvorming

van oordeel

- dat de mogelijkheid van een gelijkwaardige inbreng van verschillende alternatieven vanuit de samenleving gewaarborgd moet zijn
- dat het overheidsbeleid gedurende de "Brede Maatschappelijke Discussie" op geen enkele wijze een voorschot dient te nemen op de beantwoording van de principiële vragen die centraal moeten staan in de discussie
- dat de "Brede Maatschappelijke Discussie" pas dan een volwaardige bijdrage aan de besluitvorming kan leveren wanneer ook de maatschappelijke en economische uitgangspunten en implicaties van het te voeren energiebeleid onderwerp van discussie zijn
- dat een dergelijke discussie slechts zinvol is als procedure en wijze van verwerking van de resultaten daarvan goed zijn geregeld

voorts van mening

- dat proefboringen voor de berging van radioactief afval in de Noordzee hangende de "Brede Maatschappelijke Discussie" evenmin dienen plaats te vinden als in de Noordelijke provincies

verzoekt de Tweede Kamerfractie met klem

- zich voor de handhaving van deze uitgangspunten in te spannen

besluit

op het voorjaarscongres 1980 uitvoering te geven aan de motie Drenthe zoals deze op het congres te Zwolle dd 22 april 1978 is aangenomen, inhoudende dat een nadere uitwerking van de energie-paragraaf in het Beleidsprogramma dient plaats te vinden,

en gaat over tot de orde van de dag.

AMENDEMENT

nr. 55

Indieners : regio Zeeland
 Woordvoerder: P. Scheele
 Onderwerp : Energie

Voorstel: HB-resolutie II, punt 4:
 "dat de "Brede Maatschappelijke Discussie"
 pas dan een volwaardige bijdrage aan de besluitvorming
 kan leveren wanneer ook de maatschappelijke en econo-
 mische uitgangspunten en implicaties van het te voeren
 energiebeleid onderwerp van discussie zijn"

vervangen door:

"dat de Brede Maatschappelijke Discussie pas
 dan een volwaardige bijdrage aan de besluitvorming kan
 leveren wanneer ook de maatschappelijke en economische
 uitgangspunten en implicaties de democratisering van
 de energievoorzieningen, de bestaande kerncentrales en
 de verrijkingsfabrieken de alternatieven voor energie-
 voorzieningen onderwerp van discussie zijn."

toevoegen een nieuw punt:

"dat alvorens de Brede Maatschappelijke Dis-
 cussie wordt gestart de uitgangspunten waarover gediscus-
 sieerd zal worden parlementair behandeld en vastge-
 steld worden."

Toelichting: Democratisering energievoorzieningen:
 Wezenlijke kenmerken van democratisering zijn onder
 meer: dat aan het gehele volk invloed op de regering
 wordt toegekend, ten aanzien van de energievoorzie-
 ningen geldt geen democratische besluitvorming.
 De markt van energiedragers is veelal in handen van
 particuliere maatschappijen. Het beheer wordt gevoerd
 door semi-overheidsinstellingen die binnen hun statuten
 veelal oligarchische clausules hebben opgenomen, ten
 aanzien van wezenlijke besluiten.
 Bestaande kerncentrales verrijkingsfabriek te Almelo
 Alternatieven voor energievoorzieningen.
 Deze punten spreken voor zichzelf:
 Volgens de nota opzet Brede Maatschappelijke Discussie
 is het in laatste instantie de zgn stuurgroep (3 on-
 afhankelijke personen) die, gegeven haar onafhanke-
 lijke positie de concrete uitwerking van de Maatschap-
 pelijke discussie bepaalt. De parlementaire invloed op
 de bepalingen van de uitgangspunten waarover wordt
 gediscussieerd, is op deze wijze zeer gering.

AGENDAPUNT 5

OVERIGE POLITIEKE MOTIES

MOTIE

nr. 60

Indieners: P.Scheele e.a.
 Woordvoerder: P. Scheele.
 Onderwerp: progressief overleg.

De ALV van D'66, in vergadering bijeen te Utrecht op
 26 en 27 oktober 1979,

kennis genomen hebbend van de informele contacten tus-
 sen politici van PvdA, VVD en D'66,

overwegende

dat de mogelijkheid van toekomstige regeringssamenwer-
 king tussen genoemde partijen, waarbij de onvermijde-
 lijkheid van regeringsdeelname van het CDA vervalt, in
 principe als een positieve ontwikkeling in de politieke
 partijverhoudingen moet worden beoordeeld,

is van oordeel

dat een verder geïnstitutionaliseerd onderzoek naar de
 mogelijkheden van toekomstige samenwerking tussen
 de drie partijen wenselijk is,

draagt het Hoofdbestuur op

de mogelijkheid te onderzoeken de genoemde contacten te
 formaliseren, in die zin dat zij uitgebouwd worden tot
 een gesprek onder verantwoordelijkheid van de hoofd-
 besturen, eventueel met inschakeling van de wetenschap-
 pelijke bureaus van de drie partijen, ter bestudering
 van de overeenkomsten en verschillen in de partijpro-
 gramma's en een evaluatie daarvan ten aanzien van de
 mogelijkheid van toekomstige samenwerking,

draagt het Hoofdbestuur op

om op de volgende ALV, 25 en 26 april 1980 te Nijmegen,
 te rapporteren over de uitvoering van genoemde opdracht
 en gaat over tot de orde van de dag.

MOTIE

nr. 61

Indieners: J. Bijl e.a.
 Woordvoerder: J. Bijl.
 Onderwerp: progressief overleg.

De ALV van D'66, in vergadering bijeen te Utrecht op
 26 en 27 oktober 1979,

kennis genomen hebbend van het standpunt van het
 Hoofdbestuur inzake het bewaren van de eigen identiteit
 en het om die reden niet deelnemen in een samenwer-
 kingsverband met PvdA, PPR en PSP,

overwegende

dat de politieke idealen van D'66 het best verwezenlijk
 kunnen worden in samenwerking met andere progressieve
 partijen,

spreekt als haar mening uit

dat D'66 zijn onafhankelijke koers moet vervolgen, maar
 dat de partij voor de komende verkiezingen de kiezers
 duidelijk moet maken dat D'66 zich nauwer verwant voelt
 met progressieve partijen dan met andere partijen,

en gaat over tot de orde van de dag.

MOTIE

nr. 62

Indieners: Ad van Tiel e.a.
 Woordvoerder: Ad van Tiel.
 Onderwerp: themacongressen.

De ALV van D'66, in vergadering bijeen te Utrecht op
 26 en 27 oktober 1979,

overwegende

1. dat met het groeien van het ledental, door tijdgebrek
 op ALV's belangrijke onderwerpen vaak niet meer de
 aandacht krijgen die ze verdienen
2. dat er ook grenzen zijn aan het opnamevermogen van
 D'66-congresgangers,
3. dat onderwerpen met een specifiek karakter vaak niet
 te volgen zijn zonder voldoende bestudering vooraf;
4. dat door tijdgebrek op ALV's het HB genoodzaakt is
 moties, amendementen, beleidsstudies, enz. te voor-
 zien van het stempel "ontraden" of "overgenomen",
5. dat daardoor de interne partijdemocratie geweld
 kan worden aangedaan;

is van oordeel

- A. dat geen afbreuk mag worden gedaan aan het D'66-principe op ALV's: One man, one vote,
- B. dat voor iedereen toegankelijke themacongressen over speciale onderwerpen, de leden de gelegenheid geven zich beter voor te bereiden,
- C. dat themacongressen de ALV's aanmerkelijk zullen kunnen ontlasten,
- D. dat moties en amendementen op ALV's belangrijke instrumenten zijn in de handen van individuele leden, afdelingen en regio's om op een democratische manier tot besluitvorming te komen of deze te beïnvloeden,
- E. dat het HB door moties en amendementen op ALV's te voorzien van de kwalificatie "ontraden" of "overgenomen", een te zware druk legt op de besluitvorming;
- besluit het Hoofdbestuur op te dragen
- I. de wenselijkheid van themacongressen te onderzoeken,
- II. de ruimte te scheppen voor discussie en duidelijke argumentatie m.b.t. moties, amendementen, beleidsstudies enz., zodat de vaak erg summier toegelichte aantekening "ontraden" of "overgenomen" achterwege kan blijven en ALV's (en themacongressen) in mondigheid zelf kunnen beslissen,
- III. het voorjaarscongres in de geest van deze motie een voorstel te doen,
- en gaat over tot de orde van de dag.

MOTIE

nr. 63

Indieners: P. Poelmann e.a.
 Woordvoerder: P. Poelmann.
 Onderwerp: regionale omroep.

De ALV van D'66, in vergadering bijeen te Utrecht op 26 en 27 oktober 1979,

kennis genomen hebbend van de beleidsbrief van de Minister van CRM inzake de financiering van de regionale omroep,

overwegende

- dat D'66 reeds vanaf haar oprichting regionale omroep als een positief middel tot democratisering en participatie van de burger heeft beschouwd,
- dat de Kamerfractie van D'66 altijd krachtig de ontwikkeling van regionale omroep heeft bepleit,
- dat voor de ontwikkeling en het functioneren van regionale omroep de onafhankelijkheid van het medium gewaarborgd moet zijn,
- dat dit het beste gerealiseerd kan worden door regionale omroep als zelfstandig onderdeel van het omroepbestel uit de omroepmiddelen te financieren,

is van oordeel

dat het regeringsbeleid inzake de regionale omroep niet die waarborgen voor continuïteit en onafhankelijkheid in zich sluit,

verzoekt

1. de Tweede Kamerfractie al het mogelijke in het werk te stellen om de regionale omroep zo snel mogelijk verder uit te bouwen als zelfstandig onderdeel van het omroepbestel,
2. het Hoofdbestuur zo spoedig mogelijk in het beleidsprogramma een onderdeel op te nemen over kleinschalige media als uitdrukking van het democratiseringsproces en de participatie van de burgers hierin,

en gaat over tot de orde van de dag.

MOTIE

nr. 64

Indieners: Coraline Boomsma-Bäcker e.a.
 Woordvoerder: Coraline Boomsma-Bäcker.
 Onderwerp: instellen van een denkteam.

De ALV van D'66, in vergadering bijeen te Utrecht op 26 en 27 oktober 1979,

overwegende dat:

- een toenemend aantal signalen uit onze samenleving erop wijst dat ernstige gevolgen van complexe en onderling samenhangende ontwikkelingen op sociaal-economisch en maatschappelijk gebied zich versneld aandienen,
- de complexiteit en de ondoorzichtigheid van de zich daarbij aankondigende problematiek een goed oordeel en gefundeerd inzicht bemoeilijken,
- onze reactie daarop tot nu toe veelal bestaat uit het instellen van ad-hoc werkgroepen of commissies met een beperkte opdracht, die hoogstens deel-oplossingen aar- dragen,

is van oordeel dat

gelet op het bovenstaande het dringend gewenst is dat op een andere wijze dan via het vinden van deel-oplossingen door middel van deelcommissies of -werkgroepen, de complexe problematiek in haar onderlinge samenhang moet worden aangepakt,

spreekt als haar mening uit dat

- het derhalve dringend noodzakelijk is om zo spoedig mogelijk te komen tot het instellen van een permanente werkgroep van een zodanige samenstelling dat daarin alle betrokken disciplines zijn opgenomen,
- het bovendien gewenst zou (kunnen) zijn dat ook andere politieke partijen aan deze werkgroep deelnemen, verzoekt het Hoofdbestuur
- de totstandkoming van deze breed samengestelde werkgroep krachtig te bevorderen,
- de mogelijkheden te onderzoeken in hoeverre andere politieke partijen in bedoelde werkgroep zouden willen participeren,
- zo mogelijk op het voorjaarscongres van 1980 een duidelijke en praktisch uitvoerbare taakomschrijving aan de ALV voor te leggen

en gaat over tot de orde van de dag.

MOTIE

nr. 65

Indieners: J. Apotheker e.a.
 Woordvoerder: J. Apotheker.
 Onderwerp: deelname actiegroepen.

De ALV van D'66, in vergadering bijeen te Utrecht op 26 en 27 oktober 1979,

constaterende

dat het Hoofdbestuur tijdens de landelijke energiedag te Gasselte op 2 juni 1979 op geen enkele wijze heeft gereageerd op de gebeurtenissen die toen plaatsvonden,

overwegende

dat het voor de partij belangrijk is op manifestaties, waarvan de strekking overeenkomst met de denkbeelden van D'66, van haar belangstelling blijkt te geven,

verzoekt het Hoofdbestuur

in het vervolg alerter te reageren op dit soort manifestaties,

en gaat over tot de orde van de dag.

MOTIE

nr. 66

Indieners: regio Gelderland
 Woordvoerder:
 Onderwerp: jeugd-sport-paspoort.

De ALV van D'66, in vergadering bijeen te Utrecht op 26 en 27 oktober 1979,

overwegende

- dat sportbeoefening en sportorganisatie niet alléén een zaak is van sportverenigingen,
  - dat in een goed sportbeleid de individuele sportbeoefening een belangrijk aspect is,
  - dat de recreatieve, individuele sportbeoefening in de toekomst door meer vrije tijd zal toenemen,
  - dat er een duidelijke relatie is tussen individuele sportbeoefening en de volksgezondheid,
  - dat de zegswijze: "jong geleerd, oud gedaan" ook voor de recreatieve individuele sportbeoefening geldt,
  - dat voor jeugdigen en studenten allerlei niet eenduidige kortingen gelden (chaos in tarieven en kortingen bij bv. zwembaden, ijsbanen enz.) en vaak ondoorzichtig zijn,
  - dat niet iedereen lid van een sportvereniging wil zijn,
- is van oordeel
- dat er een jeugd-sport-paspoort dient te komen, hetwelk op dezelfde wijze kan functioneren als het GJP, tenslotte overwegende
  - dat van een JSP een stimulerende werking kan uitgaan,
  - dat van deze stimulerende werking de exploitatielast van diverse sport-accomodaties (b.v. zwembaden, ijsbanen) gedrukt kan worden,
  - dat het particuliere initiatief direct op een JSP zal inspelen door zelf nieuwe faciliteiten te scheppen,
  - dat door een JSP meer doorzichtigheid in tarieven zal komen.

vraagt alle geledingen binnen D'66 alles te doen om het JSP te realiseren en

draagt het Hoofdbestuur op

deze activiteiten te coördineren en

draagt het Hoofdbestuur op

een concept-tekst m.b.t. het JSP te formuleren voor het verkiezingsprogram en deze tekst aan de ALV voor te leggen,

en gaat over tot de orde van de dag.

MOTIE

nr. 67

Indieners: A.R.P. Janse e.a.
 Woordvoerder: A.R.P. Janse.
 Onderwerp: kringloop.

De ALV van D'66, in vergadering bijeen te Utrecht op 26 en 27 oktober 1979,

overwegende

- dat in de afvalstoffenwet over de dosering van riool-slib beperkende richtlijnen, zoals voorgesteld door de Unie van Waterschappen, worden gehanteerd, die deze doseringen toelaten van resp. 2 ton/jaar voor bouwland en 1 ton/jaar voor grasland,
- dat bij de vaststelling van die richtlijnen rekening werd gehouden met de gehalten aan zware metalen, waaronder koper,
- dat bij de toelaatbare hoeveelheid koper werd uitgegaan van maximaal toelaatbare doses van resp. 1 kg koper/ha per jaar voor bouwland en 0.5 kg koper/ha per jaar voor grasland,
- dat bij de varkensmest gebruik wordt gemaakt van veevoer waaraan kopersulfaat wordt toegevoegd,

- dat een landbouwkundig verantwoorde dosering van varkensmest (gebaseerd op de stikstof behoefte van bouwland resp. de kalium behoefte van gras, volgens de bevindingen van het Instituut voor Bodemvruchtbaarheid te Groningen), overeenkomt met een koperaanvoer van resp. 3 kg koper/ha per jaar voor bouwland en 1 kg koper/ha per jaar voor grasland,

- dat uit cijfers blijkt dat de totale koperbelasting in Nederland uit rioolslib afgezet in de landbouw in 1977 30 ton bedroeg en die uit dierlijke mest 900 ton,

- dat niet aannemelijk kan worden gemaakt, dat koper uit rioolslib zich anders zal gedragen dan koper uit varkensmest,

van oordeel zijnde

dat de kringloop-opvattingen welke centraal staan in de afvalstoffenwet eveneens van toepassing geacht moeten zijn op de plantevoedingsstoffen in dierlijke mest en dat de aanwezigheid van grote hoeveelheden koper deze recirculatie op den duur zal belemmeren,

verzoekt

de Tweede Kamer-fractie te bewerken dat de regering er toe wordt bewogen om door middel van geëigende maatregelen te komen tot een verlaging, resp. totale afschaffing van de toevoeging van kopersulfaat aan varkensvoer en dit voorstel ook bij het Europees Parlement aanhangig wordt gemaakt,

en gaat over tot de orde van de dag.

Zoals bekend: ons congres van 26 en 27 oktober is geschorst; het zal worden voortgezet op 1 december a.s., waarbij als hoofdpunt de kernwapens op de agenda staan.

Wellicht heeft het sommige D'66-leden verbaasd dat de Tweede Kamerfractie niet heeft gewacht met het formuleren van een standpunt over het al of niet moderniseren van de middellange-afstand kernwapens tot het congres zich heeft kunnen uitspreken. Niet omdat de kamerleden niet zouden handelen uit eigen verantwoordelijkheid (zonder last of ruggespraak), maar omdat een advies van de partij natuurlijk zeer welkom zou zijn.

De reden is dat de fractie zich moest uitspreken, tijdens het debat over het NAVO-deel van de defensiebegroting. Het reglement van orde van de Tweede Kamer staat niet toe dat men zich van stemming onthoudt. Ieder lid dat aanwezig is, is verplicht zich voor of tegen een voorstel uit te spreken.

Hiermee is echter geenszins de zin aan de voortzetting van het congres op 1 december ontvallen. De partij kan o.a. - het standpunt van de fractie beoordelen en toetsen aan het beleidsprogram van D'66;

- zich uitspreken over nadere in- en aanvulling van dat standpunt;
- een mening formuleren over een aantal aspecten van de NAVO-beslissing, die in de loop van december moet worden genomen en over het standpunt van de Nederlandse regering daarbij.

Het standpunt waarop de fractie zich unaniem heeft verenigd, is verwoord in de volgende (verworpen) motie.
Motie van het lid Brinkhorst, voorgesteld 8 november 1979:

"De Kamer, gehoord de beraadslaging;

overwegende, dat voorrang moet worden gegeven aan wapen-beheersing boven de invoering van nieuwe kernwapens (vgl. motie Van der Stoep c.s. d.d. 13 februari 1979, 15300-V en X, nr.59);

voorts overwegende in dit verband, de noodzaak, gedurende een in tijd beperkte periode zekere initiatieven te ontwikkelen, teneinde daardoor de verdergaande bewapenings-spiraal te doorbreken, terwijl daardoor de veiligheid van het bondgenootschap niet wordt aangetast;

van mening, dat daarom thans een eenzijdige daad door de NAVO moet worden gesteld in de hoop, dat de Sovjet-Unie bereid is deze te beantwoorden door harerzijds ook over te gaan tot een vermindering van haar middellange-afstands tactische nucleaire wapens;

voorts van mening, dat het niet alleen gaat om de Nederlandse veiligheid, maar ook om die van Europa;

verzoekt de Regering, in het NAVO-overleg het standpunt in te nemen, dat:

1. thans geen besluit tot modernisering van nieuwe mid-dellange-afstands kernwapens moet worden genomen;
2. een aanbod wordt gedaan aan de Sovjet-Unie, zo spoedig mogelijk te komen tot onderhandelingen over vermindering van middellange-afstands kernwapens;
3. aan de Sovjet-Unie zal worden meegedeeld, dat zal worden besloten tot modernisering, indien er vóór de voorjaarszitting van de NAVO van mei 1981 een resultaat is bereikt met betrekking tot de wapenbeheersingsonderhandelingen, o.a. over de voortgaande productie en invoering van de SS-20;
4. indien het bovenstaande niet tot resultaat leidt en tot productie en stationering moet worden overgegaan, een eenzijdig uit Nederland werven van deze wapens niet verdedigbaar is;

en gaat over tot de orde van de dag.

TEGEN MODERNISERING VAN KERNWAPENS

Nu het vraagstuk van de modernisering van de kernbepa-ning (zo heet dat althans) zich aan ons voordoet, is dat voor yelen een reden om zich te verdiepen in het bewapeningsgebeuren, dat bijna vanzelfsprekend plaats-vindt.

Dat in Nederland grote onrust over de neutronengranaat ontstond en nu over de modernisering, is uitzonderlijk voor Europa.

Voor D'66 is die herbezinning extra nuttig. Als partij met vindingrijke oplossingen moeten we toch iets anders kunnen bedenken dan nu in ons Beleidsprogram staat over die vicieuze cirkel die Oost-Westverhouding heet.

D'66 moet een actieve en vindingrijke rol spelen bij het terugdringen van ons bewapeningsmechanisme, zonder daarbij de veiligheid in gevaar te brengen.

Wat zijn de ingrediënten/achtergronden van dat denken?

In de eerste plaats dat mensen steeds en overal de bewapeningsspiraal als een zinloze activiteit ervaren. Dat is niet alleen maar een emotie, dat is voornamelijk een kil feit en een aanklacht tegen de democratie. En voor zover het al emotioneel is, waarom zou onze bewapening alleen een zaak van rationele militaire technici mogen zijn? Kernbepa-ning neemt hierin een centrale plaats in, omdat het de meest desastreuze en daardoor eigenlijk onbruikbare bewapening is die we hebben.

In de tweede plaats bouwen we met de kernwapens een wapensysteem op dat in strijd is met de opvattingen van de NAVO over het gedrag van de Sovjet Unie. In die doctrine zal de SU geen oorlog beginnen, maar mocht er oorlog komen, dan zal men niet aarzelen deze tot en met het bitterste einde, d.w.z. met strategische kernwapens, uit te vechten ("het einde van de wereld", aldus Kissinger en vele anderen). Als die doctrineopvatting klopt, dan klopt ons wapensysteem niet. Wat moet je dan met "flexible response", tactische nucleaire wapens, enz.?

Niets, want daarmee zul je de SU nooit stoppen. Misschien klont de doctrine wel niet. Maar dan moeten we met het Oostblok eigenlijk eerst die doctrine maar eens bespreken en niet door een fout uitgangspunt ons handelen laten benalen.

De wapenbeheersingsonderhandelingen worden steeds als argument gebruikt om door te gaan op de ingeslagen weg. Een schamel argument als we zien hoe moeizaam de besprekingen van wantrouwende defensiespecialisten verlopen, hoe men moet vechten om te mogen ondertekenen, hoe zo'n verdrag een handvat is om extra gelden in te zetten om technische snuffjes te bedenken die buiten het verdrag vallen. Met andere woorden de bewapening gaat dood-gewoon door.

In de vierde plaats iets over de modernisering (of liever: vernieuwing en uitbreiding) zelf. Deze is op zich niet nodig. Ook onze oude spullen zijn nog zo talrijk en hebben zo'n overkill dat er in een kernoorlog uitstekend mee gevochten kan worden. Zeker is het waar dat het Oostblok in bepaalde sectoren beter uit de verf komt dan de NAVO (bv. SS 20), maar diezelfde NAVO zegt dat men niet per sector precies in evenwicht behoeft te zijn als er maar een globaal evenwicht is en als het afschrikkingseffect maar in stand blijft.

Ik heb wat voor de hand liggende argumenten bijeen gezet. Ik heb niet gesproken over geldverspilling, de gigantische risico's, de ethische bezwaren en de nadelige effecten voor de oplossing van wezenlijke internationale problemen.

Maar wie een balans opmaakt moet wel tot de conclusie komen, dat de huidige politieke weg niet naar een oplossing zal leiden en dat het bovendien dringend nodig is om een nieuwe koers uit te zetten

Met moed en vindingrijkheid zoals onze Uitgangspunten eisen.

Daarom moet D'66 de moed opbrengen om de modernisering gewoon af te wijzen en de vindingrijkheid om naar andere oplossingen te zoeken. Bij die alternatieven kan men aan van alles denken: misschien conventionele bewapening, al mankeert daar ook het nodige aan, of - beter nog - een zodanige belangenverstrengeling tussen Oost en West dat oorlog onmogelijk wordt. Voor die alternatieven hebben we de nodige tijd. Wie dat niet gelooft, krijgt die oorlog toch over zich heen!

En wat het D'66-standpunt betreft, het is een eenzijdige stap, die binnen de NAVO en bij de SU wat op gang moet brengen. Iets dat anders echt niet op gang komt.

Hein van Oorschot.

*

*

VREDE, VEILIGHEID EN KERNWAPENS

De Werkgroep Buitenland en Defensie van D'66 heeft, mede op verzoek van de Adviesraad, een discussienota opgesteld over de problematiek van de kernwapens. De enorme risico's en de afgrijpselijke gevolgen, verbonden aan het speciale karakter van dit soort wapens, vereisen de hoogste aandacht.

Hierbij stelt de werkgroep nadrukkelijk, dat het kernwapenprobleem - of zelfs de militaire veiligheid - niet een op zichzelf staand probleem is, maar moet worden bezien in het geheel van de verhoudingen tussen landen en machtsblokken. Een werkelijk veiligheidsbeleid houdt dan ook niet op bij defensie, maar moet vooral gericht zijn op het aanpakken van de oorzaken van conflicten, door het verminderen van welvaartsongelijkheid, het bestrijden van misbruik van macht en het wegnemen van wantrouwen en angst (positieve vrede).

Alleen door openheid, overleg en ontspanning - zoals in de Conferentie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (CVSE) - kunnen de onderlinge betrekkingen worden verbeterd en kan wederzijds een voor verdere wapenbeheersing en ontwapening noodzakelijk begrip en vertrouwen worden gekweekt. De werkgroep heeft zich in haar nota vooral gericht op het vraagstuk van de kernbewapening in de Oost-West verhouding, omdat deze verhouding in West-Europa een overheersende plaats inneemt.

De nota neemt duidelijk afstand van de zgn. koude oorlogsmentaliteit, waarin de Sovjet Unie wordt afgeschilderd als de grote agressor.

Voor wat betreft de militaire veiligheidssituatie is een globaal evenwicht in de krachtsverhouding essentieel voor de hoofddoelstelling van het voorkomen van oorlog. Dat betekent niet dat op elk gebied van de bewapening een 1:1 verhouding moet worden nagestreefd, maar dat een situatie aanwezig is, waarin naar het gevoelen van geen der partijen de één sterker of zwakker is dan de ander.

Hoewel de werkgroep het gevaar, verbonden aan de sociale eigenschappen bij een eventueel gebruik van kernwapens (straling, vernietigingskracht) volledig onderkent, meent de werkgroep dat kernwapens om hun afschrikkende werking vooraansnog niet kunnen worden gemist.

Eénzijdige algehele afstoting van kernwapens wijst de werkgroep af, met name omdat dat tot een grote onevenwichtigheid tussen NAVO en Warschau Pact zou leiden, die destabiliserend is. Daardoor zouden vrede, veiligheid en onafhankelijkheid in een waagschaal worden gelegd. Volledige afschaffing van kernwapens door Nederland is evenmin aanvaardbaar, omdat in zo'n geval andere bondgenoten, zoals de Bondsrepubliek, deze taken zouden overnemen en het evenwicht binnen de NAVO zou worden verstoord. Bovendien zou Nederland daarmee zijn stem in het bondgenootschap verzwakken, zowel wat betreft het kernwapenbeleid in het algemeen als speciaal t.a.v. de wapenbeheersing en het terugdringen van de rol van de kernwapens.

Afwijzing van de gedachte van algehele éénzijdige afstoting van kernwapens betekent allerminst dat de werkgroep de huidige situatie bevredigend acht. Integendeel: er moet - en kan - met veel grotere inspanning en kracht worden gewerkt aan daadwerkelijke vermindering van de afhankelijkheid van de kernwapens, met als uiteindelijke doelstelling: "Help de kernwapens de wereld uit." In een weloverwogen veiligheidsbeleid moeten, naast een zeker evenwicht in de krachtsverhouding, gericht op oorlogsvoorkoming, de doelstellingen van wapenbeheersing en terugdringing van de rol van kernwapens centraal staan. Deze doelstellingen zijn ook de minimale voorwaarde voor een succesvol wereldwijd beleid van niet-verspreiding van kernwapens.

Op wapenbeheersingsgebied is grotere vooruitgang in MBFR en SALT noodzakelijk. Daarnaast moeten ook nieuwe wegen worden ingeslagen, die niet zozeer zijn gericht op getalsmatige vermindering van dezelfde soort eenheden, als wel op vermindering van bepaalde taken.

In de eerste plaats valt te denken aan die taken, waarvoor de andere partij het meest bevoegd is (offensieve taken, first strike, verrassingsaanval). Ook het instellen van kernwapenvrije zones - op den duur ook in Europa - is een belangrijke stap in het proces van wapenbeheersing.

Bij het terugdringen van de kernwapens moet een onderscheid worden gemaakt in de rol die deze wapens vervullen in gevechtskracht, signaalwerking als waarschuwing voor verdere escalatie, en afschrikking. De afschrikking- en signaalfunctie is onder de huidige omstandigheden onmisbaar voor het voorkomen van oorlog. Wel moet echter de gevechtsrol van de kernwapens worden beperkt. Voor de Nederlandse taken betekent dat, dat de nucleaire taken van de NIKE-raket, van de vernielingsladingen (atoommijnen), van de onderzeebootbestrijding en op langere termijn ook die van de artillerie worden afgestoten en vervangen door conventionele systemen. Afwijzing van de neutronenbom, een typisch gevechtswapen, past in dit beleid.

Over het actuele probleem van de zgn. grijze zone - het vraagstuk van de toegenomen Russische dreiging op het gebied van de nucleaire middel-lange afstandssystemen en de eventueel daarop door het Westen te geven reactie - merkt de werkgroep op, dat deze ontwikkelingen het streven naar terugdringing van de rol van de kernwapens niet gemakkelijker maken. Niettemin moet aan het terugdringingsstreven worden vastgehouden en met name moet worden geprobeerd door onderhandelingen met de Sovjet Unie het globale evenwicht te handhaven. Over de vraag of uit een oogpunt van veiligheid en handhaving van het evenwicht modernisering van de kernwapens van de NAVO noodzakelijk is, zal de werkgroep zich op korte termijn beraden.

De nota is verkrijgbaar op het landelijk secretariaat van D'66.

Werkgroep Buitenland en Defensie.

*****

Ter nadere informatie aan de leden treft u hieronder een artikel aan, dat wij met toestemming uit de NRC/Handelsblad hebben overgenomen. De redactie.

ADVIESRAAD DEFENSIE AANGELEGENHEDEN:

KERNWAPENS MODERNISEREN

"De Navo moet in december een besluit nemen tot productie van nieuwe kernwapens (Pershing/Kruisraket). De bondgenoten moeten zich daarnaast in principe bereid verklaren tot plaatsing van een beperkt aantal van die nieuwe kernraketten en - afhankelijk van de onderhandelingen met het Oostblok - de mogelijkheid van een groter aantal aanvaarden."

Dit standpunt heeft een duidelijke meerderheid van de Adviesraad defensie-aangelegenheden (ADA) ingenomen in een advies aan minister Scholten (defensie). De raad is een zelfstandig adviesorgaan, dat voornamelijk bestaat uit niet-militairen.

Naast het meerderheidsstandpunt zijn er drie minderheidsstandpunten geformuleerd, die de modernisering binden aan meer voorwaarden of deze afwijzen. De discussie binnen de raad heeft wel geleid tot de uitkomst dat de meerderheid een minder hard standpunt heeft ingenomen.

Tot de meerderheid behoren de oud-Kamerleden Wierda (voorzitter adviesraad, PvdA), Van Elsen (KVP) en Van Leeuwen (ARP), de publicisten Heldring en Neuman, oud-landmachtgeneraal Van der Slikke, de polemoloog Teunissen en CDA-Europarlementariër Jansen van Raay.

Een minderheid van drie leden - oud-Kamerlid Van Mierlo (D'66) en de economen Halberstadt en De Kam (PvdA) - stelt zich op het standpunt dat de Navo-lidstaten in december alleen de beslissing moeten nemen dat ze in principe bereid zijn tot plaatsing van kernraketten op hun grondgebied.

Deze beslissing wil zij laten afhangen van de onderhandelingen met het Oostblok en mag pas worden genomen als de huidige "zich aftekenende onevenwichtigheid" in Euro-strategische bewapening zich "substantieel" ten nadele van de NAVO ontwikkelt.

De minderheid-Van Mierlo c.s. vindt dat de voorbereiding tot produktie van de nieuwe kernraketten moet doorgaan en dat alleen een gunstig verloop van de onderhandelingen met het Oostblok tot stopzetting van de produktie kan leiden.

Naast deze minderheid stelt oud-staatssecretaris Kooymans (ARP) zich als enige op het standpunt dat de Verenigde Staten wel geld voor de nieuwe kernwapens moeten uittrekken, maar nog niet tot produktie moeten overgaan.

Drie leden - Lafeber (PPR), oud-vakbondsman Brussel (NKV) en VNO-bestuurslid Wijkstra (PvdA) - wijzen nieuwe wapens volledig af. Zij zitten op de lijn van het IKV dat zich verzet tegen modernisering van de kernwapens.

*****

LITERATUUR inzake de KERNWAPENPROBLEMATIEK

Stichting Vredesopbouw, Parkstraat 9, 3581 PA Utrecht:

- Stop de kernwapens (IKV-campagne)
- Ontwapening (Resultaten en vooruitzichten)
- Nederlands kernwapenbeleid
- SALT (de grijze zone, negatieve effecten, de Nederlandse sleutelrol)

f 2,50 per stuk

Nederlands Instituut voor Vredesvraagstukken (NIVV),
Alexanderstraat 7, 2508 CG Den Haag:

- Wapenfeiten (gegevens over bewapening, ontwapening en militaire uitgaven, gebaseerd op het SIPRI-jaarboek 1979)
- Twintig discussiepunten over kernwapens door J.G. Siccama
- Salt II en de westeuropese veiligheid door F.M. Roschar

Boekencentrum BV, Den Haag:

- Kernbewapening (Handreiking van de generale synode van de Nederlandse Hervormde Kerk voor een nieuw gesprek over het vraagstuk van de kernwapens)

International Institute for Strategic Studies (IISS), Londen:

- Strategic Survey 1979
- The Military Balance 1979 - 1980

Der Bundesminister der Verteidigung, Bonn:

- Weiszbuch 1979 (Zur Sicherheit der Bundesrepublik Deutschland und zur Entwicklung der Bundeswehr)

Atlantische Commissie, Van Stolkweg 10, 2585 JP Den Haag:

- Kernwapens in Europa (rol in strategie en ontwapeningsoverleg) door drs. G.W.F. Vigeveno f 2,50

Directie Voorlichting Ministerie van Defensie, Spui 32, 2511 BS Den Haag:

- Brochure "Kernwapens in discussie"

Rapport ADA (Adviesraad Defensie Aangelegenheden), verkrijgbaar bij het Ministerie van Defensie, Spui 32, 2511 BS Den Haag

Humanistisch Verbond, Postbus 114, 3500 AC Utrecht:

- Discussienota "Op weg naar vrede via kernbewapening?" f 2,--

Interkerkelijk Vredesberaad, Celebesstraat 60, Den Haag en Sjaloom, De Vork 2, Odijk:

- Vredeskranten 1979.

AGENDAPUNT 7

DEFENSIE EN KERNBEWAPENING

MOTIE

nr. 51

Indieners : G.P. Hoekendijk e.a.
Woordvoerder: G.P. Hoekendijk
Onderwerp : Kernbewapening

De ALV van D'66 in vergadering bijeen te Utrecht op 26 en 27 oktober 1979,

van mening dat

het ontwikkelen, bezitten en de bereidheid tot het gebruiken van kernwapens afgewezen moet worden als zijnde in strijd met de fundamentele menselijke waardigheid en de rechten van de mens,

stelt de Tweede Kamer fractie voor

haar beleid op de intentieverklaring af te stemmen,

stelt het HB voor

de discussienota Vrede, Veiligheid en Kernwapens, voortgekomen uit de werkgroep Buitenland en Defensie, te laten aanvullen door een rapport waarin bovengenoemde mening wordt uitgewerkt naar een vredes- en veiligheidsbeleid in het kader van de internationale verhoudingen, en

hiermede een discussie in de partij op gang te brengen over deze problematiek en hierover binnen drie maanden een deelcongres te organiseren,

en gaat over tot de orde van de dag.

MOTIE

nr. 52

Indieners : Regio Noord-Brabant
Woordvoerder: Nico Schoof
Onderwerp : kernbewapening

De ALV van D'66 in vergadering bijeen te Utrecht op 26 en 27 oktober 1979,

overwegende dat

- over het vraagstuk van de kernbewapening een aktueel partijstandpunt ontbreekt
- het gezien de aard van deze hoogstzorgwekkende problematiek toch zeer aewenst is, dat spoedig een standpunt wordt ingenomen
- de adviesraad tijdens haar vergadering van 29 september jl. ook een duidelijkheid over dit onderwerp heeft kunnen verschaffen,

besluit

het hoofdbestuur uit te nodigen te bevorderen dat vóór 1 januari 1980 een aktueel en duidelijk standpunt van D'66 over de kernbewapening is ingenomen,

en gaat over tot de orde van de dag.

MOTIE

nr. 53

Indiëners : P. Fokkink e.a.
 Woordvoerder : P. Fokkink
 Onderwerp: vrede, veiligheid en kernwapens

De ALV van D'66 in vergadering bijeen te Utrecht op 26 en 27 oktober 1979,

overwegende dat D'66

- a. van haar ontstaan af met betrekking tot het buitenlands beleid creatieve en baanbrekende voorstellen heeft gedaan en problemen aan de orde gesteld, die in andere partijen met feitelijke of mogelijke regeringsverantwoordelijkheid nog onbespreekbaar waren,
- b. zich aanspreekbaar acht voor 'demokratie als ethische houding', waarbij onder andere de menselijke waardigheid en onderlinge verdraagzaamheid aan de orde zijn,
- c. zich aanspreekbaar acht voor 'internationale gerichtheid', waarbij onder andere zelfbeschikkingsrecht, rechten van de mens en gevolgen van nationale beslissingen voor internationale verhoudingen aan de orde zijn,
- d. zich aanspreekbaar acht voor 'toekomstgerichtheid', waarbij aan iedere nieuwe generatie een zo groot mogelijke kans moet worden gegeven zelf hun wijze van samenleven te kunnen bepalen,

van oordeel zijnde dat

A. de kernbewapening zich na WO-II zodanig heeft ontwikkeld, dat de bereidheid om deze wapening te gebruiken uiteindelijk altijd tot vernietiging en verwoesting met grote delen van de wereld moet leiden, omdat de integratie van taktische met strategische kernbewapening geen beheersbare overgang toestaat.

B. in geen periode van de geschiedenis het aantal oorlogen, inclusief grote als 'Korea' - 'Vietnam' - 'Midden-Oosten', zo groot is geweest als juist in de periode van de kernbewapening

C. de bereidheid kernwapens te gebruiken tevens de bereidheid inhoudt 'het andere volk' te willen vernietigen en hun voortbestaan generaties lang te willen ontwrichten,

D. dat geen doel die bereidheid rechtvaardigt, dan wel aan of mag rechtvaardigen, tevens van oordeel zijnde dat

een uitspraak van D'66-ALV het ontwikkelen en bezitten van kernwapens, en de bereidheid die te gebruiken, als strijdig met de fundamentele menselijke waardigheid en de rechten van de mens te beschouwen niet betekent dat D'66

- onmiddellijk uitzetting uit Nederland van de kernwapens eist
- Nederland uit de nucleaire NATO wil hebben
- niet mag samenwerken in parlement en regering met partijen die haar standpunt dienaangaande niet delen

maar wel betekent dat D'66 zich verplicht in parlement, regering en internationale organisaties een zodanig vredes- en veiligheidsbeleid te ontwikkelen, dat daarin kernwapens binnen afzienbare termijn, geen rol meer spelen,

besluit zich als volgt uit te spreken:

1. D'66 wijst het ontwikkelen en bezitten van kernwapens, met de bereidheid die te gebruiken, af als strijdig met de fundamentele menselijke waardigheid en de rechten van de mens
2. D'66 verplicht zich een vredes- en veiligheidsbeleid te ontwikkelen, waarin kernwapens geen rol spelen, en gaat over tot de orde van de dag.

MOTIE

nr. 54

Indiëners: H. van Oorschoot e.a.
 Woordvoerder: H. van Oorschoot
 Onderwerp: kernbewapening

De ALV van D'66 in vergadering bijeen te Utrecht op 26 en 27 oktober 1979,

overwegende

- dat ondanks onderhandelingen tussen en toezeggingen van de grote militaire machtsblokken de wapeningswedloop vrijwel onverminderd voortgaat en de omvang van de wapenarsenalen steeds minder in verhouding komt te staan tot het te dienen doel;
- dat het belang van de kernbewapening in dit geheel zeker niet aan het verminderen is en dat ook het zicht daarop ontbreekt als niet met meer moed en vindingrijkheid aan de afschaffing van de kernbewapening wordt gewerkt;

van mening:

- = dat de waarde van een beschaving mede is af te meten aan de methoden die men bereid is te hanteren ter verdediging ervan en dat in dit licht kernbewapening met afkeer dient te worden bezien;
- dat één van de meest duidelijke bewijzen van het niet functioneren van democratie hierin ligt, dat ondanks de opvattingen van individuele burgers in de wereld tegenover elkaar, mogelijkheden de wapening als iets vanzelfsprekend ervaren en daarnaar handelen;
- dat bij het zoeken naar wegen uit deze impasse de kernbewapening een eerste zorg is, omdat kernbewapening de konventionele wapens in zinloze en afschuwelijke vernietigingskracht verre overtreft;

spreekt uit,

- dat in ons Beleidsprogram sterker de maatschappelijke onrust over de kernwapeningswedloop moet doorklinken dan thans het geval is;
- dat mede daarom de defensiepassages in ons Beleidsprogram dienen te worden herzien;
- dat in deze herziening moet worden verwoord dat het met moed en verve werken aan de afschaffing van de kernbewapening een essentieel onderdeel vormt van een vernieuwend D'66-defensiebeleid;
- dat in deze opvatting de modernisering van (een deel van) het kernwapenarsenaal en/of de uitbreiding ervan in het geheel niet passen;
- dat daarmee in dit stadium geen uitspraak wordt gedaan over het NAVO-lidmaatschap.

en gaat over tot de orde van de dag.

MOTIE

nr. 55

Indiëners: J.F. Jansen van Tuikwerd e.a.
 Woordvoerder: J.F. Jansen van Tuikwerd
 Onderwerp: modernisering kernwapens

De ALV van D'66 in vergadering bijeen te Utrecht op 26 en 27 oktober 1979,

van oordeel dat

(mede gehoord de uitlatingen van de heer Breznjev omtrent eventuele terugtrekking van Russische kernwapens) geen besluit omtrent de modernisering van het kernwapenarsenaal van de Natolanden in Europa genomen dient te worden, alvorens nogmaals wordt getracht met de Sowjetunie tot overeenstemming te komen omtrent het terugtrekken van kernwapens,

verzoekt het Hoofdbestuur

te willen bevorderen dat de problemen van de modernisering van de kernbewapening de komende tijd in alle gelegingen van de partij terdege wordt bestudeerd.

en gaat over tot de orde van de dag.

MOTIE

nr. 56

Indieners: D. Tommel e.a.
Woordvoerder: D. Tommel
Onderwerp: Defensie, modernisering kernbewapening

De ALV van D'66 in vergadering bijeen te Utrecht op 26 en 27 oktober 1979.

overwegende dat met kracht moet worden gestreefd naar terugdringen van het bewapeningsniveau van NAVO en Warschau Pakt, dat vooral de rol van de kernbewapening moet worden beperkt,

spreekt als haar mening uit

dat met kracht gestreefd moet worden naar bewapeningsbeperkende overeenkomsten met het Warschau Pakt, dat vooruitlopend daarop, besloten moet worden tot het niet moderniseren van de NAVO-tactische kernwapens, dat ook een principe besluit tot modernisering, met de bedoeling dit besluit niet uit te voeren als met het Warschau Pakt een bewapenings-beperkings overeenkomst gesloten kan worden, moet worden afgewezen, dat een mogelijke bewapenings-achterstand van de NAVO tengevolge hiervan, moet worden geaccepteerd,

verzoekt de Tweede Kamerfractie van D'66

haar invloed dien overeenkomstig aan te wenden, en gaat over tot de orde van de dag.

MOTIE

nr. 68

Indieners : J. Glastra van Loon e.a.
Woordvoerder: -
Onderwerp : NAVO-besluit nieuwe kernwapens en wapenbeheersing

De Algemene Ledenvergadering van D'66, in vergadering bijeen op 1 december 1979 te Amersfoort,

van mening

- dat de kernwapens een permanente bedreiging vormen voor de menselijke beschaving,
- dat daarom met de grootste kracht en doorzettingsvermogen gestreefd moet worden naar o.a.
A. wapenbeheersingsafspraken tussen Oost en West
B. het terugdringen van de rol en het aantal van de kernwapens in het veiligheidsbeleid van het Noord-Atlantisch bondgenootschap, waarbij tactische kernwapens met korte dracht, de zgn. "vechtwapens" in eerste instantie de nadruk krijgen,
- dat dergelijke stappen ook noodzakelijk zijn voor een geloofwaardig non-proliferatiebeleid ten opzichte van de Derde Wereld,

constaterende

- dat in december a.s. in NAVO-verband een besluit zal worden genomen over de productie en invoering van nieuwe Amerikaanse middellange afstands kernwapens in Europa, in antwoord op de modernisering door de Sovjet Unie van haar arsenaal aan deze wapens,

van oordeel

- dat het gewenst is dat Nederland bij deze besluitvorming een zo groot mogelijke invloed uitoefent opdat aan wapenbeheersing voorrang gegeven wordt boven de invoering van nieuwe wapens,

overwegende

- dat een Nederlandse weigering deel te nemen aan enig NAVO-besluit tot modernisering van deze wapens een dergelijke modernisering niet zal tegenhouden, maar aan de andere kant wel zal betekenen dat Nederlandse invloed op de wapenbeheersing veel geringer zal zijn,

- dat het de andere NAVO-landen echter niet onverschillig is wat de houding van Nederland zal zijn, welk gegeven ook gebruikt moet worden om resultaten binnen te halen t.a.v. de wens om de rol van het aantal van de kernwapens terug te dringen,

voorts overwegende

- dat wapenbeheersingsonderhandelingen met de Sovjet Unie de meeste kans van slagen hebben als beide partijen een belang hebben bij het bereiken van een overeenkomst,

spreekt als haar mening uit

- dat de Nederlandse regering moet streven naar een besluit van de NAVO dat het volgende omvat:
1. een besluit tot productie, maar niet tot stationering, van nieuwe wapens,
2. een aanbod tot wapenbeheersingsoverleg over deze wapens aan de Sovjet Unie, hetwelk erop gericht is dat op basis van wederzijdse concessies uiteindelijk geen nieuwe wapens door de NAVO hoeven worden gestationeerd,
3. de bereidheid van een aantal landen, waaronder Nederland, om bij gebrek aan resultaten in dit overleg inderdaad tot stationering over te gaan,
4. de beslissing over de feitelijke stationering wordt pas over drie jaar genomen, aan de hand van de resultaten van het wapenbeheersingsoverleg,

en is tevens van mening

- dat de regering niet met een NAVO-besluit moet instemmen, als niet tevens overeenstemming bestaat over:
a. een vermindering van het totale aantal NAVO-kernkoppen in Europa,
b. een vermindering met minstens 4 van de 7 thans door Nederland uitgevoerde kerntaken (bijv. afstoting van de nucleaire artillerie, de atoommijnen, de onderzeebootbestrijdingswapens, de NIKE en de F-16)

onderschrijft het standpunt van de D'66-fractie in de Tweede Kamer

- dat een wapenbeheersingsoverleg met de Sovjet Unie niet op gang kan komen en daarom een NAVO-besluit niet tot stand kan komen, zolang SALT II niet geratificeerd is,

en gaat over tot de orde van de dag.

*****

CONGRESGANGERS VAN 1 DECEMBER 1979!

Bent u nog maar net in de discussie gestapt over modernisering van kernwapens en wilt U toch goed beslagen ten ijs op het congres komen?

Vraag dan vlug het informatiepakket aan dat het PSVI D'66 over dit onderwerp heeft samengesteld. tel. 070-858303.

*****

Uit het Ziekenfonds?

Geen punt.

Neem zo'n goede en degelijke ziektekostenverzekering van de

Tegen ziektekosten moet u goed gedekt zijn...

U kunt - met uw gezin - niet buiten een goede ziektekostenverzekering. Medische verzorging is niet goedkoop. U wilt het beste en u wilt daarvoor betalen... maar niet meer dan nodig is. Neem daarom kennis van hetgeen de VGCN te bieden heeft en beslis dan.

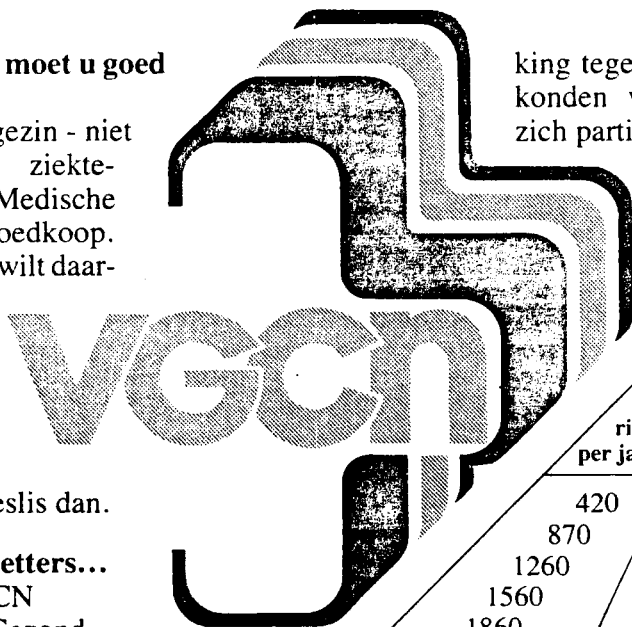
Wat betekenen die letters...

VGCN? De VGCN is de Vereniging Gezondheidszorg Centrum Nederland U.A. Met ruim 300.000 verzekerden, de grootste ziektekostenverzekeraar van Nederland. Die u - ook als u uit het Ziekenfonds moet - goed wil verzekeren en daarbij keuze biedt uit verschillende mogelijkheden. Compleet, coulant en voordelig.

De VGCN maakt geen winst... en dat merkt u aan onze premies!

Het Ziekenfonds bood u een goede dek-

king tegen alle kosten, die zich konden voordoen. Nu gaat u zich particulier verzekeren. Met vergelijkbare voorzieningen, tegen een relatief lage premie bij de VGCN.

premie per maand
(3e klasse)
per 1 januari 1980

eigen risico per jaar	premie per maand (3e klasse) per 1 januari 1980	
	echtbaar	echtp. + 2 kinderen (ook stud.)
420	191,20	297,00
870	162,40	268,20
1260	138,20	—
1560	118,20	211,80
1860	—	191,80

Vanaf 45 jaar gelden bij toetreding premietoelagen.

Veelal is Uw ziekenfonds aangesloten bij de VGCN waarvan U in onderstaand adresblok er vast wel een in Uw omgeving vindt; U blijft dan vaak bij hetzelfde kantoor.

Loop daar eens binnen. Of vraag vrijblijvend toezending van onze voorwaarden en tarieven door middel van de bon.

ONDERLINGE
WAARBORGMAATSCHAPPIJ
VERENIGING GEZONDHEIDSZORG
CENTRUM NEDERLAND U.A.

Ziektekostenverzekering

Centrale administratie: 3572 BR Utrecht - Biltstraat 196 - 030-715634.

VGCN... waar tal van Ziekenfondsen en instellingen achter staan.

De VGCN-afdelingen zijn gehuisvest op de volgende kantoren van ziekenfondsen en instellingen:
Amersfoort - (A en O) - Stationsstraat 46 - 033-16445, Van Asch van Wijckstraat 55 - 033-446922,
Amsterdam - (ANOZ) - Herengracht 248 - 020-239835; Amsterdam - (Ziekteverz.) - Keizersgracht 717-719 -
020-235738; Apeldoorn - (ANOZ) - Sophiaplein 15 - 055-210220; Apeldoorn - (A en O) - Vijlsweg 1 -
055-210295; Arnhem - (Voorzorg) - Velperweg 8 - 085-629135; Bussum - (Gooi en Omstreken) - Prins Hendrik-
laan 3 - 02159-47817; Delft - (ANOZ) - Noordeinde 6 - 015-120682; Eindhoven - (AZEIO) - Geldropseweg 82c -
040-116344; 's-Gravenhage - (AZIVO) Anna Paulownastraat 27 - 070-455800; Haarlem - (Spaarneland) -
Oostvest 60 - 023-319316; Heerlen - (AZVL) - Akerstraat 92 - 045-763333; Hilversum - (Gooi en Omstreken) -
Emmastraat 62 - 035-44040; Huizen - (Huizen, Weesp en Omstreken) - de Ruyterstraat 9 - 02152-52044;
Kampen - (Regionaal Ziekenfonds Zwolle) - Vlieddyk 82 - 05200-71188; Leerdam - (ANOZ) - Prins Maurits-
straat 17 - 03451-4541; Nijmegen - (ANOZ) - Meensstraat 2 - 03494-3345; Tiel - (Algemeen Tiel's Ziekenfonds) -
Stationsstraat 39 - 03440-15144; Utrecht - (VHZ) - Kaap Hoofdreef 58 - 030-620847; Utrecht - (VHZ) -
Catharinestapel 64 - 030-620847; Utrecht - (ANOZ, Binnenscheepvaartpersoneel) - Kaap Hoofdreef 24-28 -
030-618881; Velp - (Rijnstreek) - Arnhemsestraatweg 348 - 085-629090; Weesp - (Huizen, Weesp en Omstreken) -
Grote Plein 2 - 02940-12519; Zutphen - (ANOZ) - Marspoortstraat 9 - 05750-13145; Zwolle - (Regionaal Zieken-
fonds Zwolle) - Zwartewaterlalee 25 - 05200-71188.

Informeer mij zo volledig mogelijk over de VGCN.

naam: _____

adres: _____

postcode/
woonplaats: _____

gezin: man: _____ jaar _____ kinderen: _____ / _____

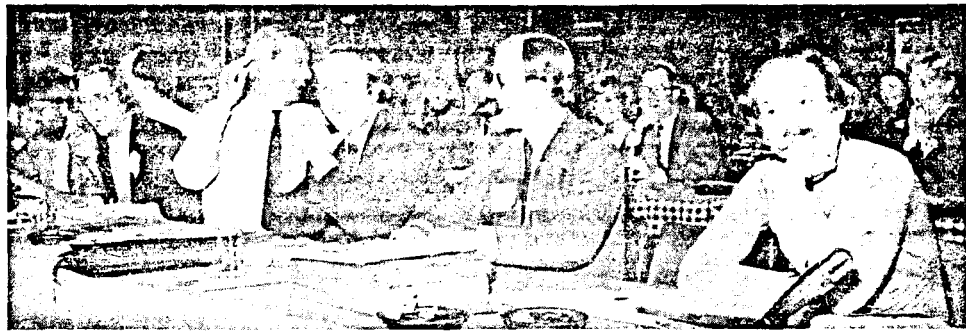
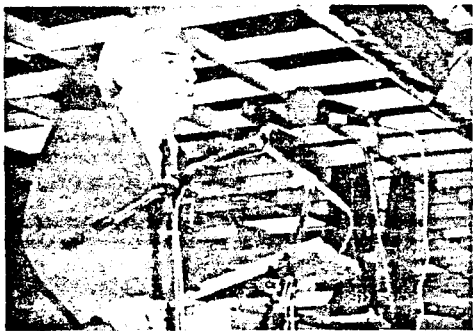
vrouw: _____ jaar _____ / _____

(in gesloten envelop zonder postzegel opsturen aan VGCN/antwoordnummer 576, 3500 VB Utrecht)

bon

CONGRESIMPRESSIES

Het Waterstaatkundig model van partijgenoot Bakhuizen ... en het enthousiasme van de zaal daarover.

Als je maar een hele dag druk in de weer bent met het leren roodmaken van hokjes en het proberen (proef-) ballonnetjes op te laten...

...dan ben je 's avonds de eerste om met een zelfgemaakt boek de nieuwe partijvoorzitter geluk te wensen.

Van de redactie:

Voor de laatste maal ontvangt u de Democraat in deze vorm. Met ingang van het nieuwe jaar wordt het partijblad in een nieuw jasje gestoken: het wordt "geprofessionaliseerd", zoals dat heet.

Nu was het nog zo dat de bij de redactie binnengekomen kopij op het secretariaat getikt, gecollationeerd, verbeterd, geknipt, geplakt, van koppen en foto's werd voorzien. Kortom: de Democraat kwam op Fröbeliaanse wijze tot stand.

Nu gaat het anders worden. De kopij moet bij de redactie worden ingeleverd, getikt, of heel duidelijk geschreven, en dan gaat het naar de drukker, die - op aanwijzing van de redactie - van de Democraat een mooi, goed leesbaar, blad gaat maken.

Een hele verlichting voor zowel redactie als secretariaat. Maar het is nu wel afgelopen met het nog even op het laatste moment wijzigen, toevoegen en er uitgooien van wat is binnengekomen. Als de redactie gesloten is, is die gesloten. Punt uit. En de redactie sluit voor nr.1 van 1980 op 3 december 1979 (i.v.m. de feestdagen en de aanloop die wij voor de omschakeling nodig hebben, krijgt u deze keer maar weinig tijd).

Rest ons onze dank uit te spreken aan drukkerij Coene, die met grote toewijding drie jaar lang er aan heeft meegewerkt - onder soms barre omstandigheden - de Democraat te laten verschijnen.

De Redactieraad.